

C

65

464

౯

సంచార్య వేమన గ్రంథాలయము

స్థాపితం : 1933 ★ తేలస్రోలు

సంకలనము ౧౪౬౬

గ్రంథము సంఖ్య 3043

ల. సంఖ్య ౬ విభజన సంఖ్య 464

గ్రంథ చారిత్రా

అ త డు

(న వ ల)

రవీంద్రనాథతాగూరు

జ యం తి ప బ్లి కే ష న్ను

గోపాలరెడ్డి రోడ్డు :: విజయవాడ-2.

2

ప్రథమ ముద్రణ

ఆగష్టు '64

రు 3-00

శ్రీ శారదా ప్రెస్,

విజయవాడ-2.

అనువాదం:

కె. రమేశ్

సంపాదకులు:

యం. పెరుమాళ్ళు.

అ త డు

1

సృష్టికర్త లక్షలు కోట్ల మనుష్యుల్ని సృష్టిస్తున్నాడు; కానీ మానవుని ఆశ మాత్రం అంతటితో తీగలేదు; అందు వల్ల అతడుకూడా “మేమూ మానవుల్ని సృష్టిస్తాం” అని అంటున్నాడు. దాని పర్యవసానమే మానవుడు సృష్టికర్త సృష్టించిన సజీవమైన బొమ్మల ఆట ప్రక్కన తానూ బొమ్మలతో ఆట ప్రారంభించాడు. అయితే అవి అతడు స్వయంగా తయారుచేసిన బొమ్మలు. ఇక అప్పటినుంచి పిల్లలు “కథ చెప్పు” అని అడగసాగారు. అంటే “భాషతో కల్పిత మానవుల్ని సృష్టించు” అనే దాని అర్థం. వేరే చెప్పాలా ఇక, అది మొదలు రాకుమారులు, మంత్రి కుమారులు, మహారాణులు, రాకుమార్తెలు, మత్స్యకన్యలు, ముద్దుల రాణులు, రాకాసి రాణులు, అరేబియన్ నైట్సు, రాబిన్సన్ క్రూసోల సృష్టి ప్రారంభ మయింది. రాను రాను ఈ కల్పిత మానవుల సంఖ్య ప్రపంచ జనాభాతో పోటీ పడునంతగా పెంచి పోయింది. తల నెరసిన పెద్దలు సైతం తీరిక రోజు చిక్కగానే “మనష్యుల్ని తయారు చేయండి” అని అడగసాగారు. అన్నదే తడవు పదునెనిమిది పర్వాల మహాభారతం తయారయింది. దేశ దేశాలలో కథలు తయారుచేసే శ్రామిక జనం వెలిశారు.

మా మనుమరాలి ఆదేశానుసారం నేనుకూడా కొద్ది రోజులుంచి కల్పిత మానవుల్ని తయారుచేసే కార్యక్రమంలో మునిగిపోయాను. నేను సృష్టించే వాళ్ళందరూ నూటికి నూరుపాళ్ళు ఆట మనుష్యులే, వాళ్ళల్లో సత్యా సత్యాల సంజాయిషీ లేమీలేవు కథ వింటున్న గాలిక వయస్సు తొమ్మిదేళ్లు, కథ చెబుతున్న నా వయస్సు డెబ్బయికి మించింది మొట్టమొదట కార్యారంభం చేసినది నే నొక్కడినే కానీ, దాని డాబూ దర్పమూ చాలా పేలవంగా ఉన్నందువల్ల పాపకూడా దానిలో చేరింది. మరొక వ్యక్తిని కూడా చేర్చుకున్నాము, అతని విషయాన్ని గురించి తరువాత తెలుసుకుందాం—

“అనగనగా ఒక రాజు” అని చాలా కథలు. ఆరంభ మయ్యాయి. నేనుమాత్రం నా కథను మరొక విధంగా ప్రారంభించాను.

“అనగనగా ఒక మనిషి.”

నేను కథను ఈ విధంగా ప్రారంభించాను. జనులు కథ అని చెప్పుకునే దానిలో ఉండే సామాగ్రి ఇందులో ఏమీలేదు. ఈ మనిషి ఆకాశ మార్గాన ఎగిరివెళ్లే గుర్రాన్నెక్కి అరణ్యాలనూ, మైదానాలనూ దాటి ఎక్కడికీ వెళ్ళలేదు. ఒకనాటి రాత్రి పది గంటల సమయంలో ఆ మనిషి అకస్మాత్తుగా సరాసరి నా గదిలోకి వచ్చాడు. అప్పుడు నే నేదో ఘోరం చనువుతున్నాను.

అతడు వచ్చి రావటమే “వృద్ధ సోదరా, ఆకలిగా ఉంది” అని అన్నాడు. రాకుమారుల కథలు మనం ఎన్నో

విన్నాము, కానీ వాళ్ళెవరికీ ఆకలి ఉన్నట్లు మనం వినలేదు. అలాంటిది, ఇతనికి ఆరంభంలోనే ఆకలి వేసింది. నాకుచాలా సంతోషం కలిగింది. ఆకలిగొన్న మనిషితో సునాయాసంగా స్నేహం కలుపుకోవచ్చును. అతనిని సంతృప్తి పరచాలంటే చొరస్తా వగకు వెళితే చాలు, అంతకు మించి ఎక్కువదూరం వెళ్ళవలసిన అవసరంలేదు.

ఆహార పానీయాలలో అతనికి చాలా ఆసక్తి ఉన్నట్లు గమనించాను. రుచిగల కూరలు, పచ్చళ్ళు, మీగడ, రస గుల్లాలు శాకాహార మాంసాహారములన్నీ ఒక్కొక్కటే వరుసగా ఆర్డరిచ్చి తినటానికి అలవాటుపడిన వ్యక్తి. తీపి వస్తువులైనా, కారపు వస్తువులైనా అతనికి ఇష్టమే. పెద్ద బజారులో అతనికి కోవా మీగడలు దొరికిన రోజున చూడాలి, దొన్నెల్నికూడా శుభ్రంగా నాకిపారేసేవాడు. ఒక్కొక్కప్పుడు అతనికి ఐస్ క్రీం తినాలని బుద్ధిపుట్టేది, అప్పుడు అతడు దానిని తినే పద్ధతి మనం తప్పక చూచి తీరాలి. మజందార్ల అల్లుళ్ళు తిన్నట్లే ఉండేది అతని పద్ధతికూడా.

ఒకనాడు జోరున వర్షం కురుస్తూ ఉంది, నేను నా గదిలో కూర్చుని ఒక చిత్రం రాస్తున్నాను; నా గదికి ఎదురుగాఉన్న మైదానానికి సంబంధించిన చిత్రం అది. ఆ మైదానంలో ఉత్తరదిశగా ఒక ఎర్రమట్టి రోడ్డుగది; దానికి దక్షిణపు వైపున మిట్టపల్లములుగల బీడు; అక్కడక్కడా ఈత చెట్లున్నాయి; కొద్దిమూరాన నాలుగయిదు తాటిచెట్లు దరిద్రునివలె నోళ్ళు తెరుచుకొని ఆకాశంలోకి చూస్తున్నాయి. ఒక్కడుముకులో ఆకాశము మధ్యఉన్న సూర్యునిమీదికి

లంఘించి పంజాసాచి గట్టిగా దెబ్బతీయటం కోసము పొంచి కూర్చున్న విశాలకామంగల పెద్దపులివలె ఆతాటిచెట్ల వెనుక మబ్బులు దట్టంగా గుమికూడుతున్నాయి. గిన్నెల్లో రంగులు కలుపుకొని నేను ఆ సమయంలో అదేచిత్రం రాస్తున్నాను.

ఇంతలో బయటనుంచి ఎవరో తలుపు తట్టారు. వెంటనే వెళ్ళి తలుపు తెరిచి చూశాను; ఆ వచ్చిన మనిషి రాక్షసుడో, దొంగోకాదు, పోలీసు ఆఫీసరుగారి అబ్బాయి కూడా కాదు- అతడే, ఆ మనిషి. ముద్దగా తడిసిన శరీరం నుంచి నీరు కాగుతూ ఉంది; పంటిమీదున్న మురికివొక్కా శరీరానికి అతుక్కపోయింది. ధోవతి దిగువ భాగమంతా బురదచింది ఉంది, ఇక పాదరక్షల సంగతి చెప్పనవసరమేలేదు, వాటి నిండా బురద.

అతని పరిస్థితి చూచి “ఏమిటిదంతా?” అని అడిగాను.

“నేను బయలుదేరినప్పుడు ఎండ చాల తీవ్రంగానే ఉంది కొంతదూరం వచ్చేసరికి వర్షం ప్రారంభమయింది. ఆ మంచంమీది దుప్పటి ఇలా ఇవ్వండి. తడిదుస్తులు దానిని చుట్టుకొని కాస్తేపు విశ్రాంతిగా కూర్చుంటాను” అని అన్నాడతడు.

నా అనుమతి లభించేవరకు కూడా అతడు ఓర్పు వహించలేకపోయాడు. మంచముమీద పరచివున్న లక్ష్మీ పూలదుప్పటిని గబగబ లాక్కొని తల తుడుచుకున్నాడు. తరువాత తడిసిన దుస్తుల్ని వదిలి ఆ దుప్పటిని చుట్టుకొని కూర్చున్నాడు. ఆ సమయంలో కాశ్మీరుశాలువా అక్కడ లేకపోవటం నా అదృష్టమే.

“వృద్ధసోదరా, ఇవాళ నీ కొక పాట వినిపించనా?”
అని అడిగాడు.

నే నిక చేయగలిగిందేముంది? చిత్రాన్ని రాయటం
అంతటితో ఆపేశాను. అతడు తన పాట ప్రారంభించాడు—

“చేయరా, జపం చేయరా మనసా!

శ్రీకాంత నరకాంతకారినీ జపం చేయరా!—

జనన మరణ దుఃఖమహమ్మారి

అతిశయమగు కాలయమని చందాన

కీడు భయాంతమగునే మనసా!”

అప్పటి నా ముఖభావాన్ని చూచి అతనికేదో
సందేహం కలిగినట్లుంది. “ఏం సోదరా! ఎలా వుంది నా
పాట?” అని ప్రశ్నించాడు

“మానవమాత్రు లెవరూ నివసించని ఏ దూర ప్రదేశ
శానికైనా వెళ్ళి జీవితపర్యంతం నువ్వు సాధనచేస్తే అప్పటి
కైనా ఆ చిత్రగుప్తుల వారేమైనా భరించగలగాలి” అని
అన్నాను నేను.

“పాప అక్క (పాపను అతడు అక్క అంటాడు)
గురువుగారివద్ద సంగీతం నేర్చుకొంటుందిగదా! నన్నుకూడా
రోజూ కాస్తేపు అక్కడ కూర్చోబెట్టండి, ఏమంటారు?”
అని అనిగాడు.

“పాపక్క అంగీకరిస్తే మధ్యనా దేముంది?” అన్నాను
నేను.

అందుకు అతడు “పాపక్కను చూస్తేనే నాకుభయం”
అని అన్నాడు.

ఆ మాట వినగానే నాశ్రోత పాపక్క- కిలకిలనవ్వింది. తమనుచూసి ప్రపంచమంతా భయపడుతూఉంటే సంతోషం మహావీరులవలె పాపక్కకూడా ఈ మాటవిని చాల సంతోష పడింది

“భయం ఎందుకు? అతనిని నేనేమీ అననులే” అని ఆ దయామయురాలు హామీనిచ్చింది.

“నువ్వంటే భయపడని దెవరు? మాటలా, రెండు పూటలు రెండుగిన్నెల పాలుత్రాగేస్తావు - అబ్బో, నీలో ఎంతబలము ఉందనుకుంటున్నావ్? ఆ రోజున నీ చేతిలో బెత్తం చూచి పెద్దపులి తోకముడుచుకొని అత్తగారి మంచం క్రిందదూరి మళ్ళీ బయటికే రాలేదు” అన్నాను నేను.

మా వీరాంగనకు అమితసంతోషం కలిగింది. ఆసంతోషంలో అంతకుపూర్వం ఒకనాడు జరిగిన ఎలుగు విషయము ముచ్చటించకుండా ఉండలేకపోయింది - ఆ రోజున ఆఎలుగు బెదిరిపోయి ఎదురుగా ఏమున్నది కూడా చూడకుండా పరుగెత్తి చివరికి స్నానాలగదిలోని నీళ్ళతోట్టిలో పడిపోయింది.

ప్రారంభంలో ఆ మనిషి చరిత్ర నా ఒక్కనితోనే తయారవుతూ వచ్చింది, రానురాను పాపకూడా మధ్యమధ్య తన మాటలు కొన్ని చేర్చసాగింది. అతడు ఒకనాడు పగలు మూడుగంటలకు గడ్డం చేసుకునేందుకు కత్తికావాలంటూ నా వద్దకు వచ్చాడు అని నేను చెప్పితే చాలు వెంటనే పాప అందుకొని అతడు అల్లికసూది కోసం తన వద్దకు కూడా వచ్చాడని ఒకవార్త చెప్పేది.

కథలన్నింటికీ ఆద్యంతాలు ఉంటాయి, కానీ “అనగనగా ఒక మనిషి” అనే ఈ కథకు అంతమంటూలేదు. అతనికి ఒక అక్కగారు ఉంటుంది ఆమెను జ్వరం వచ్చినపుడు అతడు డాక్టరు కోసం వెళితాడు. టామీ అనే కుక్క కూడా ఒకటి ఉంటుంది. పిల్లి అతని ముక్కుమీద గోళ్ళతో గీరుతుంది, అదొక గాయమవుతుంది. మరొక రోజున ఏమి జరిగిందంటే, రోడ్డుమీద ఎవరిదో ఎద్దులబండి వెళుతూ వుంటే అతడు దాని వెనుక ఎక్కికూర్చొని పికారుకు బయలుదేరాడు అందును గురించి ఆ బండివానితో పెద్ద యద్ధం జరిగింది దొడ్లో పంపువద్ద మరీ జారుడుగా ఉండేమో - జ్వరం కాలు జారివెళ్ళి పనిమనిషిమీద పడ్డాడు. ఆమె చేతిలోని కుండకాస్తా క్రిందపడి బద్దలైపోయింది. ఇంకోరోజు మోహన్ బాగ్ జరుగుతున్న ‘ఫుట్ బాల్’ ఆట చూద్దామని వెళ్ళాడు. జేబులో మూడశాలన్నర చిల్లరవుంటే దానిని కాస్తా ఎవరో దొంగిలించారు. అందువల్ల, పాపం! తిరిగి వచ్చేటప్పుడు భీమపండా దుకాణంలో మిఠాయి కొనుక్కోలేకపోయాడు. అతనికి కిరూచౌధరని ఒక మిత్రుడు ఉంటాడు. అతనిదుకాణానికి వెళ్ళి వేడివేడి పూరీకూరకు, షకోడీలకు ఆర్డరిస్తూ ఉంటాడు ఇలాఒకటితరువాతఒకటి జరుగుతూనేఉంటుంది. అదీ గాక ఇలా దీనిని పెంచటానికి పాప సహకారం కూడా ఉంది. ఒక రోజున అతడు పాప వద్దకువచ్చి “అమ్మగారి బీరువాలో ఉన్న పాకశాస్త్రగ్రంథం ఒకసారివ్వండి” అని అడిగాడట. దానిని చదివి సుధాకాంతుడనే తన మిత్రుడు అరటిపువ్వుతో పంచమిశ్రితమైన కూర వండిపెడతానని చెప్పాడట. మరొక

నాడు అతడు పాపక్కనడిగి సువాసన తలనూనె తీసుకు వెళ్ళాడట- నెత్తిమీది జుట్టు రాలిపోతుందనే అనుమానం కలిగిందట, చూస్తూ వూరుకుంటే బట్టతల అవుతుందేమోనని అతని భయం. ఆ తరువాత ఎప్పుడో ఒకరోజున పాట విందామని దీనూ తాతగారింటికి వెళ్ళాడట. అతడు వెళ్ళేసరికి దీనూతాత దిండుకు ఆనుకొని గురువెట్టి నిద్రపోతున్నాడట.

“అనగనగా ఒక మనిషి” అనే అతనికి ఒక పేరు తప్ప కుండా ఉంది; అయితే అది నాకు, పాపక్కకు ఇద్దరకు మాత్రమే తెలుసు. ఇంకెవ్వరికీ ఆ పేరు చెప్పకూడదు. అసలు ఈ కథలో వున్నమజాయే అది. “అనగనగా ఒక రాజు” అనే అతనికి కూడా పేరేమీ ఉండదు; రాకుమారుడు అంటే అతనికి పేరులేదు పోతే, అనగనగా ఒక రాకుమార్తె ఆమె భూలోక సౌందర్యవతి, ఆమె అందాల కేశరాశి నేలను తాకుతూ ఉంటుంది, ఆమె నవ్వితే నవరత్నాలు కురుస్తాయి, ఆమె నేత్రాలు ముత్యాలు కురిపిస్తాయి, అటువంటి ఆ రాకుమార్తె పేరుకూడా ఎవరికీ తెలియదు. వీళ్ళందరికీ పేర్లులేవు, అయినప్పటికీ ఇంటింటా వీరి పేర్లే వినబడుతూ ఉంటాయి.

“అనగనగా ఒక మనిషి” అనే మా మనిషిని మేము “అతడు” అనే అంటున్నాము. ఇతరులెవరైనా “అతని పేరేమిటి?” అని అడిగినప్పుడు నేనూ పాప ఒకర్నొకరం చూచుకొని నవ్వుకుంటాం.

“అతని పేరులో మొదటిఅక్షరం “ప” అయితే అతని పేరు ఏమవుతుందో వూహించండి” అని అంటూ వుండేది పాప.

ఒకరు “ఓంచానన్” అని చెప్పితే ఇంకొకరు “ఓం మే శ్వర్” అనీ, మరొకరు “ఓరాంకుశం” అనీ, వేరొకరు “పాంచ కౌడీ” అనో లేక “వ్యాఢేఖాన్” అనో, “పీటర్స్” అని మరొకరు దకరకాల పేర్లు చెప్పుతూ వుండేవారు.

ఇంతవరకు వచ్చి కలాన్ని ఆపేసరికి “ఈ కథ ఇలాగే సాగుతుందంటావా?” అని ప్రశించారొకరు.

సాగకపోవటానికి ఇది ఎవరి కథ? ఇతడు రాసుమారుడు కాదుగదా, ఇతడు మనిషి, ఇతనికి ఆకలిదప్పులు ఉన్నాయి, తింటాడు, తిరుగుతాడు, నిద్రిస్తాడు, ఉద్యోగం చేస్తూ ఉంటాడు, సినిమాలు చూడాలనే అభిలాషగలవాడు. ప్రపంచంలో జనులందరూ ఏమి చేస్తూవుంటారో అదే ఇతని కథ. ఈ మనిషిని మీ రొకసారి మీ మనసులో వ్రాపించుకొని చూడండి- అతడు ఎక్కడో ఒక దుకాణం అరుగుమీద కూర్చొని రసగుల్లాలు తింటూఉంటాడు, దొన్నెలోనుంచి పంచదారపాకం జారి అతని ధోవతిమీద పడుతూ ఉంటుంది. అతడు ఇదేమీ చూడకుండా అలాగే మైమరచి తింటూ ఉంటాడు- అతనిని గురించి మీరు చూడగలిగే వ్రాహ్మచిత్రం ఇదే.

“మరి తరువాతనో?” అని అడుగవచ్చుమీరు.

“తరువాత అతడు ఆదరాబాదరా వెళ్ళి ట్రాములో కూర్చుంటాడు. జేబులో డబ్బులు లేవని అకస్మాత్తుగా గుర్తొచ్చి గబగబ లేచి క్రిందికి గెంతుతాడు” అని చెప్పుతాను నేను.

“ఆ తరువాతనో?” అంటారు మీరు.

తరువాత ఇలాంటివే ఎన్నో జరుగుతాయి. వాటికి అంతు ఏముంది? పెద్దబజారు నుంచి బహుబజారుకు, అటు నుంచి మళ్ళీ పెద్దబజారుకు, అక్కడినుంచి నీమ్తల్లాకు, ఇలా కథ సాగిపోతూనే ఉంటుంది.

ఇంతలో ఒకరు కథకు అడ్డొస్తూ “లోకానికి విలక్షణం గానూ, కొద్దోగొప్పో విచిత్రంగానూ ఉండాలిగాని పెద్దబజారు బహుబజారు, నీమ్తల్లా ఇవన్నీ ఏమిటి? అక్కడ తిరగని వాడెవడినో తీసుకొని కథ సాగించకూడదా యేం?” అని అడిగాడు.

“సాగితే లేనిదేముంది, లేనప్పుడే ఏమీలేనుగానీ” అన్నాను నేను.

“అయితే అలాగే కానివ్వండి. ఎలాంటిదైనా సరే, అది వ్యర్థమైనదే కావచ్చు లేదా తీరూ తెన్నూ ఏమీ లేనిదీ కావచ్చు, వికృతమూ కావచ్చు - కానీ తలాయోకా, అర్థంపర్థంలేని ఇదీ కథేనా?”

“అవును, పోటీ అంటే ఇదే బ్రహ్మదేవుని సృష్టి యావత్తు నియమనిబంధనల ఉచ్చుల్లో బిగిసి జరగవలసినది జరగకమానదు అనే పద్ధతిలో ఉంటుంది. అది మరీ దుర్భరం. గండిస్తాడనే భయం లేదుగనుక ఇలాంటి విషయాల్లో నైనా ఏకరస విధానంగల సృష్టికర్త తాతయ్యతో పరిహాసాలాడాలి. అతని సృష్టిని పరిహసించే ప్రతిసృష్టిచేసి ఆనందిద్దాం ఇది ఆ సృష్టికర్త తాతయ్య అధీనంలోగల ప్రాంతంకాదుగనుక మనకు భయం దేనికి?”

మా “అతడు” ఒకమూల కూర్చోని ఉన్నాడు. నా మాటలు విని లేని దగ్గరగావచ్చి చెవిలో “వృద్ధసోదరా, నీ ఇష్టంవచ్చినట్లు సాగించు. నా పేరుమీద నీ మనసుకు తోచినట్లు నిరభ్యంతరంగా, నిర్భయంగా సాగించు- నేనేమీ నీతో దెబ్బలాడను” అని అన్నాడు.

ఇక ఇప్పుడు ఈ మనిషిని గురించి కొద్దిగా పరిచయం చేస్తాను.

పాపక సహాయంతో నేను చెప్పుకూడదన్న ఈ కథకు ఒక సర్వనామధారి “అతడు” మూలాధారము అందువల్ల ఏది ఎలా చెప్పినా ఏమీ ఇబ్బంది లేదు, అందులో ఎక్కడా ఏది ఎలా చెప్పినా ఏమీ యిబ్బందిలేదు. అందులో ఎక్కడా ప్రశ్నల ఎదురుదెబ్బలు తగులుతాయనే భయమే ఉండదు. కానీ ఈ అద్భుతసృష్టిని కళ్ళతో చూచినట్లు నిరూపించటానికి ఒక సశరీరుణ్ణి చేర్చక తప్పలేదు. సాహిత్య విషయంగా పరిస్థితి విషమించి నా వల్ల ఏమీకానప్పుడు ఈ మనిషి సాక్ష్యం చెప్పటానికి సిద్ధమవుతూ ఉంటాడు. అతనికిఎక్కడా ఎలాంటి ఆటంకాలు లేవు. నా వంటి వకీలు కొంచెం సైగచేస్తే చాలు అతడు ఎంతో సునాయాసంగా చెప్పుకు పోతాడు- అతడు కచరాపాడా కుంభమేళాకు వెళ్ళి గంగా నదిలో స్నానంచేస్తూ ఉండగా అతని పిలకను మొసలి గట్టిగా పట్టేసిందట. చివరకి మనిషిమాత్రం పైకితేలి పిలక కుదురు వరకువూడి మొసలి కోరల్లో చిక్కుకొని పోయిందట. ఇంకా కొంచెం సైగచేస్తే అతడు మరింత సిగ్గులేకుండా చెపుతాడు- “మనమోదక్” అనే ఓడలోఉండే గజేతగాడగు ఒక ఆంగ్లే

యుడు ఏడు మాసాలు వరకు గంగలో మునిగి వెళ్తూ వెళ్తూ ఎలాగైతేనేం చివరికి నాలుగైదు వెంట్రుకలు తప్ప మిగిలిన పిలకనంతటినీ తేగలిగాడు; ఆ సందర్భంలో అతనికి మూడు రూపాయల నాలుగణాలు రొక్కం బహుమతిగా కూడా ఇవ్వబడింది. “తరువాత ఏం జరిగింది?” అని గనుక పాఠశ్క ప్రశ్నిస్తే వెంటనే అతడు ఈ విధంగా చెప్పనారంభిస్తాడు- “తరువాత డాక్టరు నీలరతన్ గారి కాళ్ళమీదపడి “అయ్యా! ఏ విధంగానైనా సరే మీరు నా పిలకను పునరుద్ధరించి పూజాపుష్పాలను ధరించే అదృష్టం కలిగించండి. జీవితాంతం మీకు ఋణపడివుంటాను” అని వేడుకున్నాను. అప్పుడా డాక్టరుగారు ఒకానొక యోగిపుంగవుడు ప్రసాదించిన లేపనంతో నా పిలకను తిరిగి యథాస్థానంలో అతక గలిగారు అలనాడు శ్రీకృష్ణుని దయవల్ల ద్రౌపతి వంటిమీద చీరలు పెరిగినట్లుగా తరువాత నా పిలక అదేపనిగా పెరిగిపోసాగింది. బిగించి తలవగా చుట్టినప్పటికీ అది బెల్కాన్ వలె ఉబ్బుకొచ్చేది; ఆ విధంగా అది విస్తరిల్లి చివరకు దైత్యపురంలోని కుక్కగొడుగువలె శిరోభాగాన గొడుగు ఆకారం దాల్చింది. దాని బాధను భరించలేక తరువాత నెలజీతానికి ఒక మంగలిని నియమించుకొని జాముకోసారి అతనితో మాడు చీల్చించుకోవలసిన గతిపట్టింది.”

అప్పటికీ పాఠశ్క కుతూహలంతో వింటూవుంటే అతడు దీనంగా ముఖంపెట్టి ఇంకా చెప్తూనే వుండేవాడు- “మెడికల్ కాలేజీలోని ఒక సరస్వతి చొక్కాచేతులు పైకి మడిచి నా మాడుమీద బరమతో రంధ్రంచేసి అక్కడ ఒక

రబ్బరు బిరడా బిగించి, ఇక జన్మజన్మాలకు అక్కడ పిలక మొలనకుండా నీలువేయాలని పట్టుదలగా కూర్చున్నాడు. కానీ, పాపం! ఈ జన్మమించి ఎగిరి చికిత్స మరోజన్మలో విశ్రాంతి తీసుకుంటుందనే భయంవల్ల నేను అందుకు అంగీకరించలేదు ”

మా “అతడు” అను ఈ పదార్థం క్షణంలో జన్మించి నది. ఇలాంటి మనిషి కోటికి ఒకడు ఉంటాడేమో; అబద్ధాలు అల్లటంలో అతనికెవ్వరూ సాటిరారు. ముగ్ధులలో ఎక్కడా లేని అత్యున్నతమైన ఈ కథకు ఇంత గొప్ప సమాధాన కర్త లభించటం నా అదృష్టమని మాత్రం అంగీకరించి తీరాలి. అబద్ధపు ప్రశ్నలకు జవాబుల గొలుసులాంటి ఈమనిషిని నేను మధ్య మధ్య పాపక్క ఎదుటకు తెచ్చి నిలబెడుతూ ఉంటాను. ఇతనిని చూడగానే ఆమె విశాల నేత్రాలు మరింత విచ్చారేవి. సంతోషంలో ఆమె వెంటనే బజారునుంచి వేడి వేడి జిలేబి తెప్పించి అతనికి పెడుతూ వుండేది. వేడి వేడి జిలేబి అంటే అతనికి చెడ్డయిష్టం, సికదారాపాడాలోని చమ్ చమ్లన్నా అతనికి చాలా ఇష్టమే.

అలాంటి సమయాల్లో పాపక్క “మీ ఇల్లెక్కడ?” అని అతనిని అడుగుతూ ఉండేది.

“ఏది అనే నగరంలో ప్రశ్నార్థచిహ్నపు సందులో” అని అతడు జవాబు చెప్పేవాడు

పేరు చెప్పడేం? పేరు చెప్పినందువల్ల ఆ పేరుగల మనిషి కేవలం తనలోపలే చిక్కుబడి ఉండిపోతాడని భయం. ప్రపంచంలో నేను ఒక్కడిని, కేవలం ఒక మనిషిని, నువ్వు

అదే; ఈ నవ్వు నేనూ తప్ప మిగిలినది అంతా “అతడు”లే గదా! మా ఈ “అతడు” మా కథలోని “అతడులు” అందరి తరపున ఏకైక ప్రతినిధి.

మరోసంగతి. ముందుగా చెప్పటమే మంచిది. మా ఈ అతడిని ఆధారంగా అల్లిన కథను గురించి ఎవరైనా మంచి చెడులను నిర్ణయించేట్లైతే అది వారి పొరపాటే. అతడిని ప్రత్యక్షముగా చూచిన వారికి అతడు చాలా సత్పురుషుడనీ, అతని ముఖం ఎంతో గంభీరంగా ఉంటుందనీ తెలుసు రాత్రులందు నక్షత్రాలు కాంతిని వెదజల్లినట్లే అతడిగాంభీర్యంకూడా చిరునవ్వు చిందిస్తూ ఉంటుంది. “అతడు” మొదటి తరగతికి చెందిన మనిషి, అందుకనే నవ్వులు వేళాకోళాలు అతనినేమీ బాధించలేవు అతడు నా కంటే తెలివైనవాడు కావటంవల్ల అతనిని తెలివితక్కువ దద్దమ్మగా చేయటమూ, రకరకాలుగా అలంకరించటమూ నాకు చాలా ఇష్టం. తెలివితక్కువ దద్దమ్మవేషం వేసినప్పటికీ అతని గౌరవానికి ఎలాంటి లోపమూ రాదు సరిగదా అది చక్కగా అతికి పోతుంది పాపక్క స్వభావానికి ఆ వేషం చాలా దగ్గరగా ఉంటుంది.

2

కొద్దిరోజుల క్రితం పాపక్క విహారార్థము డార్జిలింగుకు వెళ్ళింది. బుర్రలో అతడు ఒంటరిగా నా అధీనంలోనే ఉండి పోయాడు. అతనికి ఏమీ తోచటంలేదు. నాకూ విసుగ్గానే ఉంది.

“నన్నుకూడా డార్జిలింగుకు పంపేయరాదా?” అని అన్నాడు అతడు.

“ఎందుకు?” అని అడిగాను.

“పురుషుడనై పనీ పాటా లేకుండా కూర్చున్నానని అందరూ నిందిస్తున్నారు” అని అతడు అన్నాడు.

“అక్కడమాత్రం నువ్వుచేసే పనేముంది?”

“పాపక్క బొమ్మల ఆటలో కాగితపుముక్కలు చించి గుజ్జనగూళ్ళు వండుతాను.”

“నువ్వు అంతశ్రమపడలేవు. కాస్సేపు నువ్వేమీ మాట్లాడకు. నే నిప్పుడు హూఁహూహూఁ ద్వీపచరిత్ర రాస్తున్నాను.”

“వృద్ధసోదరా! హూఁహూహూఁ అనే పేరు వినటానికి చాలా చక్కగా ఉంది. నిజం చెప్పాలంటే ఇలాంటిపేరు నువ్వు రాసినదానికంటే నా నోటినుంచివస్తే చాలా బాగుండుదే. ఇంతకూ దానిని గురించి వివరాల్లేమైనా చెప్పగలవా?”

“ఇదేమీ ఎగతాళికాదు. చాలా గంభీరమైన విషయం. దీనిని విశ్వవిద్యాలయం వాళ్ళు పాఠ్యగ్రంథంగా నిర్ణయించ వచ్చుననికూడా ఆశిస్తున్నాను. ఇప్పటికప్పుడే శాస్త్రవేత్తల బృందం ఒకటి ఆ శూన్యద్వీపానికి వెళ్ళి తీవ్రంగా పరిశోధనలు సాగిస్తున్నారు.”

“అసలు విషయం ఏమిటో కొంచెం నాకు అర్థమయ్యేట్లు చెప్పు అక్కడవారు చేస్తున్న పరిశోధనలు ఏమిటి? ఆధునిక పద్ధతుల్లో వ్యవసాయం చేస్తున్నారా?”

“లేదు, లేదు. అలాంటి దేమీ లేదు. అక్కడ జరిగేది అందుకు పూర్తిగా విరుద్ధమైనది. వ్యవసాయంతో వారికి నిమిత్తమేలేదు.”

“అలాంటప్పుడు ఆహార సమస్య ఎలా?”

“పూర్తిగా విస్మరించారు ”

“ప్రాణాలు నిలిచేదెలా?”

“ప్రాణాలను గురించి ఆలోచించటమే అన్నిటికంటే తుచ్ఛమైనది. పాక యంత్రానికి వ్యతిరేకంగా వాళ్ళు సత్యాగ్రహం చేస్తున్నారు. జతరయంత్రంలాంటి క్లిష్టవస్తువు ప్రపంచంలో మరొకటి ఉండదని వాకి ఉద్దేశ్యం. ప్రపంచంలోని సమస్త రోగాలు-రొష్టులు, యుద్ధాలు-విఘ్నాలు, దోపిడీలు, దొంగతనాలు - వీటన్నిటకీ మూలకారణం ఈ జతరయంత్రమేననికూడా వారి అభిప్రాయం.”

“నృద్ధసోదరా, అదంతా నిజమే కాని దానిని జీర్ణించుకోవటం కష్టం.”

“నీకు కష్టంగానే ఉంటుంది. కానీ వాళ్ళందరూ గొప్ప శాస్త్రవేత్తలుగదా! పాకయంత్రాన్ని పీకి అవతలపారేశారు. పొట్ట లోతుకు పీక్కుపోయింది. అందరూ ఆహార పానీయాలను విస్మరించారు. నశ్యక్రియను ఆచరిస్తున్నారు. ప్రతిక్షణమూ గాలితో పాటు బలాన్నిచ్చు ఔషధమును ముక్కు ద్వారా గ్రహిస్తున్నారు. కొంత లోనికి పోతుంది, కొంత తుమ్మలద్వారా బయటకు వస్తూవుంటుంది. రెండుపనులూ ఒకేసారి జరుగుతాయి. దేహం శుభ్రపడుతూనూ ఉంటుంది, బలమూ చేకూరుతుంది.”

“వారిని చాలా విచిత్రంగానే ఉంది సుమా! కరెంటు, తిరగలిలాంటి దేదైనా పెట్టారా? కోళ్ళను, బాతుల్ని, గొర్రెల్ని, మేకల్ని, బంగళా దుంపలు వగైరాలన్నీ కలిపి ఎండబెట్టి పిండివిసిరి డబ్బాలలో పోసి ఉంచుకున్నట్లున్నారు, అంతేనా?”

“అలాంటిదేమీలేదు. పాకయంత్రము, కసాయిదుకాణాలు ఈ ప్రపంచంనుంచి పూర్తిగా పోవాలని వారిసిద్ధాంతం. ఆకలిబాధనూ, బిల్లు చెల్లించవలసిన ఇబ్బందినీ ఒకేసారి తొలగించవలెనని వారి అభిలాష జగత్తులో శాశ్వతంగా శాంతిని స్థాపించాలని రాత్రింబవళ్ళు కృషిచేస్తున్నారు.”

అయితే, వారు నశ్యాన్ని కూడా తీసు పదార్థాలతో తయారుచేయరన్నమాట! అలాచేయటం వల్ల కూడా మళ్ళీ క్రయవిక్రయ బాధలు ఉంటాయిగదా!”

“నేను చెప్పేదివిను. జీవలోకంలో భూమిని భేదించుకొని ఖట్టు చెట్లు మొదలగు పచ్చని అంశమే ప్రాణుల ఆది పదార్థము; ఈ విషయం తెలుసుగదా?”

“ఈ పాపపు నోటితో తెలుసునని ఎలాచెప్పేది. కాని తెలివిగలవారు అంతగట్టిగా చెప్పుతూఉంటే అంగీకరించక తప్పదు.”

“ద్వైపాయన పండితబృందం గడ్డినుంచి పచ్చనిసారం తీసి దానిని సూర్యుని వంగపూత వన్నెగల ఎండలో బాగుగా ఎండబెట్టి గుప్పెళ్ళతో ముక్కులలో కుక్కుకొంటున్నారు. ప్రాతఃకాలమందు కుడిముక్కులోనూ, మధ్యాహ్నమందు ఎడమ ముక్కులోనూ, సాయంత్రము రెండు ముక్కుల్లోనూ

కూరుకుంటారు. సాయంత్రము కూరుకోవటమే వారికిసిండ్లైన భోజనము. ఆ బృందపు తమ్ములకు అక్కడి పశుపక్ష్యాదులన్నీ బెదిరి సముద్రాన్ని చాటి అవతల ఒడ్డుకు పారిపోతున్నాయి ”

“వినటానికి భలే గాగుగది. చాలాకాలంగా ఏమీ పని లేకుండా కూర్చున్నందువల్ల నా పాకయంత్రం నన్ను చంపుకు తినేస్తుంది వృద్ధసోదరా- నువ్వు చెప్పిన ఆ నశ్యానికి ముందుగా మా రైట్టులో నా కేగసుక ఏజన్నీ లభిస్తే-”

“చాలా చిక్కేవచ్చింది. అదేమిటో తరువాత చెప్పుతాను. వారిది మరొక సిద్ధాంతం కూడా ఉంది- ‘మనిషి తన రెండు కాళ్ళమీద నిలబడి నడవటంవల్ల అతనిహృదయ యంత్రమూ, పాకయంత్రమూ వ్రేలాడుతూ వుండి క్షీణించి పోతున్నాయి; లక్షల కోట్లసంవత్సరాలనుంచి ప్రకృతి విరుద్ధమైన ఈదురంతంజరుగుతూవస్తుంది. ఆయుర్దాయాన్ని క్షీణింపజేసుకుంటూ అందుకు జరిమానా చెల్లించవలసి వస్తూఉంది. స్త్రీ పురుషులందరూ వ్రేలాడుతున్న హృదయంతోనే చని పోతున్నారు; చతుష్పాదులకు ఇలాంటి బెడద లేదు’ అని వారు అంటున్నారు.”

“అర్థమయింది, కానీ ఇందుకు ఉపాయమేమిటి?”

“ప్రకృతియొక్క మూలార్థాన్ని శిశువులను చూచి నేర్చుకోవాలని వారు చెబుతారు. ఆ ద్వీపంలో ఒకానొక ఉన్నత పర్వత శిఖరంమీద ఒక గురువుగారు ‘అందరూ మోకాళ్ళమీద పాకుతూ నడవండి, భూమిమీద ఎక్కువ

కాలం జీవించి ఉండాలంటే తిరిగి చతుష్పాద నడకనునేర్వండి' అని శిలాశాసనం చెప్పించారు "

“బాగు, బాగు! మరేమీ మిగల్గేదు గదా!”

“మాట్లాడటమనేది మనిషి తాను సృష్టించుకున్నదే కాని ప్రకృతిసిద్ధమైనది కాదని కూడా వారి ఉద్దేశ్యం. దాని వల్ల అనుక్షణం శ్వాస క్షీణిస్తూ ఉంటుందట శ్వాసక్షీణం చటంవల్ల ఆయుర్దాయం తగ్గిపోతుందట. తమ సహజ ప్రతిభతో వానరములు ఏనాడో ఈ విషయాన్ని గ్రహించాయి. త్రేతాయుగంలోని హనుమంతుడు నేటికీ జీవించి వున్నాడు. అందుకని వారు ఆ నిర్జనద్వీపానికి వెళ్ళి విశుద్ధ ఆదిమబుద్ధిని అనుసరిస్తున్నారు అందరూ తలకిందికిపెట్టి పూర్తిగా మానం వహించారు. ద్వీపమంతటా ఎక్కడ చూచినా ముక్కులతో తుమ్మటమేకాని నోటితో మాట్లాడటం వినిపించదు.”

“ఒకరితో ఒకరు మాట్లాడుకోవాలన్నా. ఒకరి అభిప్రాయాలను మరొకరు తెలుసుకోవాలన్నా ఏంచేస్తారు?”

“ఎక్కడ వారు అతివిచిత్రమగు సైగల భాషను సృష్టించుకున్నారు. ఒకప్పుడు ఏతము తోడినట్లో, వడ్లు దంచి నట్లో లేక మరొకప్పుడు విసనకర్రతో విసురుకున్నట్లుగానో, ఒక్కొక్కప్పుడు పెద్దగాలీ వానకు ఊగిపోయే పోకచెట్టు మాదిరిగా అటు నిటు తలగట్టిగా ఆడిస్తూ మాట్లాడుకుంటారు. అలాంటి భాషతోపాటు కనుబొమలు ముడివేసి, కళ్ళు ఆడిస్తూ కవిత్వాన్ని కూడా చెపుతారు. వారిని చూచిన ప్రేక్షకులు కన్నీరుకార్చటం కూడా అతిశయోక్తి కాదు. నశ్యక్రియాను ఆచరించే ప్రదేశం స్తంభించి పోయింది.”

“వృద్ధసోదరా, నాకు కొంతపైకం అప్పుగా ఇవ్వు. నీ మేలు మర్చిపోను. హూఁ హూఁ ద్వీపానికి నేను వెళ్ళి తీరాలి. ఇంత గొప్ప నూత్నానందాన్ని -”

“ఆ నూత్నము ఇంకా వాతబడనై నా లేగా? తుమ్ముతూ తుమ్ముతూ ఆ జననివాసము నిర్జనమైపోయింది. ఎక్కడచూచినా పచ్చని నశ్యపు కుండలు :ండుగా పడి వున్నాయి. ఆ నశ్యమును పీల్చుటకు ఒక ముక్క కూడా మిగలలేదు.”

“నాకు ఇప్పుడు అర్థమయింది. ఈ హూఁహూఁ ద్వీప చరిత్రను చెప్పి పాపక్కకు అశ్చర్యం కలిగించాలనుకొంటున్నావు నిర్భాగ్యుడగు “అతడు” అనేపేరుగల నన్న శాస్త్రవేత్త వేషంవేసి ఆ ద్వీపమంతటా తుమ్ములతో త్రిప్పి చంపాలని నిర్ణయించుకొని డంటావు. “అతడు” సైగల భాషతో తల ఆడిస్తూ “ఘటోత్కచవధ” దృశ్యాన్ని మర పించినట్లు వర్ణిస్తావు చతుష్పాద నడకను సాధించి అందంగా మెడత్రిప్పే ఏస్త్రీతో నెతికితెచ్చి నాకు భార్యగా చేయటానికి కూడా ప్రయత్నం చేయవచ్చును. మెడత్రిప్పుడుమంత్రంతో వధువు ఎడమనుంచి కుడికి తల ఆడిస్తుంది. వరుడు కుడినుంచి ఎడమకు ఆడిస్తాడు. చతుష్పాద నడకనే సప్తపదిగా నిరూపిస్తావు. ఆ ద్వీపవాసుల సెనేట్ హాలులో తల ఆడించే భాషలో పరీక్షకు అందరూ వరుసగా కూర్చున్నప్పుడు నన్ను కూడా ఒకమూల ఎక్కడో కూర్చోబెడతావు. నామీద నీ కేమీ దయాదాక్షిణ్యం లేదుగనుక నన్ను ఆ పరీక్షలో తప్పిస్తావు. కాని వారి స్పార్టింగ్ క్లబ్బులో జరిగే చతుష్పాదనడకలో

మాత్రం మొదటి బహుమతి నాకే ఇప్పిస్తావు. ఇదంతా ఎందుకు ముందుగానే హెచ్చరిస్తున్నాను, గుర్తుంచుకోండి- పాపక్కను ఈ విధంగా నవ్వించటం మీ వల్ల జరగదని మాత్రం మర్చిపోవద్దు ”

“అధికంగా వాగకు. చాణుక్య పండితుడు జనుల ఆయుర్దాయవృద్ధిని గురించి ‘తాపచ్చ జీయతే మూర్ఛ యీవత్ న బకబకాయతే’ అని చెప్పాడు. నీకు సంస్కృతి కొద్దిగానైనా తెలుసునా?”

“నేర్చుకున్నదానికంటే మర్చిపోయిందే ఎక్కువ. వృద్ధసోదరా నవీన చాణుక్యులు ప్రపంచహితాన్నికోరిచెప్పిన ఉపదేశాలను కూడా నువ్వు తెలుసుకోవాలి. ‘పండితలోకం మానంవహిస్తే అదే పదివేలు, బ్రతికుంటే బలుసాకు తినొచ్చు’ అని చెప్పిన ఈ కవిత్వం శాగాలేదా! చివరికి నేను నీకు చెప్పే సలహా ఏమంటే నీ ఇష్టం వచ్చినట్లు చిన్న శనపు చిలిపి చేష్టలు చేసినా ఇబ్బందిలేదుగానీ శాస్త్రవేత్తల రసికతారసాయనం మాత్రం విస్మయించు.”

ఈ కథ పాపక్కకు ఏమీరుచించలేదు. ఆమె ముఖం చిట్టించి “ఇలాంటివి జరుగుతాయంటే నాకు నమ్మకం లేదు. నశ్యంతో ఆకలితీరటం అసంభవం” అని అన్నది.

“ముందుగా పొట్టను మాయం చేశారు, ఆకలి ఎలా తెలుస్తుంది?” అని అన్నాను నేను.

“అదా సంగతి” అని పాపక్క స్థిమితపడింది.

చివరకు మాట్లాడటము మానేసే విషయం వద్దకు వచ్చేసరికి బండి ఆగింది. ఆ సంగతి విని ఆమె “మాట్లాడకుండా బ్రతకటం ఎలా సాధ్యం?” అని అడిగింది.

“మాట్లాడినందువల్ల నే మనిషిమరణిస్తున్నాడని వాళ్ళ గురువు భోజపత్రములమీద వ్రాసి ద్వీపమంతటా ప్రచారం చేశాడు. మాట్లాడిన మనుష్యులందరూ మరణించినట్లు ఆ గురువుగారు లెక్కలతో సహా నిరూపించాడు” అని నేను జవాబు చెప్పాను.

అయితే మరిమూగవాళ్ళు చనిపోవటం లేదా?” అని పాపక్కకు అకస్మాత్తుగా సందేహం కలిగింది.

“అలాంటివాళ్ళు మాట్లాడకపోయినప్పటికీ కడుపు నొప్పివల్లలో, జ్వరాదులవల్లనో, జలుబువల్లనో చని పోయారు” అని నా జవాబు.

నా జవాబు పాపక్కకు సబబుగానే కన్పించింది. అప్పుడు ఆమె తాతగారి వైపుతిరిగి “తాతా, ఈవిషయంలో మీ ఉద్దేశం ఏమిటి?” అని ప్రశ్నించింది.

“కొందరు మాట్లాడటంవల్ల మరణిస్తే మరికొందరు మాట్లాడకుండానే మరణిస్తున్నారు” అని అన్నాను నేను.

“ఇంతకూ నీ కోర్కె ఏమిటి?”

“హూః హూః ద్వీపానికి వెళ్ళి అక్కడే ఉండి పోవాలని ఆలోచిస్తున్నాను. జంబూద్వీపం నన్ను వాగించి వాగించి చంపేస్తూ ఉంది. వాగటం ఇక నా వల్లకాదు.”

3

మా “అతడు” శృగాల పరిశోధన సమితి రిపోర్టును పంపాడు. పాపక్క దర్బారులో అది చదవబడుతుంది.

సాయంత్రం చల్లగాలికి అటు ఊరిబయట మైదానం లోకి వెళ్ళాను. అదేసమయాన ఒక నక్క నా వద్దకు వచ్చి “దాదా, మీరు మీ పిల్లల్ని మానవులుగా తయారు చేస్తున్నారు. మమ్మల్ని గురించి మీదేమీ ఆలోచించటమేలేదు. ఇంతకూ నేను చేసిన అపరాధం ఏమిటో చెప్పండి” అని అడిగింది.

“ఇంతకూ ఇప్పుడు నన్నేమి చేయమంటావ్?” అని అడిగాను నేను.

“నేను పశువునే కావచ్చుగాక, అంతమాత్రాన నా కిక ముక్తి లేదా? నీ చేతుల్లోనే నేను మనిషిని కావాలని గట్టిగా నిశ్చయించుకున్నాను” అని అంది ఆ శృగాలము.

దాని మాటలు విని నాలోనేనే “ఇదికూడా మంచిదే, పుణ్యకార్యము” అని అనుకున్నాను.

“అసలు నీ కీ కోర్కె ఎలా కలిగింది?” అని అడిగాను నేను.

“నేను గనుక మనిషిని కాగలిగినట్లయితే మా శృగాల జాతిలో నా కొక గౌరవస్థానం లభిస్తుంది. అందరూ నన్ను పూజిస్తారు” అని అశృగాలము జవాబు చెప్పింది.

“అలాగైతే మంచిదే” అన్నాను నేను.

ఈ వార్త మిత్రులందరతోనూ చెప్పాను. అందరూ చాలా సంతోషించారు. “పనిలాంటి పని ఒకటి దొరికింది. దీనివల్ల ప్రపంచానికి మేలుకలుగుతుంది” అన్నారు అందరూ. మేము అందరమూ కలసి ఒక సభ జరిపాము. దానికి ‘శృగాల పరిశోధన సమితి’ అని పేరు పెట్టాము.

మా పేటలో పూర్తిగా శిథిలమైపోయిన పూర్వకాలపు ఒక చండీమండపం ఉంది. అక్కడ ప్రతిరోజు రాత్రి తొమ్మిది గంటల తరువాత శృగాల మానవీకరణ పుణ్యకార్యం జరుగుతు ఉంది.

నేను ఆ శృగాలము నుద్దేశించి “ఎత్తా, మీ శృగాలజాతి నిన్ను ఏ పేరుతో పిలుస్తారు! అని అడిగాను.

అందుకా శృగాలము “నా పేరు హవూహవూ” అని చెప్పింది.

“ఛీఛీ, ఈ పేరు ఎంతమాత్రం పనికిరాదు. మనిషివి కావాలని ఉంటే ముందు పేరు మార్చుకోవాలి. ఆ తరువాత రూపము మారుతుంది. ఇవాల్సినుంచి నీ పేరు శివరామ్ అనుకో” అన్నాను నేను.

“సరే” అని అది అంగీకరించింది. హవూహవూ పేరు నచ్చినంతగా ఆ శృగాలానికి ఈ పేరు నచ్చలేదని దాని ముఖ భావాన్నిబట్టి నేను గ్రహించగలిగాను. కానీ అది మనిషి కాదలిచినప్పుడు వేరే గత్యంతరమేమీ లేదు.

దానిని రెండుకాళ్ళమీద నిటారుగా నిలబెట్టటం మా మొదటిపని. అందుకు చాలా రోజులవరకు ప్రయత్నం చేయవలసి వచ్చింది. అతికష్టమైనది అది అడుగులు తడబడుతూ

మధ్యమధ్య పడుతూలేస్తూ నడవసాగింది. ఆరుమాసాలకు ఆ శృగాలము ఒక విధంగా తిన్నగా నిలబడగలిగింది. పంజా లను కప్పుటకు మేజోళ్ళు, పాదరక్షలు తగిలించారు. చివరికి మా సమితి అధ్యక్షులు బైరాగి మహాశయులు శృగాలమును పిలిచి “శివరామ్, ఇప్పుడిక నువ్వు నీ ద్వివ ద చంధరూపాన్ని అద్దంలో చూచుకో. నీకు నచ్చినదో లేదో చూచి చెప్పు” అని అన్నారు.

శివరామ్ అద్దం ముందుకు వెళ్ళి చాలా సేపటి వరకు అటునిటు తిరిగి, తలవంచి చూస్తూ ఉండిపోయాడు. చివరికి “బైరాగి మహాశయా, ఇక్కడ మీ ముఖ పోలికలురా లేదు గదా!” అని అన్నాడు శివరామ్.

“శివరామ్! నిటారుగా నిలబడటం నేర్చుకున్నంత మాత్రాన అంతా అయిపోయిందా? మనిషికావటం అంత తేలికైన పనికాదు. మరి ఈ తోకను ఏంచేస్తావు? దాని మీదున్న మమకారం వదులుకో గలుగుతావా?” అని అడి గారు బైరాగి మహాశయుడు.

శివరామ్ ముఖంలో నల్లని విచారమేఘాలు క్రిమ్ము కొన్నాయి. చుట్టుపట్ల పదిపదిహేను శృగాల పల్లెలలో శివ రామ్ తోక చాలా ప్రసిద్ధి

మామూలు శృగాలములు దానికి ‘ప్రసిద్ధతోకగాడు’ అని పేరు పెట్టాయి. శృగాలముల సంస్కృతి బాగా తెలిసిన వారు వాటి భాషలో శివరామ్ను ‘సులోమలాంగులి’ అని పిలిచేవారు. తోకను ఉంచుకోవటమా తీసివేయటమా అనే విషయన్ని గురించి శివరామ్ రెండుమూడురోజులు నిద్రా

హారాలు మాని ఆలోచించాడు. చివరికి గురువారంరోజున “తోకను తీసివేయటం నాకు ఇష్టమే” అని ప్రకటించాడు.

వత్తుగా కుంచెవలె పెరిగిన గులాబీరంగు రోమములు గల శివరామ్ తోకను మొదలంటా ననికి వేశారు.

సమితి సభ్యులందరూ హర్షధ్వనాలు చేస్తూ “ఆహా! పశు జన్మనుంచి విముక్తి లభించింది! అని అన్నాడు ఇంత కాలానీకి యీ శృంగాలమునకు తోక అనే మాయనుంచి ముక్తి లభించింది. నీ జన్మతరించింది.”

ఆ రోజంతా శివరామ్ను ఏమీ తినబుద్ధి కాలేదు, ఆ రాత్రంతా అతనికి తనతోక కలలో కనిపిస్తూనే ఉంది.

రెండవ రోజున శివరామ్ సమావేశానికి హాజరయ్యాడు. బైరాగి మహాశయుడు అతనిని చూచి “ఏం శివరామ్ గారూ, శరీరం కొంచెం తేలికగా ఉందిగదా?” అని అడిగారు.

“చిత్తం, చాలా తేలికగా ఉంది. తోకపోయింది కానీ, శరీరవర్ణం మనిషికివలె లేదనే సందేహం మనసును పట్టి పీడిస్తూ ఉంది.”

“పూర్తిగా మానవ శరీర వర్ణం కావాలనే అభిలాష గనుక ఉండేట్లయితే నీ శరీరం మీది రోమాలనుకూడా తొలగించి వేయాలి” అని బైరాగి మహాశయుడు సలహాచెప్పారు.

చివరికి తినూ మంగలిని పిలిపించారు.

శరీరంమీది రోమాలన్నీ శుభ్రం చేయటానికి ఐదు రోజులు పట్టింది. శివరామ్ శరీరం మెరిసిపోసాగింది. సభ్యులకు అది చూచి నోటివెంట మాటరా లేదు.

శివరామ్ వారి మానమునుచూచి ఆందోళన చెందుతూ
“మహాశయులారా, మీ రందరూ మానం వహించా రెందు
వల్ల?” అని అడిగాడు.

“మేము చేసిన ఈ పనికి మాకే ఆశ్చర్యం కలిగింది”
అని సభ్యులు తెలియజేశారు.

శివరామ్ మనస్సు స్థిమిత పడింది. తెగినతోకను
గురించి, పోయిన శరీరం మీది రోమాలను గురించి విచారం
తొలగిపోయింది.

‘శృగాల పరిశోధన మండలి’ సభ్యులందరూ కళ్ళు
మూసుకొని “శివరామ్, ఇంతటితో సమావేశం ముగిద్దాం.
ఇప్పుడిక-” అని అన్నారు.

“మా శృగాల జాతినంతా ఆశ్చర్యపర్చటమే నే
నిప్పుడు చేయవలసిన పని” అన్నాడు శివరామ్

ఇక్కడ కథ ఇలా ఉండగా శివరామ్ మేనత్త ఫేంఖణి
అక్కడ ఇంటివద్ద ప్రాణం పోయేట్లు ఏమవుతుంది. తమ
శృగాలవాడ నాయకుడగు హుక్కుయూ వద్దకు వెళ్ళి “చౌదరి
గారూ, ఇప్పటికి సంవత్సరం నుంచి మా హవూహవూ కన్సిం
చటం లేదు. ఏమైపోయావో ఏమో? పెద్దపులికో, ఎలుగు
బంటికో చిక్కి ఉండడుగదా!” అని అడిగింది.

“పెద్దపులులు, ఎలుగుబంటుల్ని గురించి అంతగా
భయమే లేదు. నరపశువును గురించే మనం భయపడాలి.
నరపశువుల వలలో చిక్కి-ఉంటాడు” అని నాయకుడు ఫేంఖ
ణితో చెప్పాడు

ఆ నాటి నుంచి హవూహవూ కోసం అన్వేషణ ప్రారంభమయింది శృగాల స్వయం సేవక దళం : తిరిగి తిరిగి చివరకు చండీమండపం చెంత ఉన్న వెదురు పొదల్లోకి చేరు కుంది. “హుక్కాహువా! హుక్కాహువా” అని పిలవ సాగారు

శివరామ్ గుండెల్లో దడపట్టింది ఒకసారి గొంతువిప్పి తమ జాతీయగానాన్ని ఆలాపించాలనే కోర్కె కలిగింది; కానీ అతికష్టమైనది ఆ కోర్కెను అణచుకో గలిగాడు

రెండోజామున మళ్ళీ వెదురుపొదలోనుంచి “హుక్కా హువా! హుక్కాహువా!” అని వినిపించింది ఈసారి శివ రామ్ కంఠంలోనుంచి ఏడుపులాంటి మూలుగు వినిపించిందే కాని పైకి ఏమీ అనలేదు.

మూడోజామున మళ్ళీ స్వజనుల పిలుపు వినేసరికి శివ రామ్ ఓర్పు వహించ లేకపోయాడు. “హుక్కాహువా! హుక్కాహువా! హుక్కాహువా!” అని అకస్మాత్తుగా అతడు కూడా గానం చేశాడు.

అది విని శృగాల నాయకుడు హుక్కుయీ “అదుగో, విన్నారా! అది మన హవూహవూ కంఠస్వరమే. ఒకసారి అతనిని ఇలా పిలవండి చూద్దాం” అని అన్నాడు.

“హవూహవూ” అని పిలిచారు.

మా సమితి అధ్యక్షుడు కూర్చున్నచోటునుంచి లేచి “శివరామ్” అని పిలిచారు.

బయటినుంచి మళ్ళీ “హవూహవూ” అని పిలుపు వినిపించింది.

“శివరామ్” అని సభాపతి మరొకసారి అతనిని హెచ్చరించారు.

మూడోసారి పిలుపు వినగానే శివరాం పరుగు పరుగున బయటకు వెళ్ళిపోయాడు. అతనిని చూడగానే శృగాల బృందము తోకముడుచుకొని వచ్చినదారినే పారిపోయింది. హుక్కుర్రూ, హోహో, హూహూ మొదలగు శృగాల వీరు లండరూ తమతమ గుంటల్లోకిదూరి కూర్చున్నారు.

*

*

*

తరువాత ఆరుమాసాలు గడిచాయి.

ప్రస్తుతం శివరాం రాత్రులందు “నాతోక ఎక్కడ? నా తోక ఎక్కడ ఉంది?” అని కేకలు పెడుతూ తిరుగుతున్నట్లు వార్తలు అందాయి.

తరచు బైరాగి మహాశయుని ఇంటి అరుగుమీద కూర్చొని ఆకాశంలోకిచూస్తూ జాముజాముకూ “నాతోకను నాకివ్వండి” అని జాలి కలుగునట్లు అరుస్తుండటం.

బైరాగి మహాశయుడు తలుపు తెరుచుకొని బయటకు రావటానికి చాలా భయపడుతున్నాడు. ఈ పిచ్చి నక్క తనను ఎక్కడ పట్టి పీకుతుందోనని హడలిపోతున్నాడు.

ఆ అడవిలో శివరాం నివసించే శృగాలగ్రామంలోకి వెళ్ళే అవకాశం లేకుండా పోయింది. శివరాంను చూడగానే శృగాలములన్నీ ఒక్కొక్కపుడు పారిపోయేవి లేదా అతని మీదపడి కరవటానికి సిద్ధపడేవి. అందుకని శివరాం ప్రస్తుతం

చండీమండపంలో నేడంటున్నాడు. అక్కడ రెండుగుడ్లగూబలు
తప్పన్నహానికి మరెవరూ లేకు. ఎక్కడిబడికితే అక్కడికి
వెళ్ళి నానా అల్లరిచేసే ఖిందూ, గోబరా, ధేంఠా మొదలగు
కొంటె పిల్లలుకూడా దయ్యానికి భయపడి వాక్కాయల
కోసం అటువెళ్ళడం మానేశారు. శృగాలి భాషలో ఒక
శృగాలము శివరాం గురించి ఒక గేయం రాసింది. దానిలో
మొదటి చరణం ఇలా వుంది:

“ ‘హవ్రాహవ్రా’ స్థితి దానికేతప్ప
అన్యలెవరికీ తెలియదు,
మొదలంటా తోక తెగి
దిగులుతో అనక్షణము
విలపించుచున్నది.
అక్కడ అత్తభేరిఖణి
నాయకునితో చెప్పి
రోదించు చుండగా
ఇక్కడ అల్లుడయ్య
‘హుక్కాహువా’ అనే
జాము జామున
జాతీయగాన మాలాపించు!”

“అన్యాయం! అన్యాయం! తాతగారూ, అత్తకూడా
శివరాంను ఇంటికి రానివ్వటం లేదా?” అని అడిగింది పాప
మధ్యలో అడ్డొస్తూ.

“దానిని గురించి నువ్వేమీ విచారించవద్దు పాపక్కా! శరీరగమిది వెంట్రుకలన్నీ వచ్చాయంటే అత్త శివరాంను గుర్తుపడుతుంది” అని జవాబు చెప్పాను నేను.

“మరి దానితోక సంగతి ఎలా?” అంది పాప.

“అడిగిచూస్తాను, ఏ వైద్యునివద్దనైనా లాంగులాద్య ఘృతం లభిస్తే, ఆ విషయంలో మరేమీ భయపడ నవసరం లేదు.”

మా ‘అతడు’ ఈ మాట అని నన్ను దూరంగా లాక్కువెళ్ళి “వృద్ధసోదరా, కోపగించుకోవద్దు. న్యాయం మాట్లాడుకుందాం- మిమ్మల్నికూడా సంస్కరించటం చాలా అవసరం” అని అన్నాడు.

“ఛీ బుద్ధిహీనుడా! నన్ను సంస్కరించేదేమిటి?”

“మీ ముసలి తనాన్ని సంస్కరించాలి వయస్సు అంతగా తగ్గలేదు. అయినా మీలో శైశవం ఉండవలసి నంతగా లేదు.”

“అందుకు నీకేదైనా నిదర్శనం కన్పించిందా?”

“ఇంతకుముందు మీరు చదివి విన్నించిన రిపోర్టు ఆసాంతం వ్యంగ్యమేకదా! పాపక్కముఖం ఎంత గుభీరంగా మారిపోయిందో చూడలేదా? తోక తెగిన నక్క ఫిర్యాదు చేయటానికి తన వద్దకు వస్తుందని భయపడుతున్నట్లుంది. మీ తెలివిని కొంచెంతగ్గించుకో లేనట్లయితే ఆ కథ చెప్పటమైనా మానేయండి.”

“అలా తగ్గించుకోవటం నా వల్ల కాదు. తెలివితో పని లేని నీకు ఇలాంటివి ఎలా అర్థమౌతాయి? అది నిన్ను సృష్టించిన ఆ బ్రహ్మాకే తెలియాలి.”

“వృద్ధసోదరా, ఈ మాత్రానికే మీరు కోరిగించు కొంటున్నారు కానీ నేను చెప్పదలచింది చెప్పకుండా వదలను బుద్ధిలోపంవల్ల మీలో సారం కూడా తగ్గిపోతుంది. మీరు చెప్పేది మీ మనస్సుకు ఆనందంగా ఉంటుందేమో కానీ మీ వ్యంగ్యం వల్ల కంపరమై తీస్తుంది. మృదువుగా వుండాలిగాని అంతమోటగా ఉండకూడదని ఇంతకుముందు కూడా నేను అనేకసార్లు హెచ్చరించినా మీరు వినిపించుకోవటం లేదు. మీ వ్యంగ్యంతో ఇతరులను ఏడ్పించి ఇహపరలోకాలకు దూరంకావద్దు. తోక తెగిన నక్కకథ వింటూ పాపక్రమృదయం ఎంత విలపించిందో మీరు గమనించినట్లు లేదు. మీరు అనుమతిస్తే పాపక్రమ కిలకిలా నవ్విస్తాను, బుర్ర పాడుచేసుకోకుండా మనఃపూర్వకంగా నవ్వాలి.”

“అంతా వ్రాసి సిద్ధంగా ఉన్నదా?”

“సిద్ధంగా ఉంది. నాటకంలోవలె సంభాషణల రూపంలో ఉంటుంది. మనపేటలో నివసించే ఊధో, గోబరా, పంచూ అను ముగ్గురూ దానిలో పాత్రలు. అందరూ పాపక్రమ తెసినవారే.”

“సరే, చదువు, చూద్దాం!”

ఊధో: ఏంరా, ఏమైనా ఆచుకీ తెలిసిందా?

గోబరా:- ఏమి తెలియటమో! నీ మాటలు విని నెలరోజులున్నంచి అడవిలోని చెట్టుచెట్టూ వెతికాను. ఎక్కడా ఆ మహాత్ముని పిలికూడా కనిపించలేదు.

పంచూ:- ఎవర్ని గురించి వెతుకుతున్నారోయ్?

గోబరా:- వృక్షయోగిని

పంచూ:- వృక్షయోగి? అంటే? ఆయనెవరోయ్!

ఊధో:- తెలియదూ? ప్రపంచంలో ఆ విషయం తెలియని వారెవరూ లేరు. నీకు తెలియక పోవటం ఆశ్చర్యంగా ఉంది.

పంచూ:- ఇంతకూ వారిలో ఉన్న విశేషమేమిటో ఇప్పుడు చెప్పండి వింటాను

ఊధో:- ఆ మహాత్ముడు ఏ చెట్టుమీద ఎక్కితే ఆ చెట్టు కల్పతరువు అవుతుంది ఆ చెట్టుక్రిందనిలబడితే మనం కోరుకున్నది లభిస్తుంది

పంచూ:- ఈ విషయం నీ కెలా తెలిసింది?

ఊధో:- ఈ విషయాన్ని నాతో ధోకడాగ్రామంలో ఉండే భీఖూ సర్దారు చెప్పాడు. ఒకనాడు ఆ వృక్షయోగి మేడి చెట్టుమీద కూర్చోని కాళ్ళు పూపుతున్నారట. అదేమీ చూడకుండా భీఖూసర్దారు కుండ నెత్తిన పెట్టుకొని చెట్టు క్రిందిగా వెళ్ళాడు. ఆ మహాత్ముని కాలు తగిలి కుండలోని వాకమంతా అతని ముఖంమీద ఒలికింది. అది చూచి ఆ మహాత్మునికి దయ కలిగింది “భీఖూ నీ మనసులోని కోర్కె ఏమిటో చెప్పు” అని అడిగారు వారు. భీఖూ వట్టి తెలివి తక్కువ దద్దమ్మ “బాబా, నా కొక గుడ్డముక్క ఇప్పిస్తే ముఖం

తుడుచుకుంటాను" అని అన్నాడు. అతడు ఆ మాట అడగగానే చెట్టుమీసనుంచి ఒక తువాలు క్రింద పడింది. అతడు దానితో ముఖం తుడుచుకొని తల పైకెత్తి చూశాడు. చెట్టుమీద అతనికి ఎవరూ కనిపించలేదు. అడగదలచినదేదో ఒకేసారి అడగాలి, కానీ ఆ తరువాత ఎంత నెత్తీ నోరూ బాదుకున్నా ప్రయోజనం ఉండదు.

పంచూ:- అయ్యయ్యో! ఎంత తెలివితక్కువవాడు. నుంచి శాలువాగానీ ఖరీదైన దుప్పటిగానీ అడిగితే ఎంత బాగుండును! వెధవ తువాలు అడిగాడు. అయినా భీఖాకు అంతకంటే తెలివితేటలు ఎక్కడేవ్వా!

ఊధో:- ఆ తువాలు కూడా తీసివేయదగినదేమీ కాదు. దానితో అతనికి హాయిగాగడిచిపోతుంది. రథంప్రక్క అతడు ఎంత పెద్ద ఇల్లు కట్టాడో నువ్వు చూడలేదా? చూడటానికి అది తువావే కావచ్చుకానీ ఒక మహాత్ముడు ప్రసాదించినదిగదా!

పంచూ:- ఇల్లు ఎలా కట్టాడు? ఆ తువాలులో ఏదైనా మాయ ఉందంటావా?

ఊధో:- వినుమరి చెబుతాను. ఆ మధ్య జరిగిన హోందలపూరు తిరణాలలో భీఖా తువాలు పరుచుకొని కూర్చున్నాడు. జనం ఇసకవేస్తే రాలకుండా వస్తారుగదా! మహాత్ముడు ఇచ్చిన తువాలు అనేసరికి రూపాయలు, అర్థలు పావలాలు, బేడలు కుప్పలుగా పడ్డాయి తువాలుమీద. ఇంతలో ఒక స్త్రీ అతని ఎదుటకు వచ్చి "భీఖాదాదా, మా

అగ్బాయికి మూడునెలల నుంచి జ్వరం వదలటం లేదు. ఆ తువాలును వీడికి కాస్త తాకించు" అని అడిగింది.

“నా భర్త దూరదేశానికి వెళ్ళాడు. వాని వద్దనుంచి ఏమీ వార్తలు తెలియటం లేదు. ఆ విషయం కాస్త చెప్పండి బాబూ!” అని మరొక స్త్రీ అడిగింది. ఇలా అడిగి నందుకు భీఖా ఒక నియమం ఏర్పరిచాడు. ఏదైనా అడగ దలచినవారు అయిదు అణాల డబ్బులు, అయిదు పక్కలు, అయిదు శేర్ల బియ్యము, అయిదు చటాకులనెయ్యి నైవేద్యం తేవాలి.

పంచూ:- నైవేద్యమేనా లేక పండ్లు ఫలాలు కూడా వస్తాయా?

ఊధో:- ఒక టేమిటి, అన్నీ వస్తాయి. గాజనపాలుడు తువాలు నిండా అయిదు రోజులు వరుసగా ధాన్యాన్ని సమ ర్పించుకున్నాడు. ఆ తువాలును ఒక మూల మేక మెకకు కట్టి బలికూడా ఇచ్చాడు- ఆ రోజున అది చూడడానికి ఎంతో మంది జనం వచ్చారు. పదకొండు మాసాలలో గాజన్ కు ఉద్యోగం దొరికింది. మహారాజుగారి ద్వారంలోఉండే ద్వార పాలకునికి భంగు నూటమూ, దువ్వెనతో అతని గెడ్డాన్ని దువ్వటమూ అతని పనులు.

పంచూ:- నువ్వు చెప్పేది నిజమేనా?

ఊధో:- నిజంగాక అబద్ధం చెపుతున్నాననుకొంటున్నావా! గాజన్ మా పినతండ్రి కొడుకు పడ్డకుడే!

పంచూ:- అవన్నీసరే, ఇంతకూ ఆ తువాలు నువ్వు చూశావా?

ఊధో:— నేను చూడకపోవటం ఏమిటి! హటూగంజ్ మగ్గాలమీద నేనే గజమున్నర తువాలు చూశావుగదా, అంతా అలాగే ఉంటుంది. ఎర్రంచు పసుపురంగు తువాలు.

పంచూ:— అలాంటి తువాలు చెట్టుమీదనుంచి ఎలా పడింది.

ఊధో:— అదే గదా విచిత్రం! అదంతా ఆ మహా తున్ని దయ.

పంచూ:— అయితే, మనం కూడా ఏ విధంగానైనా సరే ఆ యోగిని నెతికి దర్శనం చేసుకుందాం. వారు ఎట్లా ఉంటారో ఏమిటో తెలుసుకునే దెలా?

ఊధో:— అదే కొంచెం కష్టమైన సంగతి ఇంతవరకు వారిని ఎవరూ చూడలేదు. పాకం ముఖం నిండా పడినందు వల్ల భీఖూ కూడా అప్పుడు వారిని చూడలేకపోయాడు. అదీ మన దురదృష్టమే.

పంచూ:— ఇప్పుడిక మార్గమేమిటి?

ఊధో:— సూటు, బూటు, టోపి ధరించిన వారెవరు కనిపించినా నేను వారికి నమస్కరించి 'శాశా, వృక్షయోగి మీరేనా, దయచేసి చెప్పండి' అని అడుగుతున్నాను. నా మాట వినగానే కోపంతో అందరూ మీదపడి కొట్టవచ్చే వారు. వారిలో ఒకరు కోపం పట్టలేక హుక్కాలోని నీళ్ళు నా నెత్తిమీద పోశారు.

గోబరా:— ఎన్ని కష్టాలు ఎదురయినా సరే మనం ఆ మహాత్ముని జాడ తెలుసుకు తీరాల్సిందే మని అదృష్టం ఎలా ఉందో ఏమో, శాశా దర్శనం చేసుకొనక తప్పదు.

పంచూ:- చెట్టుమీద ఉన్నప్పుడే ఆ మహాత్ముని నిజరూపం కనిపిస్తుందని భీషా అంటున్నాడు. చెట్టుమీది నుంచి దిగివస్తే మనం ఆ మహాత్ముని గుర్తించ లేముట.

ఉధో:- కనిపించిన వాళ్ళందరినీ మనం చెట్టుమీది కెక్కించి చూడటం సాధ్యంకాదుగదా! అందుకని నే నొక మంచి ఉపాయం ఆలోచించాను ఈ సంవత్సరం మా మామిడి చెట్టు బాగా విరగకాసింది. నేను కనిపించిన వాళ్ళందరితోను 'అయ్యా, చెట్టుమీది కెక్కి మీకు కావలసిన మామిడికాయలు కోసుకువెళ్ళండి' అనిచెప్పాను. చెట్టుమీద కాయలేకుండా కోసుకు పోయారు. కొమ్మలుగూడా విరిగి పోయాయి. ఆ మహాత్ముని జాడమాత్రం తెలియలేదు.

పంచూ:- ఆలస్యం దేనికి, బయలుదేరండి. అదృష్టం కలసివస్తే తప్పకుండా వారి దర్శనం చేసుకుంటాం. ముగ్గురమూ ఒకసారి గొంతెత్తి బిగ్గరగా "ఓ వృక్షయోగీ, ఓ మహాత్మా, ఓ దయగలబాబా, మీరీ అడవిలో, ఎక్కడదాగి వున్నాసరే, ఒకే ఒకసారి ప్రత్యక్షమై మీ దర్శనభాగ్యం కలిగించండి' అని పిలుద్దాం.

గోబరా:- బాబాకు మనమీద దయకలిగినట్లుంది.

పంచూ:- ఎక్కడ, ఎక్కడరా?

గోబరా:- అదిగో, అటుచూడు! ఆ మామిడిచెట్టు మీద.

పంచూ: ఏమిటిరా, మామిడిచెట్టుమీద ఏమింది? నాకేమీ కనిపించటం లేదే?

గోబరా:- అడుగో, వ్రేలాడుతోంది, చూడండి.

ఊధో:- నీ తెలివి తెల్లారినట్లేఉండిగోబరా! అది బాబా తోకకాదు, హనుమాన్ల వారితోక. పళ్ళికిలిస్తోందిచూశావా!

గోబరా:- అంతా కలికాలమైపోయింది ఘోరకలి కాలం! మనల్ని మరపించటానికి బాబా కపిరూపాన్ని ధరించారు.

పంచూ:- బాబా, మేము అంత తేలిగ్గా మోసపోయే వాళ్ళము కాదు. మీ ముఖం ఎంత నల్లగా ఉన్నప్పటికీ మేము విమ్మల్ని గుర్తించగలము. మీరు నోగు తెరిచి ఎంత బెదిరించినా మేమిక్కడనుంచి అడుగు కూడా కదిలేది లేదు. మేము మీ వాలముగానినే శరణువేసు కుంటాం.

గోబరా:- అమ్మబాబోయ్, బాబా ఎగిరెగిరి దూకుతూ పారిపోతున్నారు. ఇప్పుడేమిచేద్దాం?

పంచూ:- ఎంత దూరం పారిపోగలరు? మన భక్తి పరుగును తప్పించుకొని వెళ్ళగలరా?

గోబరా:- చూడు, చూడు! ఆ వెలగకొమ్మ మీద కూర్చున్నారు.

ఊధో:- పంచూ, త్వరగా చెట్టెక్కు. త్వరగా!

పంచూ:- నువ్వే ఎక్కరాదా!

ఊధో:- నువ్వే ఎక్కరా బాబూ, త్వరగా ఎక్కు.

పంచూ:- అంతఎత్తు నేను ఎక్కలేను. బాబా, మాయందు దయతో ఒకసారి క్రిందికి దిగిరండి.

ఊధో:- బాబా, మీ తోకగారిని మెడకు చుట్టుకొని శాశ్వత నిద్రపొందేట్లు ఆశీర్వాదించండి!

(అందరూ వెళ్ళిపోతారు)

“ఏం సోదరా, ఎలాఉంది కథ? నవ్వించ గలిగానా!”

ఏమీ లేదు. ప్రతివిషయాన్ని ఆలోచించకుండా అంగీకరించని వాళ్ళను నవ్వించటం అంతతేలికైన పనికాదు. ఆ వృక్షయోగిని వెతకటానికి పాపక్క నన్నుపంపుతుందేమో నని భయంగా ఉంది.”

“ఆమె ముఖ లక్షణాలు చూస్తే నాకుకూడా అలాగే కన్పిస్తుంది. వృక్షయోగిని గురించి తెలుసుకోవాలని పాపక్కకు చాలా ఆసక్తిగా ఉన్నట్లుంది సరే, నమ్మకం లేక పోయినప్పటికీ ఆనందం కలిగించవచ్చునో లేదో రేపు పరీక్షించి చెబుతాను ”

కాస్సేపాగి పాపక్క “తాతగారూ, వృక్షయోగిని మీరు చూచి ఉంటే ఏమి కోరుకునేవారు?” అని అడిగింది.

“మా పాపక్క లెక్కలన్నీ తేలికగా చేయగలిగే కలము ఇవ్వండి అని అడిగేవాడిని.”

నా జవాబు వినగానే పాపక్క సంతోషంగా చప్పట్లు కొడుతూ “భలే, అలా జరిగితే చాలా బాగుంటుంది” అని అన్నది.

మొన్న జరిగిన లెక్కల పరీక్షలో పాపక్కకు నూటికి పదమూడున్నర మార్కులు మాత్రమే వచ్చాయి.

4

నేను కలగంటున్నానో లేక మేల్కొని ఉన్నానో స్పష్టంగా చెప్పలేను. రాత్రి ఎంత ప్రాద్దుపోయిందో

కూడా తెలియదు. గదిలో చీకటిగా ఉంది. వరండాలో ద్వారం ముందు దీపం వెలుగుతూ ఉంది. గయలో పిండం వేయని ప్రేతాత్మవలె పురుగుకోసం ఒక గబ్బిలం అదేపనిగా తిరుగుతూ ఉంది.

ఇంతలో మా “అతడు” ఎక్కడినుంచో వూడిపడ్డాడు. “వృద్ధసోదరా, నిద్రపోతున్నావా?” అని అతడు కేకవేశాడు. కేకతోపాటే గదిలోకి వచ్చాడు. పైనుంచి క్రింది వరకు నిలువెల్లా నల్లని కంబళి కప్పుకొన్నాడు.

“ఇవాళ, ఇదేమి వేషం?” అని అడిగాను నేను.

“ఇది పెళ్ళికుమారుని వేషం” అని అతడు జవాబు చెప్పాడు.

“పెళ్ళికుమారుని వేషమా? కొంచెం అర్థమయ్యేట్లు చెప్పు.”

“పెళ్ళి కుమార్తెను చూడడానికి వెళుతున్నాను.”

ఎందుకనో ఏమోగాని అర్థనిద్రావస్థలో నున్న నా బుద్ధికి ఆ వేషం సముచితంగా ఉన్నట్లే కన్పించింది. నేను అతనిని ప్రోత్సహిస్తూ “వేషం చాలా అద్భుతంగా ఉంది, నీ మౌలిక వేషధారణ చూచి నాకు చాలా సంతోషం కలిగింది. నిజంగా క్లాసిక్ వేషం సుమా!”

“అదెలా?”

“భూతనాథుడు తపస్సులో ఉన్న కాబోయే అర్థాంగికి వరంధవ్వటానికి వచ్చినప్పుడు ఏనుగు చర్మాన్ని ధరించాడు. నువ్వు ధరించినది ఎలుగుబంటి చర్మం. నారద మహర్షి ఇప్పుడు నిన్నుగనుక చూస్తే చాలా సంతోషిస్తాడు.”

“వృద్ధసోదరా, నువ్వు నిస్సందేహంగా చాలా తెలివైనవాడివి. అందుకేగదా, అర్ధరాత్రివేళ నీ వద్దకు పరుగెత్తుకు వచ్చాను.”

“ఇప్పుడు ఎంత ప్రోద్బలపోయింది?”

“ఒంటిగంటన్నర అయింది.”

“పెళ్ళి కుమార్తెను చూడటానికి ఇప్పుడే వెళుతున్నావా?”

“అవును. ఇప్పుడే వెళతాను.”

ఆ జవాబు వినగానే నేను “చాలా బాగున్నది! ఇది కూడా నీలోని మౌలిక చమత్కారమే” అని అన్నాను.

“ఎందుకని?”

“ఇంతకాలం నుంచి ఇలాంటి ఐడియా నా కెందుకు రాలేదా అనే ఆలోచిస్తున్నాను. ఆఫీసులో ఆఫీసరుగారి దర్శనానికి చిటచిటలాడే మిట్టమధ్యాహ్నపు ఎండలో వెళ్ళాలి. అర్ధరాత్రి కటిక చీకటిలో పెళ్ళికుమార్తెను చూడటానికి వెళ్ళాలి.”

“వృద్ధసోదరా, నీమాటలు అమృతమువలె ఉంటాయి. పురాణాలలో ఇలాంటి నిదర్శనాలేవైనా ఉన్నాయేమో ఒకటి చెప్పండి.”

“అలనాడు అమావాస్యనాటి కటిక చీకటిలో శివుడు ఆశ్చర్యపడుతూ మహాకాళిని చూచిన దృశ్యాన్ని గుర్తు తెచ్చుకోవచ్చు.”

“అహో, వృద్ధసోదరా, నీజముగా నీ మాటలువిని నా ఒడలు పులకిస్తుంది అంతకంటే గంభీరమైన నిదర్శనం ఏముంటుంది!”

“పెళ్ళికుమార్తె ఎవరో, ఆమె ఎక్కడ వున్నదో చెప్పనే లేదు.”

“మా వదినగారి చెల్లెలే ఆమె వద్దనే ఉంటున్నది.”

“మీ వదినగారి పోలికలు ఉంటాయా?”

“ఉండే వుంటాయి, స్వంత చెల్లెలేగదా!”

“అందుకనే చీకటి రాత్రి అవసరం ”

“వదినకూడా అలాగే చెప్పింది. టార్చి వగైరాలేమీ వెంటతీసుకు రావద్దని కూడా హెచ్చరించింది.”

“మీ వదినగారు వుండే దెక్కడ?”

“ఇక్కడికి ఇరవై యేడు మైళ్ళుంటుంది. బోంచకలా గ్రామంలో ఉనకండ్ూ పేటలో ఉంటున్నారు.”

“భోజనాల ఏర్పాటుకూడా ఉన్నదా?”

“లేకుండా ఎలా జరుగుతుంది?”

“ఆ మాట వినగానే ఎందుకనో ఏదో ఆశతో నా మనస్సు పులకించింది పన్నెండు సంవత్సరాలనుంచి పైత్య రోగంతో గాఢపడుతున్నాను. ఆహారం పేరు చెపితేనే సహించదు. అలాంటిది ఇప్పుడు భోజనాల మాట వినగానే నంతోషం కలిగింది. “విందు ఎలా ఉంటుంది? ఏయేపదార్థాలు తయారుచేస్తారో వివరంగాచెప్పు” అని అడిగాను.

అతడు చాలా ఉద్రేకపడుతూ ఇలా వివరించాడు:—

“విందు చాలా చాలా శాగుంటుంది! అద్భుతంగా ఉంటుంది. మామిడితాండ్రవేసి వదిన కాకరకాయ కూర వండుతుంది. దాని గుచి తింటేగాని తెలియదు. అడవిరేగు గింజల్ని మెత్తగా నూరి పుగాకు రసంతో వదిన చాలా గుచిగా చట్నీ చేస్తుంది-”

ఈ మాట అంటూ అతడు పాశ్చాత్య పద్ధతిలో నాట్యం చేయసాగాడు. టిటిటంటం. టిటిటంటం, టిటి మంటం.

జీవితంలో ఇంతవరకు నే నెప్పుడూ నాట్యం చేయక పోయినా అకస్మాత్తుగా ఇవాళ నేనూ అతనితో చేతులు కలిపి టిటిటంటం, టిటి టంటం అంటూ నాట్యం చేయసాగాను. నాలో ఏదో కొత్తశక్తి వచ్చినట్లనిపించింది. జమునదీదీ గనుక మా నాట్యం చూచివుంటే “ఆహా, నాట్యం అంటే ఇదే!” అని మెచ్చుకొనేది.

చివరికి నేను రొప్పుతూ దబీమని చతికిల బడ్డాను. “నువ్వు చెప్పిన ఆహారపదార్థాలన్నీ నూటికి నూరుపాళ్ళు విటమిన్లతో కూడినవే సుమీ! పైత్యరోగులకు అమృతంతో సమానమైనవి పెళ్ళికుమార్తెను చూడటమే గాక పరీక్ష చేయాలిగదా?”

“ఆ పరీక్ష ఇంతకుముందే జరిగింది.”

“ఎలా జరిగింది?”

“చూడటానికి ముందు మైత్రీపరీక్ష జరగాలని ఆలోచించాను. మంచిదంటారా కాదంటారా?”

“మంచిదే. పరీక్ష ఎలాజరగాలని ఆలోచించావ్?”

“శ్లోకంలో ఒక చరణాన్ని పూర్తిచేయడమంటే చేయగలవా అని అడగాలను కున్నాను. ‘రంగుకాగడా’ సహాయ సంపాదకుడిని నా తరపున ఆమె వద్దకు పంపను.”

“ఓ నల్లని నేరేడురంగు సుందరీ!” అనే చరణాన్నిచ్చి దీనికి సరియైన ఛందస్సులో జవాబుచెప్పగలవా అని సహాయ సంపాదకుడు ఆమెను ప్రశ్నించాడు.

పెళ్ళికుమార్తె తడువుకోకుండా “అంధుడా, మంద గించింది నీ చూపు!” అని జవాబు చెప్పింది.

“పగటి వెలుతురు
పడమటి దిశలో
దాగినప్పుడు—
రాత్రంతా, అంధకారంలో
బ్రహ్మదేవుడు
చేతులుచాచి చాచి
నిన్ను తయారు చేశాడు.”

అని ఆమె మాటకు కోపగించుకున్న సహాయ సంపాదకుడు జవాబు చెప్పాడు.

“చేతులు చాచిచాచి అంటే ఇక్కడ అర్థం ఏమిటి?”

“పెళ్ళికుమార్తె పొడవుగా వుంటుందని విన్నాను. నా కంటే రెండుమూడు అంగుళాలు ఎక్కువ ఎత్తుగా ఉంటుందట. అందుకు నాకు చాలా సంతోషంగా కూడా ఉంది.”

“నువ్వనేదేమిటి?”

“ఒక అమ్మాయిని వివాహమాడుటలో మరొక సగం ఆత్మలో కలిసిపోతుంది.”

“అంటే ఏమిటో నాకేమీ అర్థం కాలేదు ”

“ఏదై తేనేం, వృద్ధసోదరా, ఆ సహాయ సంపాదకుని ఎదుట తన ఓటమినంగీకరించి ఆమె ఒక ముచ్చిలిక నిచ్చి వేసింది ”

“అదెలా?”

“చేపలమీది పాలుసుతో హారాన్ని గుచ్చి సహాయ సంపాదకుని మెడలో వేసింది.”

“కీర్తి సాగభము మీతో పాలు తిరుగుతూ ఉంటుంది” అని చెప్పింది ఆతనితో.

నేను ఎగిరి గంతేసి “ధన్యుడవయ్యావు. ఒక అసాధారణ వ్యక్తికి మరొక అసాధారణ వ్యక్తి లభించింది. ప్రపంచంలో ఇలాంటివి జరగటం అరుదు. ఇప్పుడిక పగటి ముహూర్తం చూడటం వ్యర్థమేగదా?” అని అన్నాను.

“ఆ అమ్మాయి తనను ఓడించిన వారినేవివాహమాడ తానని ప్రతిజ్ఞ చేసిందట.”

“అందచందాలలోనా?”

“కాదు, శబ్దముల పొందికలో. సరిగ్గా జవాబు కుదిరితే ఆతనికి అర్పితమై పోతుందట.”

“ఆ పరీక్షలో నువ్వు నెగ్గగలవు గదా!”

“సునాయాసంగా.”

“నువ్వువేసిన స్లాను ఏమిటో చెప్పు విందాం.”

“నాలుగు పంక్తుల్లో నా శీలాన్ని వర్ణించు స్తుతించి నన్ను మెప్పించు. ఛందస్సు ఫస్టుక్లాసుగా కలవాలి అని చెప్పతాను.”

“పెళ్ళి కుమార్తెలను చూచే పేటెంటు” పొండటానికి అన్నివిధాల నువ్వు సమర్థుడవు. వరునిస్తుతితో ప్రారంభం. చాలా బాగుంది. ఉమ జయించింది దీనిలోనే గదా!”

“మొదటి చరణం ఆమెకు అందించాలి, లేకపోతే నన్ను గురించి ఆమెకు అంతగా తెలియక పోవచ్చు. నన్ను గురించి ఈ విధంగా ప్రారంభ మవుతుంది—

విశ్వంలో అందరికంటె

అద్భుతమైనవాడవు!

దీని తరువాత చరణాలు పూర్తిచేయటం ఆమెకు సాధ్యం కాదు. వృద్ధసోదరా, ఆ తరువాత ఎలా వుండాలో నువ్వు చెప్పు—”

“పెనుభూత మొకటి ఆవరించెను

పెళ్ళికుమారుని—” అని నేను తరువాత చరణం పూర్తిచేశాను.

“ఎక్స్లెంట్! ఇంకా రెండు చరణాలు పూర్తి చేయాలి కదా! పెళ్ళికుమార్తె ఒకస్త్రీగదా, ఆమె తండ్రి కాదు తాత దిగివచ్చినా మిగిలిన చరణాలు పూర్తి చేయలేరు. వృద్ధసోదరా, భాషలోగానీ అభాషలోగానీ నీకేమైనా తోస్తుందా?”

“నేను చెప్పలేను.”

“అయితే, నేనే చెప్పతాను విను —

మిద్దెమీని నుంచి దూకు
బురదనంతా దాటివెళ్ళు,
ఎల్లప్పుడు నీ చిత్తము వచ్చికట్లు
యద్భుతాలు తద్భుతాలు చేస్తూఉండు.”

“ఇదేమిటి? ఇది ఏ భాష? ఏ దేశంలో మాట్లాడు
తారు?”

“దేవభాష సంస్కృతం- ‘కింభూత్’ శబ్దానికిపర్యాయ
పదాలు.”

“యద్భుతము, తద్భుతము అంటే అర్థం ఏమిటి?”

“ఇష్టం వచ్చినట్లు అని దానికి అర్థం మాతృభాషలో
అదినాదని అచుకో. ఆధునిక పండితులు దానినే అవధానమని
అంటారు.”

అతనియందు నాకు ఎక్కడలేని గౌరవభావం ఏర్పడింది. అతనిలో అసాధారణమైన ప్రతిభ ఉన్నట్లు అర్థం చేసుకోగలిగాను. నేను అతని వీపు తట్టి “ఇవాళ నిజంగా నన్ను ఆశ్చర్యంలో ముంచెత్తావు” అని అన్నాను.

“ఆశ్చర్యంలో మునిగిపోతే ఎలా? బయల్దేరి వెళ్ళాలి. ముహూర్తం మించిపోతుంది. ఎప్పుడేమి జరుగుతుందో చెప్పలేము. క్షణంలో ‘వలీకరణం’ దాటిపోయి ‘తైతిల్ కరణం’ వచ్చేస్తుంది తరువాత వైష్ణుంభయోగం, హర్షణయోగం, విష్టికరణం వచ్చి మిగిలిన రాత్రంతా అస్పృకయోగము, ధనిష్టా నక్షత్ర ప్రవేశం — మహర్షి సిద్ధాంతాన్ననుసరించి వ్యతీపాతయోగం, వాలవకరణం, పరిఘయోగములలో గర్ కరణం వచ్చినప్పుడు కష్టాలు వస్తాయి. సంసారులకు గర్

కరణంలాంటి విఘ్నకారి మరేదీలేదు. ఈ వారంలో సిద్ధి యోగము, బ్రహ్మయోగము, ఇంద్రయోగము, శివ యోగము వచ్చేసూచన లెక్కడా కనిపించటం లేదు. వర యానయోగము వచ్చే ఆశకస్పిస్తుంది. పునర్వసు నక్షత్ర దృష్టి కలుస్తుంది.”

“ఆలస్యం మాత్రం ఏముంది. పుత్తూలాల్ ను పిలిస్తే కాదు తెస్తాడు. ఇప్పటికి వాడు రాట్నం వడుకుతూఉంటాడు. రాట్నం వడుకుతూ ఉంటేనే అతనికి నిద్రవస్తుందట, తేక పోతే లేదట కాయనడుపుతూ ఉండటంవల్ల అతని కీస్థితి సంభవించింది.”

నేను, మా ‘అతడు’ వెళ్ళి కారులో కూర్చున్నాం.

*

*

*

మా కారు అడవిలో నుంచి పోతుంది కటిక చీకటిగా ఉంది. చెరువు ఒడ్డున ఉన్న అడవిమొక్కల పొదలోనుంచి అకస్మాత్తుగా ఒక నక్క అరిచింది. రాత్రిమూడున్నరగంటలయింది. నక్క అరుపు వినగానే పుత్తూలాల్ బెదిరిపోయి కారులో సహా కంఠంలోతు నీళ్ళల్లో పడ్డాడు. ఇంతలో, పుత్తూలాల్ చొక్కాలోపల వీపుమీద ఒక కప్ప జొరబడింది. పుత్తూలాల్ భయపడి కేకలు పెట్టసాగాడు. నేను అతనికి ధైర్యం చెబుతూ “పుత్తూలాల్, నీ వీపుకు వాతరోగం ఉంది. కప్పను బాగా గంతులు వేయనివ్వు. డబ్బు ఖర్చులేకుండా నీకు ఇంత చక్కగా మాలిష్ చేసేదెవరు?” అని అన్నాను.

నేను కారుపైకి ఎక్కి “వనమాలీ! ఓ వనమాలీ!” అని కేకలు వేయసాగాను.

ఆ మూర్ఖుడు ఎక్కడున్నాడో ఏమో! ఈ సమయంలో అతడు బోలాపురం స్టేషను ప్లాట్ ఫారంమీద పడుకొని గుర్రుపెట్టి నిద్రపోతూ ఉంటాడని అర్థమయింది. చాలా కోపం వచ్చింది. అక్కడికి వెళ్ళి నా కలాన్ని ముక్కులో పెట్టి తిప్పి రావాలని కోర్కె కలిగింది. తుమ్ములతో చస్తాడు. ఇక్కడ బురదనీటితో నా జుట్టు తడిసిపోయింది. తల దువ్వుకోకుండా వదినగారింటికి ఎలా వెళ్ళేది? మా గోలవిని చెరువు గట్టుమీద పడుకొని ఉన్న శాతులు లేచి గోలగా అరవసాగాయి. ఒక్కగంతులో వాటి మధ్యకు వెళ్ళిపడ్డాను. ఒక శాతును పట్టుకొని దాని రెక్కలతో తల దువ్వుకున్నాను. ఇంతలో ఫుత్తూలాల్ నా వైపుతిరిగి “దాదాబాబూ, మీరు చెప్పిందినిజమే. వీప్రమీద కప్ప గంతులు వేయటంవల్ల చాలా హాయిగా ఉండిప్పుడు. నిద్రవస్తుంది” అని అన్నాడు.

చివరికి ఎలాగైతేనేం అతని వదినగారింటికి చేరుకున్నాం. ఆకలి శాధవల్ల పెళ్ళికుమార్తెను చూడాలనే విషయమే మర్చిపోయాను.

“నాతో వచ్చిన ‘అతడు’ ఇక్కడ కన్పించటంలేదే?” అని వదినగారిని అడిగాను.

మూడుమూరల దుప్పటి ముసుగులో నుంచి వదిన సన్నని గొంతుతో “అతడు అమ్మాయిని నెతకటానికి వెళ్లాడు” అని చెప్పింది.

“ఎటువైపు వెళ్ళాడు?”

“వింత చెరువుగట్టునవున్న వెదురుపొదలో వెతటానికి వెళ్ళాడు.”

“ఇక్కడికి ఎంతదూరం ఉంటుంది?”

“గట్టిగా నడిస్తే మూడుజాముల ప్రయాణం.”

“ఎక్కువ దూరమేమీ కాదు. కానీ, నాకు చాలా ఆకలిగా ఉంది. మీరు చేసిన ఆ చట్నీ కొంచెం పెట్టండి, తినిచూస్తాను.”

వదిన ముక్కుతో మాట్లాడినట్లు “అయ్యోనాయనా. నా దురదృష్టం, అడిగినందుకైనా నీకు పెట్టలేకపోయాను. మొన్న మంగళవారంగాక అంతకుముందు మంగళవారం నాడు పగిలిపోయిన ఫుట్ గాల్ లో చట్నీనంతా పెట్టి బుజా దీదీకి పంపాను. ఆమెకు నేను చేసిన చట్నీ అంటే చాలా ఇష్టం. ఆమె శనగపిండిని, ఆవాలనూనెను చట్నీతో కలిపి తింటుంది.”

నాకు చాలా నిరాశ కలిగింది. “అయితే, మేము తినే దేముంది?” అని అడిగాను

“చిన్నచిన్న ఎండుచేపల పూరగాయవుంది. మొన్ననే తాజా పాకం పోశాను. త్వరగాతిను. లేనిచో పిత్తము ప్రకోపిస్తుంది.”

కొద్దిగా తిన్నాను. చాలా మిగిలిపోయింది. పుత్తూ లాల్ ను పిలిచి “తింటావా?” అని అడిగాను.

“ఆ కుండ నిలా ఇవ్వండి. ఇంటికివెళ్లి సంధ్యవార్చు కున్న తరువాత తింటాను” అని అన్నాడతడు.

ఇంటికి తిరిగి వచ్చాను. చెప్పలు తడిసి వీపునిండా బురద చిందింది. వనమాలిని పిలిచి “గాడదా, ఇప్పటి వరకు ఏం చేస్తున్నావు!” అని అడిగాను.

నా ప్రశ్నవిని అతడు ఏడుస్తూ “తేలుకుట్టింది, అందు కని నిద్రపోతున్నాను” అని చెప్పాడు.

ఇంతలో ఒక రౌడీలాంటి మనిషి ఒకడు నా గదిలోకి వచ్చాడు. బాగాఎత్తు, ఎత్తుకుతగ్గలావు, కండలు తిరిగిన శరీరం, మెడలావుగా పీచానలె ఉంది వనమాలి నూదిరే నల్లగా ఉన్నాడు. పొడవుగా ఉన్న జీబురు జుట్టు, నిటారుగా నిలబడిన మీసాలు, కళ్ళుఎర్రగా ఉన్నాయి. గళ్ళబనీతోడిగి, ఎర్రంచు లుంగీకట్టాడు. పసుపురంగు తువాలు నడుముకు చుట్టాడు, ఇత్తడి పన్నువేసిన పొడవైన వెదురుకర్ర పట్టు కున్నాడు. కంఠస్వరం గగాయిబాబుగారి కారు హారనువలె ఉంది. అకస్మాత్తుగా ఇలాంటి రౌడీ గదిలోకి ప్రవేశించి మూడున్నర మణుగుల బరువైన గొంతుతో “బాబుసాబ్!” అన్నాడు.

నేను అదిరిపడ్డాను. ఆ అదిరిపాటుకు కలంమొన కాగి తంలో దిగిపోయింది. నేను నెమ్మదిగా తలపైకెత్తి “ఏంజరి గింది, ఎవరు నువ్వు?” అని అడిగాను.

“నా పేరు పల్లారామ్. పాపక్కగారింటినుంచి వస్తున్నాను. మీ ‘అతడు’ ఎక్కడికి వెళ్ళాడో తెలుసుకునేందుకే వచ్చాను.”

“నాకు తెలియదు.”

షల్లారామ్ కు కోపం వచ్చింది. మిరిమిరిచూడసాగాడు. మొదటికంటే గంభీరమైన కంఠస్వరంతో “అలాగా, తెలియదూ! అతుకులు పెట్టిన ఆ పచ్చరంగు మేజోడు బురదతో నిండి అక్కడ వ్రేలాడుతుందిగదా, ఎండి ఉడతతో కవలె కన్నిస్తున్న ఆ మేజోడును వదలి ‘అతడు’ ఎక్కడికీ వెళ్ళుడు!” అని అన్నాడు.

“అతడు తనవస్తువుల్ని వదలి అంత తేలిగ్గా ఎక్కడికీ వెళ్ళుడు. ఎక్కడ వున్నాసరే తప్పక తిరిగి వస్తాడు. ఇంతకూ ఏంజరిగింది?”

“మొన్న సాయంత్ర పాపక్క మిలటరీ గవర్నరుగారింటికి వెళ్ళింది. గవర్నరుగారి భార్యతో పాపక్క స్నేహం చేసింది. అక్కడినుంచి ఇంటికి తిరిగి వచ్చేసరికి అతడు ఒక చెంబు, గొడుగు, రెండు పేకముక్కలు, ఒక లాంతరు, ఒక బాగులబస్తా ఎత్తుకొని పోతూ ఉండటం చూచింది. దీదీ తోటలోనుంచి వెదురు మొలకలు, సొరచెట్టుకాడలు, వెదురు కూర బుట్టనిండా వేసి తెచ్చింది ఆ బుట్టకూడా ఇప్పుడు కనిపించటం లేదు. అక్కను చాలా కోపం వస్తుంది.”

“అయితే, నేనేం చేయను?” అన్నాను నేను.

“నీ గదిలోనే అతడు ఎక్కడో దాగి కూర్చున్నాడు. అతడిని తీసుకువచ్చి నాకు అప్పగించు” అన్నాడు షల్లారామ్.

“అతడు ఇక్కడలేదు, నువ్వు పోలీసు స్టేషనుకు వెళ్ళి రిపోర్ట్ చేయ” అని చెప్పాను నేను.

“అతడు ఇక్కడే ఉన్నాడు, ఎక్కడికీ వెళ్ళలేదు” అన్నాడు షల్లారామ్.

“నీతో చెడ్డవిక్కు వచ్చిందే. అతడు ఇక్కడ లేడని చెపుతుంటే నమ్మవేం?” అన్నాను.

“ఇక్కడే వున్నాడు, ముమ్మాటికీ ఇక్కడే ఉన్నాడు” అంటూ పల్లారామ్ తన బాణాకర్రతో నా బల్లమీద కొట్టసాగాడు ప్రక్కఇంటిలో ఉన్న పిచ్చివాడు నక్కవలె ‘హుక్కాహువా!’ అని అరిచాడు. దానితో పేటలోని కుక్కలన్నీ మొరగసాగాయి. బల్ల అడుగు వనమాలి నా కోసం తెచ్చిపెట్టిన పర్బతుగ్లాసు దొర్లింది. అది తగిలి పైలట్ సిరా బాటిల్ దొర్లి సిరా, పర్బతు ఏకధారగా నాపట్టుపంచెమీది నుంచి చెప్పల్లోకి వెళ్ళి ఆగింది.

నేను బిగ్గరగా “వనమాలీ, వనమాలీ!” అంటూ కేకలు వేయసాగాను

వనమాలి గదిలోకి అడుగుపెట్టి పల్లారామ్ ముఖం చూచి “అమ్మబాబోయ్!” అంటూ బయటకు పారిపోయాడు.

అకస్మాత్తుగా అప్పుడు నాకు ‘అతడి’ విషయం గుర్తొచ్చింది- “‘అతడు’ తనకు కాబోయే భార్యను చూడటానికి వెళ్ళాడు” అని జవాబు చెప్పాను.

“ఏ వూరు?”

“వింత చెరువుగట్టున వెనురుపొడలో.”

“అది నా ఇల్లే” అన్నాడు పల్లారామ్.

“అయితే మంచిదేగదా! నీకు కుమార్తె వుందా?”

“ఉన్నది.”

“అంటే మీ అమ్మాయికి పెళ్ళికొడుకు దొరికినట్లే అనుకో.”

“దొరికినట్లే అని ఇప్పుడే అనుకోవటానికి వీలేదు. ఈ భాగా కర్రతో అతని మెడ సరిచేసి అమ్మాయి కాళ్ళకు పారాణి పెట్టినప్పుడు కన్యాదానం నుంచి విముక్తి లభించిందని అప్పుడు అనుకుంటాను.”

“అయితే, ఇంకా ఆలస్యం ఎందుకు? అమ్మాయిని చూసిన తరువాత మళ్ళీ అతనిని వెతికి పట్టుకోవటం కష్టం కావచ్చు.”

“నువ్వు చెప్పినదీ నిజమే” అన్నాడు పల్లారామ్. పగిలి పోయిన బొక్కెన ఒకటి గది బయట పడివుంది. అతడు దానిని అందుకున్నాడు.

“అది నీ కెందుకు” అని అడిగాను నేను.

ఎండ చాల తీవ్రంగా ఉంది. దీనిని టోపీ మాదిరిగా పెట్టుకుంటాను” అని జవాబు చెప్పాడు పల్లారామ్

పల్లారామ్ వెళ్ళిపోయాడు. అప్పుడు కాకులుకావ్ కావ్ మంటున్నాయి. రోడ్డుమీద ట్రాముబళ్ళునడిచేశబ్బం విన్పించి సాగింది. పక్క మీదనుంచి తెడబడుతూ లేచి కూర్చోని వనమాలిని పిలిచి “ఇప్పుడు నా గదిలోకి వచ్చి వెళ్ళిన మనిషి ఎవరు?” అని అడిగాను.

“రాణీదీదీగారి నౌకరు” అని వనమాలి కళ్ళునులుముకుంటూ జవాబు చెప్పాడు.

ఇంతవరకు కథ విన్న పాపక్క చాలా నిరాశచెంది నట్లుంది. “తాతగారూ! మీరు వెళ్ళి భోజనానికి వెళ్ళారు. తరువాత మీ గదిలోకి పల్లారామ్ వచ్చాడు- ఇవి ఒకదాని కొకటి సంబంధం లేవుగదా!” అని ప్రశ్నించింది.

నేను వెంటనే స్థిమితపడ్డాను. ఇదంతా కల అని పొగ పాటున నోరుజారి, అనలేదుగానీ అంటే కథలోని ఆనంద మంతా బూడిదలోపోసిన పన్నీగు చందమయ్యేది. ఏవిధంగా నైనా సరే ఇకనుంచి నమం బిగించి మధ్యమధ్య పల్లారాను ఎదిరించక తప్పదు. ఆ బ్రహ్మదేవుడే స్వయంగా స్వప్నాలను చెదరగొట్టినప్పుడు మనం ఇంకా మొరపెట్టుకొనే దెవరితో? మనం చెదరగొడితే మాత్రం ఆయనకు చాలా కోపం వస్తుంది.

“తాతగారూ, వాళ్ళిద్దరికీ వివాహమయిందా? ఆసంగ తులేమీ చెప్పకే లేదు” అని అడిగింది పాపక్క.

వివాహం జరగటం చాలా అవసరమని అర్థం చేసు కున్నాను. “వివాహం జరక్కుండా ఎలా ఉంటుంది” అని జవాబు చెప్పాను.

“మీరు మళ్ళీ వాళ్ళిద్దరినీ కలుసుకున్నారా?”

“ఎందుకు కలుసుకోలేదు, కలుసుకున్నాను. అప్పుడు తెల్లవారుజామున నాలుగున్నర గంటలయి ఉంటుంది. కోడ్డు మీది దీపాలన్నీ ఇంకా ఆరిపోలేదు. నూత్న వధువు తన వరుని చెయ్యి పట్టుకొని తీసుకొని వెళుతూ ఉండటం చూశాను.”

“ఎక్కడికి తీసుకు వెళుతుంది?”

“కొత్తబజారుకు, దుంపకూరలు కొనటానికి వెళు తున్నారు.”

“దుంపకూరలా!”

“అవును- పెళ్ళికుమారుడు అంగీకరించటం లేదు.”

“ఎందుకని?”

“అంత అవసరమైతే పనసకాయ కొనితెస్తాను కానీ దుంపకూరలు మాత్రం తీసుకురాను” అన్నాడు.

“తరువాత ఏంజరిగింది?”

“దుంపకూరలు కొని భుజాన పెట్టుకొని తీసుకురాక తప్పలేదు.”

పాపక్క సంతోషించింది. “మంచిపనిజరిగింది! రాగానే పెళ్ళికూతురు చక్కగా బుద్ధిచెప్పింది” అని అన్నది.

5

నేను ఉదయంపూట నా గదిలో కూర్చొని టీతాగు తున్నాను. ఇంతలో మా అతడు అక్కడికి వచ్చాడు.

“ఏమైనా మాట్లాడాలా?” అని అడిగాను నేను.

“అవును” అన్నాడు అతడు.

“చెప్పగలిచిందేదో త్వరగా చెప్పు. నేను తొందరగా వేరేపనినిమి త్తం బయటకు వెళ్ళాలి.”

“ఎక్కడకు వెళతారు?”

“గవర్నరు గారింటికి.”

“గవర్నరుగారు మీకు కబురు చేస్తూవుంటారా?”

“కబురు చేయటమంటే సాధారణంగా కాదు, ఘనంగానే విలపిస్తూ ఉంటారు.”

“ఘనంగా అంటే అదెట్లా?”

“వారికి వార్తలందించేవాళ్లు అనేకమంది ఉంటారు గదా, నేను వాళ్ళందరికంటే మంచి వార్తలు కల్పించగలను. రాయబహద్దూర్ బిరుదులు సంపాదించిన వారుకూడా నాతో పోటీపడలేదు. ఆ విషయం నీకు కూడా తెలుసుగదా!”

“తెలుసు. కానీ నా విషయంలో నువ్వు ప్రస్తుతం మరీ అల్లాటప్పా కథలు అల్లుతున్నావు.”

“అందులో నా తప్పేముంది? ప్రస్తుతం అల్లాటప్పా కథలే కావాలంటున్నారు.”

“అయితే కావచ్చు. కానీ, దానికి కూడా ఒక శైలి వుండాలిగదా! తలాతోకాలేని అసంభవమైన, కథలు ప్రతి వారూ అల్లగలరు.”

“నువ్వు నీ ఉద్దేశ్యంలో అసంభవమనేదానికి ఒక నిదర్శనం చూపించు.”

“అయితే చూపిస్తాను. విను.”

అతడు ఈ విధంగా చెప్పనారంభించాడు.

స్మృతిరత్న మహాశయుడు మోహన్ బాగ్ లో గోల్ కీషర్ గా ఉండి కలకత్తా క్లబ్బునుంచి ఆరు ‘గోల్’లు తిన్నాడు. అప్పటికీ వారి ఆకలి తీరలేదు సరిగదా మరింత ఆకలి పెరిగింది. ఎదురుగా ఆక్టర్ లానీ మాన్యుమెంటు దొరికింది. క్రిందినుంచి ప్రారంభించి పైవరకు శుభ్రంగా నాకే శారు. బదల్ ఉద్దీన్ మియా సెనేట్ హాలులో కూర్చొని చెప్పలు కుట్టుతూ ఉన్నాడు అతడు ఇది చూచి నోరుతెరుచుకొని పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చాడు. “శాస్త్రజ్ఞులు, పండితు

తన మీరు ఇంత గొప్ప వస్తువును ఎంగిలి చేశారుకదా!”
అని అన్నాడు వారితో

“అయ్యయ్యో!” అంటూ మూడుసార్లు మాన్యు
మెంటు మీద ఉమ్మేసి మీయాగారు వార్త చెప్పటానికి
‘స్టేట్స్మన్’ పత్రిక ఆఫీసుకు పరుగెత్తాడు.

తన నోరు అపవిత్రమై పోయిందని స్మృతిరత్న మహా
శయునికి అకస్మాత్తుగా తెలిసింది తిన్నగా మ్యూజియంలో
ఉండే ద్వారపాలకుని వద్దకు వెళ్ళాడు. అక్కడికి వెళ్ళి అత
నితో “పండాగారూ, మీరూ బ్రాహ్మణులు, నేనూ
బ్రాహ్మణుడను, ఇవాళ మీరు నా మాట నిలబెట్టాలి” అని
అన్నాడు.

పండాగారు తన గడ్డము మీసాలు సవరించుకొంటూ
నమస్కారం చేసి “కోమా భూ పోరతే భూ సీ భూ స్తే” అని
అన్నాడు.

స్మృతిరత్న మహాశయుడు ఆలోచించిచూచి “మీరు
అడిగింది చాలా కష్టమైన ప్రశ్న. సాంఖ్యశాస్త్ర ఆధారంతో
బాగా ఆలోచించి రేపు జవాబు చెపుతాను. అదీగాక ఇవాళ
నా నోరు మాన్యుమెంటును నాకటంవల్ల అపవిత్రమై
పోయింది” అని చెప్పాడు.

పండాగారు అగ్గిపుల్లగీసి బర్మాచుట్ట వెలిగించారు.
గట్టిగా రెండు దమ్ములు పీల్చి “అయితే తక్షణం ‘వెబ్స్టర్
డిక్షనరీ’ తెరిచి దానిలో ఏ విధానం వ్రాసి ఉందో చూడు”
అని అన్నాడు.

“అదంతా ఇప్పుడు చూస్తే నేను కాశీలో గంగలో వెళ్ళాల్సి వస్తుంది అవన్నీ తరువాత చూద్దాం. ప్రస్తుతానికి ఇత్తడి పూతవేసిన మీ కర్రనొకసారి నా కివ్వండి” అని అన్నాడు స్మృతిరత్న మహాశయుడు.

“ఎందుకు, ఏంచేస్తారు? కంట్లో బొగ్గునలుసు పడిందా ఏం?” అని అడిగారు పండాగారు.

“మీకెలా తెలిసింది? అది మొన్నటి సంగతి తారు మారుపురంలో ఉండే యకృతి వికృతిలో గొప్పడాక్టరు మైక ర్బనీ గారింటికి పరుగెత్తాల్సి వచ్చింది. వారు నారికేళప్రదేశం నుంచి లేడిని తెప్పించి కంటిని శుభ్రం చేశారు ”

“అయితే, మీకీకర్ర ఎందుకు?”

“దంతధావనానికి.”

“అదావిషయం, అలా చెప్పండి. ముక్కులో పెట్టు కుసి తుమ్మాలనుకుంటున్నారేమో అనుకున్నాను- అలాంటిది గనుక జరిగితే గంగా జలంతో నేను దానిని శుద్ధిచేసుకోవలసి వచ్చేది ”

*

*

*

ఇంతవరకు చెప్పి అతడు హుక్కా తవ్వై పుకు లాక్చూసి గట్టిగా రెండుదమ్ములు పీల్చాడు. అప్పుడు అతడు మళ్ళీ ఈ విధంగా చెప్పనారంభించాడు-

“చూశావా, వృద్ధసోదరా, నువ్వు కల్పించి కథలు చెప్పే పద్ధతి ఇలాగే వుంది. ఇది చేతితో వ్రాయకుండా

వినాయకుని తొండముతో భారీగా వ్రాసినట్లువుతుంది. మనకు తెలిసిన ఒక వస్తువును గురించి అది ఉన్నరూపంలో గాక మరో విధంగా వర్ణించటం చాలా తేలికే. గవర్నరుగారు నూనెగానుగ ఆడించటంనూని బాప్స్ బజారులో ఎండుచేపల దుకాణం తెరిచారని చెప్పినా ఎవరూ అభ్యంతరం చెప్పరు. ఇలాంటి చౌక గారు హాస్యానికి నవ్విస్తూ ఆ నవ్వుకు విలువే ముంది?”

“నవ్వు నీ స్వభావం మార్చుకున్నట్లు కనిపిస్తావు ”

“అందుకు కారణం ఉంది. మధ్య నన్నుంచి ఆరోజున పాపక్కకు నీ చిత్తంవచ్చినట్లు చెప్పావు. చిన్నపిల్ల కావటం వల్ల దీదీ నోరుతెరుచుకు చూస్తూకూర్చుంది. ఏదైనా అద్భుత విషయాన్ని చెప్పాలంటే దానిలో శిల్పంకూడా ఉండటం చాలా అవసరం.”

“అంటే నా కథలో శిల్పం లేదంటావా?”

“లేదంటావా ఏమిటి! ఏమీలేదు. నన్ను దానిలోకి ఈడ్చుకపోతే నేను నోరు విప్పేవాడినే కాదు. మీ అతిథికి జిరాఫీ ఇగురు, ఆవాల చట్నీతోపాటు చిన్నచేపల చారు, పలావుతోపాటు బురదలోనుంచి పట్టితెచ్చిన పురు గుల్చి, తాటిచెట్టు చేవకూరను మీరు వడ్డించామని చెప్పి నప్పుడు కూడా ‘ఇది చాలా మోటుగా ఉంది. వ్రాయటం చాలా తేలికే’ అనే నేనంటాను ”

“నవ్వు చెప్పదలిస్తే ఎలా చెప్పతావు?”

“నేను చెపితే మీకు కోపం రాదుగదా? సోదరా, మీకంటే నేను గొప్పవాడిననిగానీ నాలో గొప్ప రచనాశక్తి

వుందనిగానీ నేను చెప్పటం లేదు. అవి నాలో తక్కువ మోతాదులో ఉంటేనే నాకు వీలుగా వుంటుంది. నేనయితే ఎలా చెప్పతానో వినండి—”

అని అతడి విధంగా చెప్పనారంభించాడు —

తాష్‌మానియాకు నన్ను పేకాటకు ఆహ్వానించారు. అక్కడ ఇంటియజమాని పేరు కోజూమాచుక్. శ్రీమతి ఛీంకందానీ కోరుంకనా యజమానురాలి పేరు. వారి పెద్దమ్మాయి పేరు పామ్‌కుణీదేవి. ఆమె కింటినాబూ మిరివునాధు అనే కూరను స్వయంగా తయారు చేసింది. దానివాసన గ్రామంలోని ఏడుపేటలు దాటి చాలా దూరంవరకు వ్యాపించింది. క్లుప్తంగా చెప్పాలంటే దాని వాసన తెగలగానే చుట్టూ పట్ల వున్న నక్కలన్నీ పట్టపగలే నిర్భయంగా అరవసాగాయి— అవి కూర మీద కోర్కెతో అరుస్తున్నాయో, లేక శాధకలిగే అరుస్తున్నాయో చెప్పటం కష్టం. కాకులు మూడేసి గంటలవరకు ముక్కులు భూమిలోకి గుచ్చి సత్తువకొద్దీ తమ రెక్కలు టపటప కొట్టుకుంటాయి. ఇది కూరసంగతి, కుండ నిండుగా కాంగూప్తో సాంగ్చానీ ఉంది. ఆ దేశంలో లభించే ఆంకూప్ట్ పండ్లపై బెరడుతో తయారుచేయబడింది. వాటితోపాటు ఒక పెద్ద గంపనిండా ఒకటే డిక్టీమాయి అనే మిఠాయి ఉంది. మొదట వారి పెంపుడు ఏనుగుకటి వాటన్నిటినీ కాళ్ళతో మట్టగించి వేసింది. ఆ తరువాత ఆ దేశంలో అన్నిటికంటే పెద్దజంతువు, మనిషి— ఎద్దు— సింహం మూడు అంశములు కలిసిన గాండి సాంగ్డుంగ్ అనునది తన ముళ్ళ నాలుకతో నాకి దానిని మెత్తగా తయారు చేసింది. తరు

వాత ఒక్కపెట్టున మూడు వందలమంది విస్తృత ఎదుట ధమ ధమ రోళ్ళ చప్పుడు వినిపించసాగింది. ఈ భయంకర శబ్దాన్ని విని నోరూరి దూరదూరాలనుంచి ఎంతోమంది భిక్షుకజనం గుంపులుగా రాసాగారని వారన్నారు ఆ పదార్థాన్ని తినే సమయంలో వూడిపోయిన దంతాలను అతిథులు ఇంటి యజమానికి కానుకగా సమర్పించుకొని వెళుతున్నారు వారు ఆ దంతాలన్నిటినీ జాగ్రత్తగా బాంకుకు పంపేవారు. వాటిని తమ సంతతికి చెందునట్లు వీలునామా వ్రాసేవారు. ఎవరికాతాలో ఎక్కువ దంతాలు నిలవవుగానే వారిని అంత ఎక్కువగా గౌరవించేవారు. కొందరు దొంగచాటుగా దంతాలను కొని తమ పేరజమకట్టించుకుంటారు. వీటిని గురించి చాలాపెద్ద పెద్దవ్యవహారాలుజరిగాయి వెయ్యిదంతాల సంపన్నులుయితై దంతాల సంపన్నులతో వియ్యమందరు. ఒకసారి పదిహేను దంతాల ఆసామి ఒకడు వెయ్యిదంతాల సంపన్నుల ఇంటికి వచ్చి కేట్లూలడ్డులు తింటూ అకస్మాత్తుగా శ్వాస ఆడక చనిపోయాడు. వెయ్యిదంతాల సంపన్నులు అతని శవాన్ని దహనం చేయటానికి అంగీకరించలేదు. చివరికి ఎవరూ చూడకుండా అతని శవాన్ని చౌచరిగినదిలో పారవేశారు. దీని మీదట నదికి ఇరువైపుల ఉండేవారు నష్టపరిహారానికి కోర్టుకెక్కిారు. చివరికి ప్రీవీకౌన్సిలు వరకు వెళ్ళారు.

ఆ మాటలు వింటూ శ్వాస ఆడక నాకు రొప్ప పుట్టింది. “చాలు చాలు, ఇకచాలించు. నువ్వు ప్రారంభించిన ఈ కథలోని ప్రత్యేకత ఏమిటో?” అని అన్నాను నేను.

“అడవిరేగు గింజల చట్నీ కాకపోవటమే దీని ప్రత్యేకత. మనకు ఏమీ తెలియని విషయాన్ని గురించి ఎంత అతిశయోక్తులు కల్పించి చెప్పినా ఇబ్బంది వుండదు. ఎవరికీ సంజాయిషీ చెప్పకోవలసిన అవసరం లేదు. కానీ, అంత మాత్రాన దీనిలో మంచి హాస్యం ఉందని నే నను. నమ్మకశక్యంగాని విషయాలలో నమ్మకం కలుగునట్లు చెప్పగలిగినప్పుడే అద్భుతరసం గల కథ అతికి పోతుంది. మరీ బజారు రకంగా ఉండే కుర్రతనపు చౌక గారు అతిశయోక్తులతో కథలల్లుతూ ఉంటే నీకు అపకీర్తి తప్ప దక్కేదేమీ ఉండదు. నేను చెప్పినది గాగా గుర్తుంచుకోండి.”

“అయితేసరే, ఈ సారి పాపక్కకు పూర్తి నమ్మకం కలిగేట్లు కథ అల్లుతాను. తరువాత ఆమె నమ్మకం వదిలించాలంటే ఏ భూతవైద్యుడినో పిలిపించాల్సి వస్తుంది” అని అన్నాను నేను.

“మంచిదే. నువ్వుంతకు ముందు గవర్నరుగారింటికి వెళ్ళాలని అన్నా వెందుకు?”

“అదంతా ఏమీలేదు. నిన్ను త్వరగా వదిలించు కోవాలని అలా అన్నాను. నువ్వు కూర్చున్నావంటే అంతంత మాత్రాన వదిలివెళ్ళవు. అందుకని ‘వెళ్ళిపో’ అనే దానిని మరోవిధంగా చెప్పాల్సి వచ్చింది.”

“అర్థమయింది. అయితే నేను వెళతాను.”

సర్కసుచూచివచ్చినతరువాత పాపక్కమనసులో పులి
రూపం హత్తుకు పోయింది. ఆ పెద్దపులితోనూ, దాని పిన
తల్లితోనూ పాపక్క అనుక్షణం ఏదో ఒక సంభాషణ సాగి
స్తూనే ఉంది. మాలో, ఎవ్వరమూ తేనెప్పుడు ఏకాంతంలో
వారి సమావేశం జరుగుతూ వుండేది.

ఆమె నన్ను మంగలినిగురించి అడిగింది. “మంగలితో
ఏంపని?” అని అడిగాను.

పెద్దపులి తనను వదలకుండా వెంటబడి తిరుగుతుందనీ,
దాని మూతిమీద సూదుల్లాంటి పెద్ద మీసాలున్నాయనీ
వాటిని శుభ్రంగా తీసివేయించాలనుకుంటున్నట్లు పాపక్క
జవాబు చెప్పింది.

“మీసాలు తీసివేయించుకోవాలనే ఆలోచన పులికి
ఎలా కలిగింది?” అని నేను అడిగాను.

“టీ త్రాగిన తరువాత నాన్నగారి కప్పులో అడుగున
మిగిలే మడ్డిని నేను పులికి త్రాగించే దానిని. ఒకనాడు పులి
ఆ మడ్డిని నాకుటకు వచ్చినప్పుడు అది పంచూ బాబును
కలుసుకొంది. మీసాలు తీసివేయిస్తే తన ముఖంకూడా
పంచూబాబు ముఖంవలె ఉంటుందనే అభిప్రాయం దాని
మనస్సులో నాటుకుపోయింది-” అని పాపక్క జవాబు చెప్పింది.

“దాని ఆలోచన బాగానే ఉంది. కానీ అది జరగటం
కొంచెం కష్టమే. మీసాలు తీయకముందే అది మంగలిని
చంపివేస్తే ఆ పని పూర్తికాదు.”

“ఆ మాట వినగానే పాపక్క బుర్రలో ఆలోచన తోచింది; “తాతగారూ, పులి మంగలిని తినదు” అని అన్నది.

“అదేమిటి పాపక్కా! పులి మంగలిని ఎందుకు తినదు?” అని అడిగాను నేను.

“మంగలిని తింటే పాపం ”

“అయితే, భయపడాల్సిన అవసరం లేదు. ఒక పని చేద్దాం. చౌరస్తాలో ఉన్న ఏ మంగలిదొర పాపుకైనా తీసుకు వెళితే ఎలా వుంటుంది!”

పాపక్క చప్పట్లు చదుస్తూ “భలే, భలే! చాలా బాగుంటుంది. మంగలిదొరను చూస్తే పులికి ద్వేషం, అందు కని అనిని మాంసం తినదు” అని అన్నది

“ఒక వేళ పులి అతనిని తింటే గంగాస్నానం చేయాలి. అంటరానితనము మొదలగు పులుల ఆచారము నీకెలా తెలుసు?”

పాపక్క అన్నీ తెలిసిన ముదినాపసానివలె ముఖంపెట్టి “నాకు అన్నీ తెలుసును” అని అంది.

“నాకే తెలియదంటావు, అంతేనా?”

“తెలిస్తే ఏమిటో చెప్పు.”

“పెద్దపులులు రైతుల్ని, కళాసుల్ని తినవు. ముఖ్యంగా గంగానది పడమటి ఒడ్డున ఉండేవారి మాంసం ఎంతమాత్రం తినవు. పులుల శాస్త్రంలో అది నిషేధం.”

“తూర్పుతీరాన ఉండేవారిని తినవచ్చునా?”

వారు కళాసులై తే వారి మాంసం అతి పవిత్రమైనది. ఎడమ పంజాతో వారిని గీరుకొని తినాలని నియమం.”

“ఎడమ పంజాతో ఎందుకని?”

“అదే వాటి విశుద్ధ నియమం. పెద్దపులుల పండ్లు కుడిపంజాను అపవిత్రంగా నిర్ణయించారు. పాపకర్త, ఈ విషయం నీకు తెలుసా? మంగలి స్త్రీలంటే వాటికి చాలా ద్వేషం. మంగలి స్త్రీలు, స్త్రీల కాళ్ళకు పారాణి పెడతారు గనుక అది వాటికి నచ్చదు.”

“పారాణి పెడితే వాటికేం నష్టం?”

“పారాణి రక్తానికి అనుకరణ అని బైరాగి పులుల సిద్ధాంతం గీరటం వల్లనో, కొరకటం వల్లనో వచ్చిన రక్తం కాదది. ఆ ఆచారం నట్టి భ్రమ. ఇలాంటి కృత్రిమ వ్యవహారాలంటే వాటికి తగని ద్వేషం. ఇలాంటి వాటిని అవి దూషిస్తాయి. ఒకానొకప్పుడు ఒక పులి ఒక రంగులద్దేవాని ఇంట్లో జొరబడింది. ఒక తొట్టిలో బచ్చలపండు రంగు కలిపి ఉంది. ఆ పులి చాలా సంతోషంగా ఆ తొట్టిలో తన తలను ముంచింది. అది చాలా మంచిరంగు. పులి ముఖమంతా ఎర్రగా మారిపోయింది. ప్రక్కనే కారడవిలో గేదెలవేట పురోహితపురం అని ఒక పులుల గ్రామం ఉంది ఈ పులి అక్కడికి వెళ్ళగా అక్కడ ఉండే పులి ఆచార్యుల వారు ఇదేమిబెడద. నీ ముఖమంతా అలా ఎర్రబడిందేమిటి?” అని అడిగారు.

సిగ్గుపడి ఆ పులి “ఒక ఖడ్గమృగాన్ని చంపి దాని రక్తాన్ని త్రాగి వస్తున్నాను” అని పూర్తిగా అబద్ధంచెప్పింది.

“నీ పంజాకు ఎక్కడా రక్తపు గుర్తులు లేవే?” అని ఆచార్యులవారు ప్రశ్నించారు. తరువాత ఆ పులి నోటిని వాసన చూచి “నోటినుంచి రక్తపు సువాసనే రావటం లేదు. ఎందుకని?” అని కూడా అడిగాడు. అక్కడ చేరిన పులులన్నీ “ఛీ, ఛీ! ఇది రక్తమూ కాదు, మెదడూ కాదు, పిత్తమూ కాదు. ఇది మనుష్యుల ఇంటికి వెళ్ళి మాంసాహారం కాని అపవిత్రమైన వస్తువును తినివచ్చింది” అని ఏకకంఠంతో చెప్పాయి పంచాయితీ జరిగింది. విషయాన్నంతా విని పంజాదెబ్బ ప్రవీణ గారు “ప్రాయశ్చిత్తం జరగాలి” అని గర్జించారు. చివరికి ప్రాయశ్చిత్తం తప్పలేదు.

“ప్రాయశ్చిత్తానికి ఆ పులిఅంగీకరించకపోతే ఏంజరుగుతుంది?”

“అయ్యయ్యో! అదెట్లా కుదురుతుంది. ఒక్కరుగాదు ఇద్దరుగాదు అయినా గురు ఆడపిల్లల తండ్రి పెద్దపెద్దగోళ్ళ పంజా కలిగిన పెద్దమ్మాయి గాతికి పెళ్ళీడు వచ్చింది. సమాజానికి విరుద్ధంగా నడుచుకుంటే గడిచేదెలా? తోకముడిచి డబ్బు ఆవుల్ని గేదెల్ని కట్నంగా ఇస్తానని ప్రాధేయపడినా వరుడు లభించటం కష్టమవుతుంది. అంతకంటెకూడా భయం కరమైన శిక్ష విధిస్తారు-”

“ఏమిటాశిక్ష?”

“చనిపోయినప్పుడు శ్రాద్ధకర్మలకు పురోహితుడు రాను చివరికి గతితేక వెదురువనంలో ఉండే కొయ్యపులుల పురోహితుడిని పిలుచుకోవాలి ఆ సుని చాలా హీనమైనది. ఏడుతరాలవరకు తలెత్తుకు తిరగేషు వుండదు.”

“శ్రాద్ధకర్మలు చేయకపోతే నష్టం ఏమిటి?”

“భలే. అదెట్లా కుదురుతుంది. పులిభూతం తిండిలేక చచ్చిపోతుంది?”

“ఎలాగో చచ్చిపోయిందేగదా, మళ్ళీ ఎట్లా చచ్చి పోతుంది!”

“వచ్చిన చిక్కే అది. శ్రాద్ధకర్మలు జరగనిచోచాలా కీడు జరుగుతుంది. తినకుండా చనిపోయినా మంచిదే కాని చనిపోయి తిండిలేకుండా వుండటం మహా దుర్భరంగా ఉంటుంది.”

పాపక్క ఆలోచనలో మునిగిపోయింది. కాస్తేపటికి ముఖం చిట్లించి “ఇంగ్లీషువారి భూతాలకు ఆహారం ఎక్కడ దొరుకుతుంది?” అని అడిగింది.

“వాళ్ళు బ్రతికి ఉన్నప్పుడే ఏడుజన్మలకు సరిపడునంత తింటారు. మనం తిన్నటువంటిది వైతరిణి నాటేసరికే జీర్ణమై ఆకలి దహించి వేస్తుంది”

సందేహ నివృత్తికాగానే పాపక్క “ఆ పులికి ఏవిధ మైన ప్రాయశ్చిత్తం నిర్ణయించారు?” అని అడిగింది.

“గర్జన విద్యావాచస్పతిగారు చండిపులి మఠానికి వాయువ్యమూల కృష్ణసంచమి మొదలు అమావాస్య రాత్రి రెండు జాముల వరకు ఒక నక్క తలను తిని ఉండాలి. ఆ నక్కను ఆ పులి మేనత్త కూతురుగానీ, పినతండ్రి బావమరది కుమారుడుగానీ వేటాడి తేవాలి. ఆ నక్కతలను వెనుక కుడి పంజాతో విరుచుకు తినాలి అని నిర్ణయించారు. ఇంత పెద్ద

శిక్ష విధించేసరికి ఆ పులి గుండెల్లో దడపుట్టింది. అప్పుడది నాలుగుకాళ్ళు జోడించి ఏమిస్తూ బ్రతిమాలుకొంది.”

“అది అంత ఘోరమైన శిక్షా?”

“అదేమిటి పాపక్కా! నక్క-మాంసం తినాలి. పులి జాతి దృష్టిలో అంతకంటే అశుద్ధ వస్తువు ప్రపంచంలో మరొకటి లేదు. అందుకని ఆ పులి ప్రాధేయపడుతూ ‘దీనికంటే ముంగిస శోక తినమని శిక్షవిధించండి’ అని అడిగింది. నక్క తలను తినటం చాలా ఘోరమైనది. ఈమరవస్థ నుంచి దానిని భగవంతుడే కాపాడాలి!”

“చివరికి శిక్షనేమైతే తగ్గించారా? అదే శిక్ష విధించారా?”

“అదేశిక్షవిధించారు. అంతకు మినహా మరోమార్గమే లేదు.”

“తాతగారూ, అలా అయితే పులులు చాలా ధర్మ నిష్ఠగలవిగా కనిపిస్తున్నాయే!”

“ధర్మనిష్ఠ లేకపోతే ఇన్ని నియమాల నెందుకు ఏర్పరచుకొంటాయి? అందుకనే నక్కజాతి వాటిని చాలా శారవ భావంతో చూస్తుంది. పులి తినివదిలిన ఎంగిలి దొరికినా అదే మహాప్రసాదంగా తమ అదృష్టమని భావిస్తాయి. మాఘ మాసంలో మంగళవారం రోజున త్రయోదశి గనుకవస్తే ఆ రోజురాత్రి అంత్యఘడియలలో అంటే జాముజామున్నరకు తెల్లవారుతుందనగా ముసలి పులుల నాకి రావటం నక్కలు చాలా పుణ్యకార్యమని నవ్వుకున్నప్పుడు పుణ్యాన్ని

సంపాదించుకొంటానికి ఎన్ని నక్కలు ప్రాణాలు అర్పించాయో తెక్కలేదు.”

పాపక్కకు సందేహం కలిగింది. “పెద్దపులులు ఇంత ధర్మనిష్ఠగలవే అయితే అవి జీవహింసచేసి పచ్చి మాంసాన్ని ఎందుకు భక్షిస్తాయి?” అని అడిగింది.

“అది మామూలు మాంసం వంటిదనుకొంటున్నావా! కాదు, కాదు ముందు అవి మంత్రాలుపఠించి తాము చంపే జీవిని శుద్ధిచేస్తాయి.”

“ఏమి మంత్రాలవి?”

“అవి తమ సహజ గర్జన మంత్రాన్ని పఠిస్తాయి. ముందుగా ఆ మంత్రాన్ని ఉచ్చరించి అప్పుడు దేసినైనా చంపుతాయి గనుక అది హత్యకాదు.”

“ఒకవేళ కొన్ని పులులు ఆ గర్జన మంత్రాన్ని చదవటం మర్చిపోతే అప్పుడేలా?”

“పులి పుంగవ పండితుల సిద్ధాంతం ప్రకారం మంత్రం లేకుండా ఏ జంతువునైనా చంపితే వచ్చేజన్మలో అదేజంతువుగా జన్మిస్తాయి. కర్మచాలక మనిషి జన్మ ఎత్తవలసి వస్తుందేమోనని అవి చాలా భయపడుతూ ఉంటాయి.”

“ఎందుకని?”

“మానవదేహం ఒకకుప్పలాంటిదనీ, అది చాలా వికృతంగా ఉంటుందని వాటి ఉద్దేశ్యం. పైగా ఒక మామూలు తోక - అది కూడా తమదికాదు. వీపుమీది ఈగలు తోలటానికి మనిషి చాలా సార్లు చేసుకోవాలి. అదీగాక నిలబడి రెండుకాళ్ళపై విచిత్రంగా నడుస్తుంటే అది

చూచి చచ్చే నవ్వుస్తుంది. బ్రహ్మదేవుడు భూమిమీద ప్రాణికోటిని సృష్టించినప్పుడు సృష్టిముగింపుకువచ్చి సామాగ్రి అయిపోతూ ఉన్నప్పుడు అకస్మాత్తుగా మనిషిని సృష్టించాలనే కోర్కె కలిగి ఉంటుందని ఆధునిక పులిజాతిలో గొప్ప జ్ఞానియగు శార్దూల్యత త్వరత్నాకరుని అభిప్రాయము. అందువల్లనే మనిషి పాదాల అడుగున పంజాలు లేవు సరిగదా ఒకటిరెండుగిట్టలై నాకెట్టలేదు పాపం, అందుకని మనుష్యులు చెప్పలు ధరించి సిగ్గుగాచుకుంటారు. దుస్తులు ధరించి శరీరాన్ని దాచుకుంటారు. ఈ సర్వప్రపంచంలో సిగ్గుగలజీవి మనిషి ఒక్కడే. ప్రాణులలో మరిదేనికీ ఇంతసిగ్గు లేదు.”

“పులులు ఇందుకు చాలా గర్వపడుతూ ఉంటాయి గదూ?”

“అవునవును. చాలా గర్వపడతాయి. అందుకనే అవి ప్రపంచంలోని ఇతరజాతులన్నింటికంటే ఇలాంటి నియమాలు ఏర్పాటుచేసుకొని నడుస్తున్నాయి. జాతిపేరిట ఒక మానవ జాతి స్త్రీ ఒట్టు వేసినంత మాత్రాన ఒకానొక పులి ఆహార పానీయాలు పూర్తిగా మానివేసింది. దీనిని గురించి మన ‘అతడు’ ఒక గేయం కూడా వ్రాశాడు.”

“మీవలె ‘అతడు’ కూడా కవిత్వం వ్రాస్తాడా?”

“తాను వ్రాయగలననే అతడి అభిప్రాయం. కానీ ఈ చర్చలోకి పోలేసుల్ని మాత్రం పిలవకూడదు.”

“సరే, ఆ గేయం ఏమిటో వినిపించండితాతగారూ!”

“ఇదిగో విను.”

అనగనగా ఒక చిరుతపులి

దానివంటిమీద నల్లని మచ్చలెన్నో

ఒకనాడది వచ్చిపడెను ఇంటిలోకి

నొకరును నమిలి వేయాలని.

అద్దములో దాని ప్రతిబింబము చూచి

నొకరు పొరిపోయె తన యింటికి

అద్దములో తన ఆకారము

చూచుకున్న చిరుతపులికి

ఆగ్రహమంతో కలిగెను!

‘ఛీ! ఇదేమిటి? తన వీపుమీద

నల్లని ఈ మచ్చలేమిటి?

ఈ పని చేసిందెవరు?

ఎవడా గాడిద? ఎదుటకు వస్తే

నమిలి మ్రింగుతాను’ అని

గంతులు వేయసాగెనది.

ఆరుబయట రోటిలోన

పూంటూ ధాన్యము దంచుతుంది!

పులి పూంటూ వద్దకువెళ్ళి

త్వరగా గ్లిసరిన్ సబ్బు

తీసుకురమ్మని కసిరింది.

‘అయ్యా, తమరన్నది ఏమిటి?

తమకు కావలసిందేమిటో

ఏమీ అర్థంకాతేదు నాకు

తక్కువజాతి నాది,

చదువుగాని మొద్దును
 మీ మాటల అర్థం నాకు
 ఏమీ తెలియనే లేదు.
 'అబద్ధమాడకు!
 కళ్ళు కన్పించటం లేదా!
 వళ్ళు తెలిసి కళ్ళు తెరిచి చూడు!
 నా వీపుమీద నల్లని మచ్చలేమిటి?
 ఈ మచ్చలు నీకు లేవేమి?
 త్వరగా గ్లిసరిన్ సబ్బు
 తీసుకు రమ్మని కసిరిరిది.
 పులిమాటలు విని పూంటూ
 వినయముగా నిట్లనెను-
 'అయ్యా, ఏమా సబ్బు,
 నా పై మీకింత కోపమెందుకు?
 నేనేమీ దొరసానిని కాదు,
 నా దేహము కారునలుపు!
 మీ మాటలు విన్న నాకు
 నవ్వుతోడ కడుపుబ్బెను.'
 'నా మాటకు ఎమరాడగ
 నీ కెంతదైర్యం?' అంటూ
 చిరుశపులి పూంటూ మీదికురికె.
 'అమ్మయ్యో' అంటూ పూంటూ
 రెండడుగులు వెనక్కివేసి
 పులితో ఇలా అంది-

‘స్వామీ, త్వరపడి కోపంలో
పొరపాటు చేయకండి!

అంటరాని దానిని నేను,
గాంధీగారి శిష్యురాలను
పొరపాటున నన్న చంపి
ధర్మచ్యుతి పొందవద్దు
మీ పాదాలకు మ్రొక్కుతాను!

జాతి భ్రష్టుడవు కావద్దు!’

పూంటూ మాటలు విని

పులి వెనక్కితగ్గి ఇలా అంది-

‘ఛీ! ఛీ! పాదాలమీద పడకు,

దూరంగానే ఉండు-

నలుగురిలో నగుబాటుపని

ఇంటింటా ఇదే చర్చ సాగుతుంది.

నా నోములు ఫలించవు.

వివాహప్రాప్తి ఉండదు

ఖర్చులుమాత్రం తప్పవు.

శత్రువులకు చక్కని సాకు

దొగుతుంది.

బ్రహ్మచారి బతుకు బ్రతకలేను.

ఓటమి నాది! విజయం నీది!’

“పాపక్కా, నీకీ విషయం తెలుసునా? ఆధునిక పులి
సమాజంలో ఒక బ్రహ్మాండమగు కాండ జరుగుతూ ఉంది.
ప్రస్తుతం దానినిమనం అభ్యుదయంఅనిఅంటున్నాము. అభ్యు

దయవాదులగు పులి ప్రచారకులు అస్పృశ్యత పీరుమీద తినటమా తినకపోవటమా అని ఆలోచించటం పవిత్ర జీవాత్మనూ ప్రత్యక్షముగా అవమానించటమేనని వాడవాడలా ప్రచారం చేస్తున్నారు. నేటినుంచి మనం వర్ణవివక్షత, మత, జాతి వివక్షత లేవీ లేకుండా దొరికిన ప్రతి ప్రాణిని కుడిపంజాతో, ఎడమ పంజాతో, వెనుక పంజాలతో కూడా భక్షిద్దామని చెపుతున్నాయి. ఇలాంటి విశాల దృక్పథాన్ని ప్రస్తుత పులి జాతి అలవర్చుకొంది. అంతేకాదు, పులిజాతిలో నూటికి నూరు యుక్తివాదులే. సమస్త ప్రాణికోటిని సమానంగా గౌరవించాలనే ఉన్నతాశయం కలిగి వున్నాయి. ఇప్పుడవి పడమటితీరాన నివసించే రైతులను, కళాసులను కూడా తినాలను కొంటున్నాయి. వారిని వెలివేసినట్లు వదిలివేసి వారిని అశౌరవపరచటం వాటికి ఎంతమాత్రం ఇష్టంలేదు. దీనిని గురించి పులిజాతిలో ఘోరమగు ముఠాతత్వాలు తలెత్తాయి. సనాతన సిద్ధాంతాల ప్రకారం నడుచుకొనే పులులు నవీన ఆదర్శవాదులగు పులుల్ని 'రైతు కళాసు భక్షకులు' అని నామకరణం చేశాయి. దీనిని గురించి వాటిలో హేళనలు ఎగతాళులు జోరుగా సాగుతున్నాయి."-

వాపక్క మధ్యలో అడ్డొస్తూ "తాతాగారూ, పులి మీద మీరుకూడా ఏదైనా గేయం వ్రాశారా?" అని ప్రశ్నించింది.

ఓటమిని అంగీకరించటం ఇష్టంలేక "వ్రాశాను, ముక్త చందస్సులో వ్రాశాను" అని జవాబు చెప్పాను.

"ఆ గేయం వినిపించండి!"

నేను గంభీర కంఠస్వరంతో ఈ విధంగా ప్రారంభిం

చాను:-

ఓ సృష్టికర్తా! నీ సృష్టిలోని శక్తికి
నువ్వెన్నడూ అవమానం చేయలేదు.
భయంకరమగు వాడి గోళ్యలోనూ,
భీకరమగు వజ్రకాయంలోను
లోకాలు కంపించే శివుని కోపములోను
అపూర్వ సౌందర్యాన్ని సృష్టించావు!
ఆహా! ఎంతో ప్రచండ సౌందర్యమది!
అమితాశ్చర్యమగు నీ సృష్టిలో
ప్రళయంకరి నిశ్చంఖల ప్రచండవాయువు,
నీ దయను సవాలుచేస్తూ
కానన గర్భంలో గర్జించే మృగరాజు
నురగల నాలుకలు చాచి
సాగరగర్భంలో లేచే తరంగాలు,
శతసహస్ర డమరుకము
లొక్కమ్మడి మ్రోగినట్లు
భూగర్భం విచ్చుకొని
వినాశకరమగు రాక్షస శక్తివలె
నల్లిశల విరజిమ్మే లావాలో
ఎంతటి ప్రచండ సౌందర్యం!
ఎంతటి అందమైన ప్రచండము!
పాపక్క మౌనంగా కూర్చుంది.

“ఏం, గేయం నీకు నచ్చలేదా పాపక్కా?” అని అడిగాను నేను.

కొంచెం సందేహిస్తూ “ఎందుకునచ్చలేదు, నచ్చింది. కానీ ఇందులో పులి ఏది?” అని అడిగింది.

“అది గుహలో ఉంటుందిగదా, గేయంలో కూడా అంతే. కన్పించదు. కానీ ఉన్నది అతి గోప్యంగా దాగి ఉంది” అని నేను జవాబు చెప్పాను.

“చాలా రోజుల క్రితం గ్లిసరిన్ సబ్బు అన్వేషిణి యగు పెద్దపులిని గురించి మీరు చెప్పారుగదూ! ‘అతడు’కి ఆ కథ ఎట్లా తెలిసింది?” అని అడిగింది పాపక్క.

“నా మాటల్ని ‘అతడు’ దొంగిలిస్తూ ఉంటాడు. వాటినే కాగితంమీద పెట్టి తానే వ్రాసినట్లు చెప్పుకుంటాడు.”

“కానీ-”

“కానీ గేయం చాలా బాగా వ్రాశాడు.”

“కానీ-”

“కానీ ఏమిటి, నిజం కూడాను. ‘అతడు’ మాదిరిగా నేను వ్రాయలేకపోతున్నాను. ఇక ముందు వ్రాయలేను. నా కథా సామగ్రిని ‘అతడు’ దొంగిలించి దానికి చక్కగా మెరుగులు దిద్దుతాడు. తర్వాతదానినిగుర్తించటానికే వీలుండదు. ‘అతడు’ ఈ విధంగా చాలాసార్లుచేశాడు. చివరికి నా ముక్త చందస్సు విధానాన్ని కూడా అతడు కాపీ చేశాడు.”

“తాతగారూ, అదేమిటో విన్నించరూ?”

“వింటానంటే చెపుతాను విను.”-

అందమైన అడవిలోన
 నల్లని చారలుగల
 పులియొక్కటి ఉంటున్నది.
 భోజనమన్న ఆసక్తిమెండు,
 దానికి 'భోజనభట్టు' బిరుదుగలదు
 ఆకలిని భరించ లేదు,
 వేళకు దండిగా తిండిఉంచాలి
 రక్తమాంసాలంటే పడిచస్తుంది.
 ఒకనాడది తిండిలేక
 ఆకలిభూతం ఆవహించి
 'ఏదీ మేకపిల్ల ఎటుపోయెను
 పట్టి నమిలి మింగివేతు'
 నంటూ కోపంతో తిడుతూ
 గొల్లవాని ఇంటికేగి
 'ఏమిరా గొల్లా,
 ఆకలి దహించి వేస్తుంది
 ఏదీ, ఒకమేకను తీసుకురా!'
 అని ఆజ్ఞాపించింది.
 పులిమాటలు విని గొల్లడు
 మిన్ను విరిగి మీదపడ్డట్లు అదరిపోయె!
 గొల్లడు బహుగడసరి, యుక్తిపరుడు
 కళ్ళు నులుముకొని పులివై పొకసారి చూచి
 ధైర్యముగా నిట్టలనియె-
 'అందమైన అడవిలోని

సభ్యత ఇదేనా!

మంచీ మర్యాద నేర్చుకోవాలి!

అర్థరాత్రి గృహస్తుల ఇండ్లమీద

దండెత్తటం న్యాయం కాదు.

పశువుంగవా!

నేను మీ సేవకుడను-

మీ మర్యాదకు నా ఇల్లు తగదు,

చాలా చిన్నది, మురికైనది,

రాత్రులందు నాకు కళ్ళు కన్పించవు.

తమకు నేనేమి సేవచేయగలను?

రాణీగారు ఇంటివద్ద మీ కోసం

ఆకలితో ఎదురుచూస్తూ ఉంటారు

ఎంత వెతికినా అర్థరాత్రి

ఆహారం ఎక్కడ దొరుకుంది?

ఎందుకప్పులు, పుళ్ళినకుందేలు

ఇంట్లో ఉన్నదేదో తిని

సంతృప్తిగా నిద్రపోండి!

లేనినో, ప్రతికలవాళ్ళు

మంచివాళ్ళుకారు.

లేనిపోనివన్నీ కల్పించి

పేపర్లసిండా మిమ్మల్ని గురించి

విమర్శలు వ్రాస్తారు.

పశ్చాత్తాపపడినా

తరువాత ప్రయోజనం ఉండదు.'

గొల్లవాని మాటలు విని
 కోపముతో పులి ఇట్టులనియె-
 'నా ఆజ్ఞను ధిక్కరించి
 ఏమేమో వాగెదవెందుకు?
 నోరుమూసుకొని మేకను తెమ్ము
 మరియొకమాట మాటాడితివా
 నిన్నే చంపి భుజింతును తులువా;
 గొర్రెలు, మేకలు, గేదెలన్నిటినీ
 దాచిన దెక్కడో జాగుచేయక చెప్పు,
 గొల్లడు భయకంపితుడై
 వినయముగా శిరమువంచి
 ఇట్టులనియె మృగరాజుతో-
 'ఓ పశుశ్రేష్ఠా! కోపించవలదు.
 అర్భకుడను నేను
 కడుపెద్దవారు మీరు దొడ్డవారు
 మీ చతుష్పాదాలకు
 వందన సహస్రాలు నావి;
 పరులసొత్తు నాసించుట
 జీవహింస చేయుట
 మహాపాపమని వినలేదా'
 గొల్లనిమాటకు పులిరాజిట్టులనియె-
 'నీతుల పేరిట ఏవేవో సాకులు చెప్పుకు,
 చేతగాని కబుర్లుమాని
 చెప్పుము ఆహారము ఎక్కడో!

ఆకలితో నా ప్రాణం పోవుట
 జీవహింస చేయుటగాదా,
 దుర్భర మీ ఊదాభధ
 తే తెమ్మిటు రెండు మేకలను,
 జాగుచేయ నిన్ను చంపి
 ఊదాభధ తీర్చుకొందు
 రా రమ్మిటు నీవే ఇక!
 పులి గర్జన విని గొల్లడు
 పిడుగు పడ్డట్టు అదరిపోయి
 సవినయముగా నిట్టులనియె-
 'నే నోడితి పులిరాజా!
 విజయం పొందిరి మీరే.
 లోనికి దయచేయండి!
 ఆరగించండి మేకలను తృప్తిగా.
 అమితానందముతో పులిరాజు
 'ఆహా, నేడెంత సుదీనము!
 భలేమంచి విందు దొరికే'
 అనుచు విసవిస లోనికేగె.
 తెలివైన గొల్ల డంతడ
 తలుపువేసి గొల్పెము బిగించె!
 పరిహాసానికి గొల్లడు
 తలుపులు మూసాడని తలచి
 ఇల్లంతా తిరిగిచూచి
 ఏమీ ఆహారం కన్పించక పులి

కడు పశ్చాత్తాప పడుతూ

తన పొరపాటుకు తల బాదుకొని

అంతలోనే కడు ఉగ్రమూర్తియై

ఉరిమినట్లు గరిస్తూ తిట్టసాగె-

‘భలేమోసకారివేరా!

ఏవిరా దుర్మార్గుడా మేకలు!

నమ్మించి నన్ను మోసము చేస్తావా!

తగునటరా నీ కిది తులువా!

ఒకసారిటు ఎదుటకు రారా,

నీ వేడిరక్తమును

కడుపారా గ్రోలెద భడవా!’

పులి మాటలు విని గొల్లడు

నవ్వుతూ నిట్లు పలికె-

‘నిన్నటివరకు నందుడు నివసించిన

ఈ గృహము నేటినుంచి

పులిరాజుకు కారాగృహం

దయతలచి యమధర్మరాజు

ఆహ్వానం పంపేవరకు

తమరిక్కడే హాయిగా ఉండండి!

కలలో మేకల్ని చూచి తృప్తిపడండి

ఇలలో మేకలిక లభించవు మీకు’

అనిచెప్పి నందుడు వెడలిపోయె!

కర్తవ్యము తోచని పులి

చింతతోన కూలబడెను!

“ఎట్లావుంది. బాగున్నదా?”

“మీరు ఏమనుకున్నాసరే తాతగారూ! గేయం మాత్రం చాలా బాగా వ్రాశాడు,”

“అయితే కావచ్చు. బాగానే వ్రాసి ఉండొచ్చు. అతడు బాగా వ్రాస్తాడా లేక నేను బాగా వ్రాస్తానా అనే విషయాన్ని గురించి అంతిమ నిర్ణయం చేయటానికి నువ్వింకా రెండు సంవత్సరాలైనా ఆగాలి.”

“అందులో ఎలా జరిగినా నా సింహము మాత్రం నన్ను తినటానికిరాదు” అని అంది పాపక్క.

“ఆ విషయం నేను చూచి గ్రహించాను. నీ సింహము ఏమిచేస్తుంది?”

“రాత్రులు నేను నిద్రపోతున్నప్పుడు అది బయట నుంచి కిటికీ తలుపులు గీరుతుంది. నేను లేచి తలుపులు తెరిచే సరికి అది నవ్వుతుంది.”

“అంతే కావచ్చు. అది బాగా నవ్వేజాతి. అందులో ఏమాత్రం సందేహంలేదు. దానినే ‘హ్యూమరస్’ అంటారు. మాటమాటకు పళ్ళికిలిస్తూ ఉంటారు.

7

ఒకనాడు పాపక్క నా వద్దకు వచ్చి “తాతగారూ, ‘అతడు’ శనివారంనాడు వస్తాడనీ, మీరు ఆహ్వానించామనీ చెప్పారుగదా. ఏంజరిగింది?” అని అడిగింది.

“అన్నీ బాగానే జరిగాయి. హాజీమీయా సలహా మాంసం నిష్పలమీద కాల్చారు. తినటంలో కానుక లొచ్చాయి”

“తరువాత?”

“తరువాత మూడొంతులు వేసే తినేశాను. మిగిలిన దంతా ఆ పేటలోనే ఉండే కాలూ కుర్రాడికి ఇచ్చేశాను. తింటూతింటూ కాలూ ‘ఇది మా ఇంట్లో తయారు చేసే పచ్చి అరటికాయల గారెలకంటే కూడా రుచిగా ఉంది’ అని అన్నాడు.

“అయితే మన ‘అతడు’ ఏమీ తిననేలేదా?”

“ఎట్లా తింటాడు?”

“అంటే ‘అతడు’ రాలేదా?”

“రావటానికి అంత ధైర్యం ఎక్కడిది?”

“అయితే, అతడు ఇప్పుడెక్కడున్నాడు?”

“ఎక్కడా లేడు.”

“ఇంటిదగ్గరా?”

“లేడు.”

“దేశంలోనే ఉన్నాడా?”

“లేడు.”

“విదేశాలకు వెళ్ళాడా?”

“లేదు”

“అతడు అండమాను వెళ్ళడం దాదాపు నిర్ణయమై నట్లేనని ఒకప్పుడు మీరు చెప్పారుగదా! అండమాను వెళ్ళాడా ఏం?”

“అవసరం లేకపోయింది.”

“అయితే మరేం జరిగిందో నాతో చెప్పరెందుకని?”

“నువ్వు భయపడతావని చెప్పటం లేదు. లేదా మనస్సు కష్టపెట్టుకొంటావు.”

“ఏమి జరిగినా సరే మీరు చెప్పక తప్పదు ”

“అయితే, విను.” —

ఆ కోజున నేను క్లాసులో పాఠం చెప్పటానికని ముందుగా ‘విదగ్ధ ముఖమండనం’ చదివి వెళ్ళటం అవసరం. ఆ పుస్తకం అక్కడే పడివుంది. కానీ అకస్మాత్తుగా ‘పంచా పకడానీ మేన త్త అత్త’ అనే పుస్తకం చేతికి అందింది. చదువుతూ చదువుతూ నిద్రపోయాను అప్పుడు రాత్రి రెండున్నర గంటలయింది. నేను స్వప్నం చూడసాగాను మరుగుతున్న నూనెలోపడి మన కిన్నీ బ్రాహ్మణ స్త్రీ ముఖమంతా పూర్తిగా శుభ్రపడింది. ఏడుపగళ్ళు, ఏడురాత్రులు ఆమె తారకేశ్వరస్వామి ఆలయంలో పూజలు చేసిన తరువాత ప్రసాదరూపంలో ఆమెకు లాహిడి కంపెనీవారి రెండు మూన్ లైట్ స్నోసీసాలు లభించాయి. వాని నామె తన ముఖానికి గట్టిగా రుద్దుకొంటూ ఉంది అది చూచి నేను ‘దీనివల్ల ప్రయోజనం ఉండదు. గేదె దూడ దవడ చర్మాన్ని కోసి ముఖానికి అతికించుకో అప్పుడుగాని రంగులో రంగు కలవదు’ అని ఆమెకు సలహా చెప్పాను. నా మాట విని వెంటనే నా వద్దనే మూడురూపాయలపావలా అప్పతీసుకొని గేదెదూడను కొనటానికి ధరమతల్లా వెళ్ళింది. ఇంతలో గదిలో ఒకలాంటి శబ్దమేదో వినిపించింది. ఎవరో గాలితో చేసిన చెప్పులు

ధరించి నాటిని ఈడ్చుకొంటూ గబగబా ఇల్లంతా తిరుగుతున్నట్లుగా ఉంది. కంగారు పడుతూ లేచి కూర్చున్నాను. లాంతరు వత్తి హెచ్చించాను. గదిలోకి ఎవరో ప్రవేశించారు. అందులో ఏమీ సందేహం లేదు. కానీ ఎవరువారు? ఎలా ఉన్నాడు ఏమిటో ఏమీ అర్థం కాలేదు. గుండె దడదడలాడింది అయినా ధైర్యంచేసి నేను బిగ్గరగా “ఎవరువారు! పోలీసున్ని పిలవమంటారా ఏ?” అని అన్నాను.

పగిలిన ఢోలులాంటి అద్భుత కంఠస్వరంతో అతడు “ఏంవృద్ధసోదరా, గుర్తించలేదా నన్ను? నేను మీ పాపక్కగారి ‘అతడి’ ని. ఇవాళ నన్నిక్కడికి విందుకు పిలిచారుగదూ! మర్చిపోయారా?” అని అన్నాడు.

“వ్యర్థప్రసంగం చేయకు. నీ ముఖం అలావుండేమిటి?” అని అడిగాను.

“నా ముఖం పోయింది” అన్నాడు అతడు.

“పోయిందా, అంటే?”

“అంటే ఏమిటో చెబుతాను విను. పాపక్క ఇంటి వద్ద ఆ రోజు విందు. అందుకని నేను త్వరగా స్నానంచేసి సిద్ధంకావాలనే ఉద్దేశ్యంతో ఒకటిన్నరగంటలకే తెలికలవాడ చెరువుకు వెళ్ళాను. రేవులో కూర్చొని ఇటుకరాతితో ముఖమంతా గట్టిగా రుద్దుకొంటున్నాను. హాయిగా ఉన్నందువల్ల మరింత గట్టిగా రుద్దుకోసాగాను. దానితో కన్నుమూత పడి నీళ్ళలోకి జారిపడిపోయాను. తరువాత ఏంజరిగిందో ఏమీ తెలియదు. పైకి వచ్చేశానో, నీటిలోనే పడివున్నానో,

ఎక్కడ వున్నానో ఏమో అన్నం కాలేదు - కానీ, నేనిక
లేనినిమాత్రం స్పష్టంగా తెలిసింది ”

“లేవా?”

“అవును, లేను. మీశరీరం సాక్షిగా చెపుతున్నాను-”

“అరే. నన్ను తాకనవసరంలేదులే. ఏంజరిగిందో
చెప్పు ”

“శరీరమంతా దురదపట్టింది. గోకుకుందామని చూచే
సరికి గోళ్ళూ లేవు, దురదా లేను. చాలా దుఃఖం కలిగింది.
కంటికి మంటికి ఏకధారగా ఏడ్వసాగాను. కానీ చిన్నతనం
నుంచీ నయ్యపైసా లేకుండా పిలిస్తే పలికే ఏడ్చుకూడా
రాలేదు. బిగ్గరగా శోకాలుపెట్టి ఏడ్చాను. కానీ ఏడ్చు ధ్వనే
విప్పించలేను. మురిచెట్టుకు తలగాదుకు చద్దామనే అలోచన
వచ్చింది. తల సంగతి దేవుడెనుగు ఎంత వెతికినా పిలకకూడా
కన్పించలేదు అన్నిటకంటే దుఃఖవిషయమేమంటే అప్పుడు
రాత్రి పన్నెండు గంటలయింది, ‘ఆకలి ఎక్కడికిపోయింది-
ఆకలి ఎక్కడికి పోయింది’ అని కేకలు పెడుతూ నేను చేరువు
చుట్టూ తిరుగుతూ ఉండిపోయాను. కానీ ఆకలి తొత్తు జాడ
తెలియనే లేదు.”

“నువ్వెలా ఉన్నావో చూస్తాను. ఒక షణ్ణం ఆగు.”

“అయ్యో, ఓ అన్నగారూ. నా మీద ఒట్టువేసి
చెపుతున్నాను. నన్ను ఆగమనిమాత్రం అనవద్దు ఆగటంలో
ఉండే దుఃఖం ఆగని మీ వంటి మనిషి కెలా తెలుస్తుంది?
నేను ఆగను. ఆగనంటే ఆగను, ఆగనే ఆగను. శ్వాస ఆడు
నందాక ఆగనంటే ఆగను.”

ఈ మాటలు అంటూ అతడు దబదబ ఎగిరి గంతులు వేయసాగాడు. చివరికి కార్పెట్ మీద నీటిలోని ముసలివలె నాట్యం చేయ నారంభించాడు.

“అదేంపని?” అని అడిగాను నేను.

“సోదరా, ఒకమారు చక్కవర్తి అగినట్లు అగిపోయాను. ఇప్పుడిక ఆగేదిలేను, కొట్టు చంపు. ఇప్పుడదీ బాగానే ఉంటుంది. గట్టిగుద్దులతో నన్ను తగినంత కొట్టటం లేదని తెలిసినప్పుడు సాత్ కాడీ పండితుడు చెప్పినదానిని తలచుకొని నా గుండె పగిలిపోయింది. కానీ గుండె అనేదే లేనప్పుడు పగిలిపోవటం ఎట్లా జరుగుతుంది? కవయీ చేపగనుక ఇలాంటి పరిస్థితిలో పడితే పాకశాస్త్ర పండితుని కాళ్ళమీదపడి ‘అయ్యా, నన్ను వేడివేడి నూనెలో వేసి అటునిటు తిప్పి వేయించండి’ అని వేడుకొని ఉండేది. ఆహా, ఇవాళ మాయ మైన ఆ వీపుమీద పంతులుగారూ ఇటుకలతో తయారైన గట్టి ఉక్కు లడ్డులవంటి ఎన్ని గుద్దులు వేశారోగదా! ఇవాళ నా కెలా ఉన్నదంటే, అయ్యో, - సోదరా, ఒకసారి నువ్వే దబదబ గట్టిగా నాలుగు గుద్దులు తగిలించు.”

ఈమాట అంటూ అతడు నా వైపు వీపుపెట్టాడు.

నేను భయపడి పోయాను. “వద్దు, వద్దు. ముందు నా ఎదుట నుంచి తప్పుకో” అని అన్నాను.

మళ్ళీ అతడు చెప్పనారంభించాడు.

“విషమాలన్నీ సొంతం చెప్పనివ్వు. ఎక్కడైనా కాళీ దేహం దొరుకుతుందేమోనని గ్రామాలలో తిరగసాగాను. మూడుజాముల ప్రాద్దెక్కింది. ఎంత ఎండలో తిరుగుతున్నా

దేహం ఏమీ కాలనందుకు చాలా దుఃఖం కలిగింది. మర్భర మనిపించింది ఇంతలో ఎదురుగా చెప్పల చెరువు మర్రెచ్చెట్టు క్రింద మా పుత్తనగాబాయి గంజాయి దమ్ములాగి శివ నేత్రుడై పడివుండటం చూచాను. అతని ప్రాణపురుషుడు బిందురూపం దాల్చి బ్రహ్మరంధ్రపు అంచున మిణుగురు వలె మిణుకు మిణుకు మంటున్నట్లు కన్పించింది. మంచి అవ కాశమే చిక్కిందని గ్రహించాను. నాసికా రంధ్రంలో నుంచి నా ఆత్మారాముడిని అతని దేహములోనికి నెట్టాను. కొత్త చెప్పలలో కాలుపెట్టినంత సునాయాసంగా నేనాపని చేశాను.

పుత్తన గాబాయి రొప్పుతూ ఎక్కడో నూతిలో మూల్గాడుతున్నట్లు “ఎవరునాయనా నువ్వు? లోపల చోటు లేను” అని అన్నాడు.

అప్పుడు అతని కంఠం నా అధీనంలోకి వచ్చింది. “నీకే చోటులేదు, నాకు చోటుంది. ముందు నువ్వు బయటకు వెళ్ళు” అని అన్నాను నేను.

అతడు మూల్గుతూ “చాలావరకు బయటకు వెళ్ళి పోయాను ఇంకా కొద్దిగా వెళ్ళాలి. గట్టిగానెట్టు” అని అన్నాడు.

నేను గట్టిగా త్రోసేశాను. తుస్మంటూ అతడు బయటకు పారిపోయాడు.

ఇంతలో అక్కడికి పుత్తనగాబాయి భార్యవచ్చి తన భర్త నుద్దేశించి నోటికి వచ్చినట్లు తిట్టసాగింది.

ఆ తిట్లు విని నా కాళ్ళు చేతులు చల్లబడ్డాయి. “ఏదీ ఆ తిట్లు మరొకసారితిట్టు, ఎంతతియ్యగా వున్నాయి, నీ తిట్లు!

అలాంటి తిట్లు మళ్ళీ ఈ జన్మలో వింటానని అనుకోలేదు” అని అన్నాను ఆ మేళో.

నేను ఎగతాళి చేస్తున్నానని ఆలోచించి ముసలిది చీపురుకోసం ఇంటికి వెళ్ళింది దారిలో దొరికిన దేహం మళ్ళీ ఎక్కడ పోతుందోనని చాచు భయం వేసింది అక్కడి నుంచి సరాసరి ఇంటికివచ్చి బద్దంలో ముఖం చూచుకొని అదిపో చూచు చిత్తిక గుల్లతో ముఖమంతా చెక్కుకోవా లని బుద్ధిపుట్టింది. దేహం పోయినందుకు దేహం దొరికింది. కానీ పోయిన ముఖం మాత్రం ఏమనిలువులలోతున నీళ్ళలో మునిగిపోయింది. దానిని మళ్ళీ సంపాదించే మార్గం ఏమిటి?

ఇంతలో దీర్ఘ కాలంగా నన్ను వదలివేసిన ఆకలి అకస్మాత్తుగా నాలో తలెత్తింది. ఒక్క పెట్టున జతరాగ్ని భగ భగ ప్రజ్వలిల్లింది. ఆకలిమంటతో కళ్ళిము ను చీకట్లు కమ్మాయి. ‘ఏదిదొరికితే అదే తింటాను’ అనే లెక్కలో పడి పోయాను. అబ్బా, ఎంత ఆనందం కలిగిందో ఏమని చెప్పను!

ఇవాళ పాపక్క నన్ను మీ ఇంటికి విందుకు ఆహ్వానించిన సంగతి అకస్మాత్తుగా గుర్తొచ్చింది చూస్తే రైలు చార్జీకి కూడా నా దగ్గర డబ్బులేదు. కాలినడక సాగించాను. నడక అనే అసాధారణ శ్రమవల్ల ఎలాంటి ఆనందం కలిగిందో ఏమని చెప్పను సోదరా! శరీరమంతా చెమటతోతడిసి మంచి ఉత్సాహం పుట్టుకొచ్చింది. ఒక్కొక్క అడుగే వేస్తుంటే ‘ఆగవద్దు, ఆగవద్దు, సాగిపో, సాగిపో, అడుగుఅడుగు సాగిపో, సాగిపో’ అన్నట్లు విపించింది. అంతనడక నా జీవితంలో ఎప్పుడూ నడవలేదు. సోదరా, నువ్వు నీ పాతదేహంతో

విశ్రాంతిగా మడతకుర్చీలో కూర్చున్నావు. కష్టంలో ఉండే ఆనందం ఏమిటో నీకు అర్థం కాదు. ఇలాంటి కష్టాలలో నిలబడగలిగి నప్పుడే 'అవును. మనమూ జీవించి ఉన్నాము. దృఢంగా ఉన్నాము. పడహారణాలా ముందడుగు వేశాం' అని అనుకోగలుగుతాము."

"అతని కథ విని "అంతా అర్థమయింది ఇప్పుడు నువ్వేం చేయాలను కొంటున్నావు?" అని అన్నాను.

"చేయవలసిన బాధ్యత నీ మీదనే ఉంది. విందుకు పిలిచావు. మర్చిపోయానంటేకుదరదు. విందుచేయాలిందే."

"ఇప్పుడు రాత్రి చూడుగంటలయింది. ఆ విషయం కూడా మర్చిపోవద్దు."

"అయితే, నేను పాపక్క ఇంటికి వెళతాను."

"జాగ్రత్త!"

"సోదరా, బెదిరించటం అనవసరం 'చావు' అనేకంటే మించిన తిట్టు ఏముంది? నేను వెళుతున్నాను."

"వెళ్ళటానికి వీల్లేదు."

"వెళ్ళి తీరతాను."

"ఎలా వెళతావో చూస్తాను."

"వెళతాను, వెళతాను, ముమ్మాటికీ వెళతాను."

తరువాత ఆతడు నా బల్లమీదికి ఎక్కడానుచేస్తూ "నేను వెళతాను, వెళతాను, వెళతాను. నేను వెళతాను" వెళతాను" అంటూ పాట ప్రారంభించాడు.

చివరికి పంచమ స్థాయిలో "వెళతాను, వెళతాను, వెళతాను, వెళతాను" అంటూ పాడసాగాడు.

నాలో ఓర్పు నశించింది కోపంతోలేచి గట్టిగా అతని పిలకను అదిమిపట్టుకున్నాను. ఆలాగులాటలో వదులుగాఉన్న మేజోడు మాదిరిగా అతని దేహంమీది చర్మపు తొడుగు నా చేతిలోకి పూడివచ్చింది సరైన దేహం దూరంగా వెళ్ళి దభిమని నేలమీద పడిపోయింది. చాలా అన్యాయం జరిగింది! ఇప్పుడిక కర్తవ్యం ఏమిటి? గంజాయి త్రాగిన ఆ మనిషి ఆత్మకు ఈ వార్త తెలిపేదెలా! నేను గొంతెత్తి బిగ్గరగా, “ఒహోయ్, విను, విను. త్వరగా ఈ దేహంలో ప్రవేశించు తొడుగుతోసహా ఈ దేహాన్ని తీసుకువెళ్ళు” అని కేకలు పెట్టాను. కళ్ళుమరింత పెద్దవిచేసి చుట్టూ చూశాను. ఎక్కడా ఎవ్వరూ కనిపించలేదు ఏ దినప్రతికలోనైనా ప్రకటనచేస్తే పనిజరుగుతుందేమోనని ఇప్పుడు ఆలోచిస్తున్నాను.

పాపక్క ఆశ్చర్యంగా గుచ్చి చూస్తూ “ఇదంతా నిజమేనా తాతగారూ?” అని అడిగింది.

“నిజంకంటే చాలా గొప్పది. కథ” అని జవాబు చెప్పాను.

8

నేనప్పుడు యం. ఏ క్లాసుకు ‘ఏరియో వెజిటికా’ కు నోట్సు వ్రాస్తున్నాను. సరిచూచుకొనుటకు ‘ఇంటర్ నేషనల్’ ‘మెరిక్యుయస్ ఎట్రా కెడెట్రా’ శ్రద్ధగా చదవవలసి వచ్చేది. పేజీలు తెరిచి ‘త్రీ హండ్రెండ్ ఇయర్స్ ఆఫ్ ఇండో-ఇండి టర్మినేషన్’ అనుబంధాన్ని చూస్తున్నాను. ‘ఆనోమెటో

పిన్నా ఆఫ్ టింటినైబ్యులేషన్' అనే గ్రంథంకొరకు వనమాలిని
లైబ్రరీకి పంపాను.

ఇంకాలో 'అతడు' త్వరగా గదిలోకి వచ్చాడు

“మళ్ళీ ఏంజరిగింది? కోడలు ఉరివేసుకుందాయే?”
అని అడిగాను నేను.

ఆమె గనుక ఉంటే నిజంగానే ఉరివేసుకునేది కానీ,
మీరు నా కెందుకు ఇన్నిచిక్కులు కల్పిస్తున్నారో 'చెప్ప
గలరా?’ అని అన్నాడు అతడు

“ఏం, ఇప్పుడేం జరిగింది?”

“నన్ను పట్టుకొని నువ్వు కొండంత శుద్ధ అబద్ధాల
గుట్టను పేర్చావు. అందులో నా పేరెక్కడా ఉదహరించ
నందుకు చాలా సంకోషించాను. లేనిచో పెద్దమన్యుల మధ్య
తలెత్తుకు తిరిగే ఆస్కారమే ఉండేది కాదు పాపక్కకు
ఆనందం కలుగుతుందనే ఉద్దేశ్యంతో నేనింతకాలం సహిస్తూ
వచ్చాను. కానీ, ఇప్పుడు అంతా అందుకు వ్యతిరేకం జరు
గుతూ ఉంది.”

“ఏంజరిగిందో ఏమిటో చెప్పరాదూ?”

“చెప్పేదేముంది. నిన్న పాపక్క సినిమా చూడటా
నికి బయలుదేరింది. ఆమె కారులోకి ఎక్కబోతూ ఉండగా
వెనుకనుంచి నేను వెళ్ళాను. ‘నన్నుకూడా నీ కారులో తీసుకు
వెళ్ళు’ అని అడిగాను నేను. అంతే, తరువాత ఏమయిందో
తెలుసా? సోదరా, నా మాట వినగానే హిస్టీరియా వచ్చిం
దనుకో.”

“ఎలా?”

“పాపక్క రెండు చేతుల్లోనూ ముఖం దాచుకొని
 “వెళ్ళు, ఇక్కడినుంచి వెళ్ళిపో. గంజాయి త్రాగినవాడి
 దేహాన్ని దొంగిలించిన నువ్వు నా కారులో ఎక్కటానికి
 వీలేదు’ అని బిగ్గరగా అరిచింది. చుట్టూ జనం మూగారు
 నన్ను పోలీసులకు అప్పగించినంత పని జరిగింది. జీవితంలో
 ఇంతకుముందు నన్ను గురించి అనేక దూషణలు విన్నాను.
 కానీ, ఇవాళలాంటి మౌలికమైన దూషణ నేనింతకు ముందే
 న్నడూ వినలేదు. గంజాయి త్రాగిన వాడి దేహాన్ని దొంగి
 లించటమా! మహా మహా ప్రాణమిత్రుడు కూడా నన్నీ
 విధంగా నిందించలేదు. ఇంటికి వచ్చిన తరువాత పరిస్థితినింతా
 తెలుసుకున్నాను ఇదంతా నీ పనే అని అప్పుడు అర్థ
 మయింది.”

“అవును. నా పనే. కానీ నన్ను మాత్రం ఏం చావ
 మంటావో చెప్పు. నిన్ను గురించి ఎన్నికథలని అల్లగలను.
 వయస్సు మళ్ళింది. వాతరోగంవల్ల కలానికి నడిచే శక్తి
 లేకుండా పోయింది. పాపక్క ఆదేశాన్ననుసరించి అసంభవ
 మగు కథలు కల్పించేపాటి నడకకూడా కలంలో తగ్గిపోయింది.
 అందుకని, ఈ చివరి కథలో నిన్ను నేను చంపివేయాలి
 వచ్చింది.”

“వృద్ధసోదరా, నేనుచనిపోవటానికి అంగీకరించను నా
 మీద ఒట్టువేసి చెపుతున్నాను. పాపక్క భయాన్ని పూర్తిగా
 తొలగించు. అదంతా కల్పితకథతప్ప మరేమీకాదని ఆమెకు
 నచ్చచెప్పు.”

“నేనలాగే చెప్పాను. కానీ తొలగించాలంటే తొలి
గేది కాదనే భయంగా ఉంది. నరనరాన బాగా జీర్ణించుకు
పోయింది. మరోఉపాయం ఏదీ కన్పించక చివరికి గంజాయి
దమ్ము పుత్తన్ ను పిలిచి పాపక్క ఎదుట నిలబెట్టాను. కానీ,
అనుకోన్న దానికి విరుద్ధంగా జరిగింది. పుత్తన్ దేహాన్ని
ధరించి వచ్చినది నువ్వేననీ, పుత్తన్ ఇక తేడనీ నిర్ధారణ
జరిగింది.”

“అలాంటితే, సోదరా, కథను తలక్రిందులుచెయ్యి.
ధనుష్ఠంకారముతో పుత్తన్ ను నేలగూల్చు. గంజాయిదమ్ము
దేహాన్ని నీమల్లలో తగలబెట్టి బూడిదచెయ్యి. నేను చాలా
వైభవంగా అతని శ్రాద్ధకర్మలు జరిపిస్తాను. పాపక్కనుకూడా
విందుకు ఆహ్వానిస్తాను ఎంత ఖర్చయినాసరే అంతా నేనే
భరించుకుంటాను. నేను పాపక్క కథలలో బహురూపధారిసి
గదా! అకస్మాత్తుగా నన్ను ఆ ఉన్నత పదవినుంచి క్రిందికి
త్రోసివేస్తే క్షణం బ్రతుకగలనా?”

“సరే, కథను వెనుకకు మళ్ళించే రథయాత్రకు నిన్ను
మళ్ళీ పిలుస్తాను.”

*

*

*

రెండోరోజు సాయంత్రమయేసరికి మా ‘అతడు’ నా
వద్దకు వచ్చాడు. నేను కథ ప్రారంభించాను: —

“గంజాయి దమ్ము పుత్తన్ భార్య నీ మీద భర్త
హక్కుని పొందటానికి కోర్టులో దావా తెచ్చింది.”

ఈ మాట వినగానే మా అతడు నాకు అడ్డొస్తూ “సోదరా, దీనివల్ల కూడా ఉపయోగమేమీ ఉండదు. గంజాయి దమ్ము పుత్తన్ భార్యను నువ్వెప్పుడూ చూడనైనా లేదు. దావాలో ఆ స్త్రీ గనుక గెలిస్తే ప్రతివాది నల్లమందుతిని ప్రాణాలర్పిస్తాడు” అని అన్నాడు.

“నీకు అలాంటి భయమేమీ వద్దు. విజయం లభించినా అపజయం లభించినా నేను నిన్ను సజీవంగా ఉంచుతాను.”

“సరే చెప్పచూద్దాం!”

అప్పుడు నువ్వు కోర్టులో లేచి నమస్కరించి “అయ్యా, ధర్మప్రభూ. నేను ఈ జన్మలోనేగాక గత ఏడు జన్మలలో ఎప్పుడూ ఈమె భర్తను కాదు” అని విన్నవించావు.

ఆమె పక్షపు వకీలు కళ్ళెర్రచేస్తూ “భర్తను కాదు అంటే?” అని ప్రశ్నించాడు.

అందుకు నీ జవాబు- “అంటే నేనెప్పుడూ ఈమెను వివాహమాడి ఉండలేదు. ఇంతకంటే మరొక అర్థమేదీ ప్రస్తుతం ఎంత ఆలోచించినా నాకేదీ కన్పించటంలేదు.”

రామసదయముఖ్తారు గట్టిగాకసురుకుంటూ “ముమ్మాటికి నువ్వే ఆమె భర్తవు. అబద్ధం చెప్పకు” అని అన్నాడు.

అప్పుడు నువ్వు జడ్జివైపు తిరిగి సవినయంగా విన్నవించుకున్న దేమంటే- “అయ్యా, జీవితంలో నేను అనేక అబద్ధాలుమాట్లాడివుండవచ్చును కానీ, ఆ ముసలిదానినినేను ఇష్టపూర్వకంగా వివాహమాడాననే ఘోరమైన అబద్ధాన్ని కల్పించి

చెప్పగల శక్తి నాకులేదు ఆ విషయం వూహిస్తేనేగుండెల్లో
దడ పుడుతుంది.”

అప్పుడునాళ్ళు ముప్పదినలుబదిమంసి గంజాయిదమ్ము
మనుషుల్ని సాక్షిలుగా తెచ్చి నిలబెట్టారు. వాళ్ళందరూ
వరుసగా గంజాయి నలిపే తమ బొటన వ్రేళ్ళను నీ ముఖం
మీద ఆడిస్తూ “ముఖం మాత్రం పుత్తన్ ముఖంమాదిరి
గానేఉంది ఎడమ కణమీద అతనికి వున్నటువంటి మచ్చ
లాంటిదికూడా వుంది నీకా-” అని అన్నారు.

అప్పుడు ఆమె వకీలు లేచి “కానీ ఏమిటి. సందేహ
మెందుకు, చెప్పండి” అని అన్నాడు.

ఆ సాక్షులు చెప్పినదిది: “ఇతడుపుత్తన్ వలెనేఉన్నాడు.
అంతమాత్రాన ఇతడు ఆ పుత్తనేనని ప్రమాణం చేసి ఎలా
చెప్పగలం! ఇక ఈమెను గురించి అందరికీ తెలుసు పుత్తన్
చీపుమీద ఇప్పటికి ఎన్ని చీపురుకట్టలు విరిగి ఉంటాయో
వేరుగా చెప్పనవసరం లేదు. ఆ చీపురు కట్టలకు ఖర్చుచేసేది
మిగిలితే పుత్తన్ గంజాయి తగ్గించుకోవలసిన అవసరం కలి
గేదికాదు అందుకని, మేము ప్రమాణంచేసి ఒక పెద్దమనిషి
జీవితాన్ని నాశనం చేయమని ఎలా చెప్పగలం?”

వకీలు కోపంగా వాళ్ళనైపు చూస్తూ “ఇతడు పుత్తన్
కానట్లయితే ఇంకెవరో చెప్పండి మరొక పుత్తన్ను ఇలాగే
సృష్టించగల శక్తి ఆ బ్రహ్మదేవునికి కూడా లేదు” అని
అన్నాడు.

వాటిలో ఒక గంజాయిదమ్ము పెద్ద ముందుకు వచ్చి
ఇలా విన్నవించుకున్నాడు. “నాయనా, మీరు చెప్పినది

నిజమే. ఇలాంటిది ఎప్పుడైనా ఒకసారి జరుగుతుంది. ఇలాంటి పని చేయవద్దని భగవంతుడే స్వయంగా బ్రతిమాలుకున్నాడు. భగవంతుని సృష్టికి ప్రతిసృష్టిచేసి అతని నోరుమూయించాలని ఇది ఏ సైతానో చేసిన పని అని స్పష్టంగా కవిస్తూనే ఉంది. ఎవరైతేనేం గొప్పనిప్పులు చెసిన పని. అతనినేర్చుకు మెచ్చుకోవాలి. దీనినే పకడ్బందీగా చేసిన కుట్ర అని కూడా చెప్పవచ్చును. పుత్తన్ దేహం కృశించి కృశించి ముక్కునరకు శాగా ఎండిపోయింది అర్థచంద్రాకారంగల ఆ ముక్కును కూడా సరిగ్గా అదేవిధంగా అతికించారు సుమా! ఇతని చేతుల చర్మాన్ని పుత్తన్ మాదిరి తయారుచేయటానికి అనేక గబ్బిలపు రెక్కల్ని ఖర్చుపెట్టి ఉంటారు.”

దావా నెగ్గదని గ్రహించుకో గలిగావు నువ్వు. జడీ గారికి నమస్కరించి “అయ్యా, వారంరోజులు గడువిప్పిస్తే పుత్తన్ ను తీసుకువచ్చి తమ ఎదుట హాజరు పరుస్తాను” అని విన్నవించుకున్నావు

వెంటనే తెలికలవాడ చెనువువైపు పరుగెత్తావు. నీ అదృష్టం శాగుంది అక్కడికి వచ్చేసరికి నీ దేహం నీళ్ళలో పైన తేలుతూ కనిపించింది. పుత్తన్ దేహాన్ని గబగబగట్టున వదలి వెంటనే వెళ్ళి నువ్వు నీ దేహంలో జొరబడ్డావు. ఒక సారి దీర్ఘంగా నిట్టూర్చి ఆకాశంవైపు చూస్తూ “అరే, ఓ పుత్తన్!” అని పిలిచావు. ఆ సమయానే పుత్తన్ శరీరంలేచి నిలబడింది. అతడు నీ వైపు తిరిగి “మిత్రమా, నేను నీ వెంట ఉన్నాను. మనస్సు మాత్రం గంజాయి మత్తుతో కొద్దిగా జోగుతూ ఉంది. అంతే. అప్పుడప్పుడూ ఆత్మహత్య చేసుకో

వాలనే కోర్కెకలుగుతూ ఉంటుంది. కానీ అందుకు కూడా శరీరం కావాలని తట్టింది. గానినికాస్తా నువ్వు ఆక్రమించు కొని కూర్చున్నావు. జీవించి ఉన్న రోజుల్లో నూటికి నూరు పాళ్ళు జీవించిఉండాలనేకోర్కె ఉండేది- కానీ చనిపోయానో లేదో ఇక మరేవిధంగానూ ఏకాలంలోనూ చనిపోలేననే దుఃఖం చాలా గాఢపెట్టింది. ఒక చిన్నత్రాడుతో పురిపోసు కోగల యోగ్యతకూడా నాలో లేకుండా పోయింది" అని చెప్పాడు.

“సరే, ఏదో జరిగిపోయిందిగదా! కోర్టుకు వెళదాం పద. జడ్జిగారితో చెప్పి నీ గంజాయికి పింఛను ఇప్పించే ఏర్పాటు చేయిస్తాను.”

ఇద్దరూ కలిసి కోర్టుకు వెళ్ళారు. జడ్జిగారు కోపగించు కున్నట్లు “ఈ ముసలిది నీ భార్యేనా?” అని అడిగారు.

“నిజంచెప్పటానికి నోరుగావటం లేదు. ఉన్నత కుటుంబంలో జన్మించాను అబద్ధం చెప్పి పాపం తెచ్చుకోను. అదీగాక అటు ఒకవేళ ఈమెను వదిలించుకోటానికి పాపం చేస్తే, ఆ పాపంతోపాటు ఈమెకూడా నన్ను వెన్నంటే ఉంటుంది. అంటే అలా చెప్పినప్పటికీ ఈమె నన్నెలాగూ వదలదు. అందుకని నేను మొదట వివాహం చేసుకున్నది ఈ స్త్రీయేనని మర్యాదగా అంగీకరిస్తున్నాను” అని విన్నవిం చాడు పుత్తన్.

“మొదటి స్త్రీ అంటున్నావు. ఇంకెవరైనా ఉన్నారా ఏం?” అని అడిగారు జడ్జిగారు.

“మాది ఉన్నతమగు నైకిష్యకులం. వంశమర్యాద నిలవటానికి వేరెవరూ లేకుండా ఎలా కుదురుతుంది” అని అన్నాడు పుత్తన్.

*

*

*

అదివారంనాడు పాపక్క ఈ కథను చదివింది. వెంటనే నా వద్దకు వచ్చి ఇలా అంది — “తాతగారూ, ఇంగ్లీషు పుస్తకాల దొంతర్లు పేర్చి మీరు ఏదో కాలేజీకోసం పుస్తకం వ్రాస్తున్నట్లు వ్రాశారుగదా, మీరు ఈ కాలేజీ ఎక్కడి నుంచి వచ్చింది? ఇంతకుముందు అది ఎక్కడా కన్పించలేదు. అలాంటి ఇంగ్లీషు పుస్తకాలు మీరు చదవటం కూడా నే నెప్పుడూ చూడలేదు. నాకు తెలిసినంతవరకు మీరు కవిత్వం మాత్రమే వ్రాయగలరు ”

నేను స్పష్టంగా ఏమీ జవాబు చెప్పకుండా నవ్వాను.

అప్పుడు పాపక్క మళ్ళీ నా వైపు చూస్తూ “తాత గారూ, మీరు సంస్కృతం తెలుసునా?” అని అడిగింది.

“చూడు, పాపక్కా! ఇలాంటి ప్రశ్నలు అడగటం అచారమే. వ్యతిరేక ప్రశ్నలు మాత్రం అడగకూడదు” అని జవాబు చెప్పాను.

9

ఒకనాడు తెల్లవారగానే పాపక్క నా వద్దకువచ్చి “ఏం, తాతగారూ, మన ‘అతడి’ని గురించి మీ కథలన్నీ అయిపోయాయా?” అని చాలా ఆదుర్దాగా అడిగింది.

తాతగారు చేతిలోని దినపత్రికను ప్రక్కనే పెట్టి కళ్ళ జోడును నుదురుమీదికెక్కించి “కథలు ఎప్పుడూ ముగియవు. కథ చెప్పేవారి కాలం ముగుస్తూ ఉంటుంది” అని జవాబు చెప్పారు

“అయితే, అతనికి మళ్ళీ తన దేహం లభించింది. తను వాత ఏజరిగిందో చెప్పండి.”

“జరిగేదేముంది. మళ్ళీ అతడా దేహంతో కటకటలాడుతూ చావనలసిందే. ఎక్కడికైనా షికారుకు వెళ్ళాలనే కోర్కె కలిగినప్పుడు ఒంటరిగా వెళ్ళలేడు. దేహాన్ని కూడా మోసుకు పోవలసిందే. ఏదైనా రుచిగల పదార్థం మీదికి మనస్సు పోయినప్పుడు ప్రయత్నం చేసేది అతడు, మధ్యలో ఆనందాన్ని అనుభవించేది దేహంలోని నాలుక. బాగా కడుపునిండా తిని దేహం విశ్రాంతి తీసుకొంటుంది. ప్రజలతో రకరకాల సూటీపోటీ మాటలు భరించేది అతడు. ‘పనీలేదు పాటా లేదు. పూటకు రెండు శేర్లబియ్యం కావాలి’ అని నిందించేది అతడిని. ఒక్కొక్కప్పుడు కట్ట గుడ్డ లేకపోయినా అప్పు అడిగి తాంబూలం వేసుకోవాలనే కోర్కెతో దేహం అతనిని ఈడ్చుకు పోతుంది ‘మింగమెతుకు లేకపోయినా మీసాలకు సంపెంగనూనె అన్నట్లు కట్టుకోటానికి గుడ్డముక్క లేదు. తాంబూలానికి బయలుదేరాడు’ అని అవమానించబడేది అతడు. ఈ దేహంవల్ల అనేక చిక్కులు వస్తాయి. జబ్బు పడేది దేహం, నానా బాధలు అనుభవించేది ‘అతడు’. ఒక్కొక్కసారి దేహం బరువెక్కుతుంది. మరొకప్పుడు బాధ పెడుతుంది. ఒకప్పుడు కృశించి పుల్లయితే మరొకప్పుడు బాగా

ఉబ్బిలా వెళ్ళవచ్చు. ఒకప్పుడు దేహం వెచ్చగా ఉంటే మరొకప్పుడు చల్లగా ఉంటుంది. ఒకప్పుడు భయంతో దేహం కంపిస్తుంది. మరొకప్పుడు మట్టిగరుస్తుంది ఒక్కొక్కరిమాట విన్నప్పుడు ఒళ్ళు మండుతుంది కొందరిని కలుసుకొని సంతోషంగా వారితో కలిసిపోతుంది. ఈ ఒక్క దేహంవల్ల ఎన్ని చిక్కులు ఉన్నాయో లెక్కించి చెప్పలేము”

“తాతగారూ, ‘అతడు’ ఖైతన్ దేహంలో జొరబడి తిరిగినప్పుడు ఈ చిక్కులన్నీ ఎవరు భరించారు? దేహం బరు వెక్కిలే ఆ బాధ ఎవరికి కలిగేది?” అని అడగింది పాపక్క.

“ఇది చెప్పటం చాలా కష్టమే. నేను చెప్పలేను. ‘అతడు’ వచ్చినప్పుడు అనుగు. ఈ ప్రశ్నవిని అతడి తల తిరుగుతుంది.”

“అన్ని చిక్కులొస్తాయా తాతయ్యా? నిజంగా నాకింత వరకు ఒక దేహంవల్ల ఇన్ని చిక్కులు ఉంటాయని తెలియనే తెలియదు. ఇది నేనెప్పుడూ ఆలోచించనూ లేదు.”

“ఈ చిక్కుల్ని అటూఇటూ కలుపుతూ తగ్గిస్తూ ఉన్నందువల్లనే ఇన్ని కథలు నడుస్తున్నాయి. ఈ ప్రపంచంలో, దేహంమీద చుట్టూ చేరి కథలు పరుగులు తీస్తున్నాయి కథకు ఒక్కొక్క దేహం గార్దభవాహనమైతే, మరొకదేహం ఏనుగు అంబారీ అవుతుంది.”

“మీ దేహం ఏమిటి తాతయ్యా?”

“చెప్పను మనల్నిగురించి మనం గొప్పలు చెప్పుకునే అహంకారం పనికిరాదని శాస్త్రాలు చెబుతున్నాయి.”

తాతయ్యా, అతడి కథను మీ రెందుకు అపే
శాను?”

“మరి చెపుతాను విను. సోమరితనపు స్వర్గం అన్ని
స్వర్గాలకు పైన ఉంటుంది. అక్కడ తన వేనకువేల నేత్రా
లకు తన్మయుడై సగంసగంమూసి అమృతాన్ని సేవిస్తున్న
ఇంద్రుడు ఉన్నాడు ఈ కథలన్నింటికీ దేవత అతడే. నేను
వారి భక్తుడనే. కానీ ప్రస్తుతం నేను వారి సభలోనికి ప్రవే
శించ లేకపోతున్నాను అక్కడ నాకు లభించే కథాప్రసాదం
చాలా కాలంనుంచి లభించటం లేదు.”

“ఎందుకని?”

“నేను అక్కడికి వెళ్ళేమార్గం మర్చిపోయాను.”

“ఎట్లా?”

*

*

*

“అమరావతిలో గంగానది ఒడ్డున ఇంద్రలోకం ఉంది.
దాని దిగువభాగాన మరొక స్వర్గం ఉంది. మిల్లులోనుంచి
వెలువడే నల్లని పొగతో అక్కడి ఆకాశమంతా నిండి
ఉంటుంది. అది శ్రమజీవుల స్వర్గం. అక్కడ నిక్కడు ధరించిన
దేవతలే సృష్టికర్తలు. ఒకానొక శరత్కాలపు ఉదయాన నేను
పూజా పుష్పములు తీసుకొని ఆ మార్గానే వెళుతున్నాను.
ఇంతలో వెనుకనుంచి సైకిలుమీద ఎక్కిన ఒక పండా వచ్చి
నా మీద పడ్డాడు. అతని సంచిలో చిత్తా ఆవరాల పెద్దకట్ట
ఉంది. పై జేబులో ఎర్రసిరాకలం ఒకటి నల్లసిరాకలం ఒకటి

వున్నాయి. అతడు ధరించిన చైనాకోటు క్రింది జేబులు రెండూ దినపత్రికలలో కత్తిరించిన ముక్కలతో నిండుగా ఉన్నాయి. కుడిచేతి గడియారం స్టాండ్‌గ్లైజ్‌మే చూపిస్తూ ఉంది. ఎడమచేతికి ఉన్న గడియారం కిలకితా టైము చూపుతుంది. సంచిలో ఇ. బి. ఆర్., ఎ. బి. ఆర్., ఎన్. డబ్ల్యు ఆర్., బి. ఎన్. ఆర్., ఎన్. ఐ. ఆర్., టైముటేబుల్స్‌నీ ఉన్నాయి. పై జేబులో రెండుకలములతోపాటు ఒక డైరీ, మరొక నోటు పుస్తకం కూడా ఉన్నాయి. అతడు మీదపడిన విసుగు నేను బొక్కబోర్లా పడాల్సింది. నిలదొక్కుకున్నాను లేకపోతే ముఖం అంతా చెక్కులూడిపోయేది. ఆ పండా నన్ను గుసగుసలాడుతూ చూచి 'పైన ఆకాశంలోకి చూస్తూ పోతావేం?' అని అన్నాడు.

“అయ్యో, పండాగారూ, ఆగ్రహించకండి. నేను పూజ చేసుకోటానికి దేవాలయానికి వెళుతున్నాను- కానీ, ఎంత వెతికినా దారితెలియటం లేదు-” అని అన్నాను నేను.

అందుకతడు నన్ను తేరిపారచూచి “మేఘాల్లోకి చూస్తూ మార్గాలు వెతికేవారి ముఠాకు చెందినట్లున్నావు నువ్వు. నా వెంటరా, దారి చూపిస్తాను” అని అన్నాడు.

నన్ను ఈడ్చుకొని విశ్వకర్మ దేవాలయానికి తీసుకు వెళ్ళి వదలాడు. అవును కాదు అని చెప్పే అవకాశాన్నివ్వనే లేదు. నేను నోరు తెరిచి మాట్లాడకముందే అతడు “ఆ పూజా పుష్పాలను అటుఉంచు- ముందు జేబులోనుంచి రూపాయి పావలా దక్షిణ బయటకు తియ్యి” అని అన్నాడు.

తెలివి తక్కువగా నేను దక్షిణ చెల్లింగాను. పూజ కూడా చేశాను. అప్పటికప్పుడే అతడు తన నోటు పుస్తకంలో లెక్కవ్రాసుకున్నాడు. తరువాత తనచేతి గడియారంలోకి చూసుకొని “పనిపూర్తయింది. నువ్వు ఇక్కడనుంచి వెళ్ళు. ఇంతకంటే ఎక్కువ అవకాశం లేదు” అని అన్నాడు.

ఆ మర్నాటి నుంచే ఫలితం కలుగుతున్నట్లు కనిపించింది పూర్తిగా తెల్లవారలేదు. ఇంకా కనుచీకటిగా ఉంది. నాలుగున్నర అయిదుగంటల సమయం కావచ్చు. అకస్మాత్తుగా నేను శడబడుతూ లేచికూర్చున్నాను ఇంటిని దొంగలు ముట్టడించారేమో ననిపించింది. అనాథ సహాయక సమితి సభ్యులు పన్నెండు పదమూడు సగవత్సరాల గాలురతో ఒక గాయకమండలిని ఏర్పాటు చేశారు. ఆ మండలి సభ్యులు మా ద్వారం ముందు చేరి తెల్లవారక ముందే పాటలు ప్రారంభించారు:-

ఋణము తీర్చుము! ఋణము తీర్చుము!
 ఋణము తీర్చుము! ఋణము తీర్చుమురా!
 ఋణము తీర్చక వళ్ళుమరచి
 నిద్దురేలరా! వేవేగ లేచిరమ్మరా!
 పట్టెడన్నము లేక దేశము
 అల్లాడిపోవు చుండెరా!
 కళ్ళు తెరిచి నిజము తెలిసి
 లేచి వేగ మె రమ్మరా!
 పొట్టబట్టిన దానికంటే
 నాల్గురెట్లధికంబేల తింటావురా!

దేశసంపదనంత దోచి

కుడున కూడులేక

దీన జనులము మేము

వైతలబడుచున్నామురా!

దేశము మేల్కొన్నది

నువ్వొకా నిద్రపోతున్నావు

ప్రాతిఃకాల సమయము

కళ్ళు తెరచి చూడరా!

ఋణము తీర్చవలయురా

పెనునిద్దుర వడలుమురా!

ఋణము తీర్చుము! ఋణము తీర్చుము!

ఋణము తీర్చుము! ఋణము తీర్చుమురా!

“తీర్చరా, తీర్చరా” అంటూ ఆకాశం బ్రద్దలమే
టట్లు డోలక్ మీద దెబ్బలుపడుతున్నాయి. ఇంతలో ఆకాశం
బ్రద్దలై నిజంగానే వెలుగు వచ్చింది. నేను మనస్సులో
రొక్కములో ఎంత మిగలాలి అని లెక్కవేసి చూచుకొంటు
న్నాను. ఒకప్రక్క ఆ డోలక్ శబ్దానికి చెవులు పగిలిపోతు
న్నాయి. చప్పట్లు, మంజీరా వాయిద్యం కూడా దానికి
తోడయ్యాయి. పిల్లలు నాట్యం చేయసాగారు. భరింపశక్యం
గాక నేను వెంటనే లేచి తలుపు తెరుచుకునివచ్చి పర్సనల్
చాను. వరండాలోకి వచ్చి చూసేసరికి ఏడెనిమిది రోజుల
నుంచి గడ్డంమీసాలు చేసుకోని వారి నాయకుడు ఉత్సా

హాంగా కొంగు చూచి నిలబడి వున్నాను. పర్సు చూపి చూశాను. దానిలో ఒక రూపాయి, తొమ్మిది అణాలు, మూడుపైసలు కన్పించాయి. నెల గడవటానికి ఇంకా రెండు రోజులుంది. టైలర్ కు ఇవ్వాలని ఎంతో ప్రయాసపడి ఈ డబ్బును మిగిల్చాను

నాళ్ళందరూ పాట ఆపి తిట్లుప్రారంభించారు. “డబ్బు మూలుగుతుంది జీవితమంతా పరుపులమీద పరుపునలెడి వున్నావేగాని నువ్వు చనిపోయినప్పుడు తిండికిలేని మా వంటి దరిద్రులకంటే నువ్వేమీ ఎక్కువకాదని. నీ శవానికి ఆ రోజున లక్షాధికారికుండే చిలున వుండదని ఒకసారైనా ఆలోచించావా?” అని ఎన్నోమాట లన్నారు

ఇవన్నీ పూర్వంనుంచీ అందరూ అంటున్న వాటివలె కన్పించాయి. కానీ లక్షాధికారి అనే విశేషణం విని శరీరం మీది రోమాలు నిక్కబొడిచాయి.

ఇది ప్రారంభం. దీని తరువాత ఇరవై ముప్పై సంఘాలలో సభ్యుడుగా చేరాను. ఇప్పుడు నాకు దేశమంతటిలో ప్రభుత్వ సభాపతి పదవి లభించింది. ఆది భారతీయ సంగీతసభ మలేరియా విధ్వంసక సమితి, శవదహన సమితి, నాహిత్య సంస్కరణ మండలి, ముగ్గురు చండీచాసుల సమన్వయసమితి, గోశాల అభివృద్ధిసాధన సమితి, కవి కాళిదాస జన్మతిథి నిర్ధారణ మండలి, చెరుకు పిప్పి విక్రయ పరిశీలక సంఘము, ఔరవ్యవ నివారిణి గడ్డంమీసాల రక్షణ సమితి మొదలగు ఆనేకానేక సంఘాలలో నేను ప్రధాన సభ్యుడుగా ఉంటున్నాను. ‘ధనుష్టంకారతత్త్వం’ అను గ్రంథానికి భూమిక

ప్రవాయమనీ, 'నవీన గణితాదర్శము' ను గురించి మీ అభి
ప్రాయాన్ని తెలియజేయమనీ, 'భవభూతి భువనపురంలో
జన్మించాడు' అనే గ్రంథం రచించిన గ్రంథకర్తకు ఆశీర్వాచ
నాలు పంపించమనీ, రానల్ పిండిలోని ఫార్మెస్టు ఆఫీసరు కుమార్
ర్తకు నామకరణం చేయించటానికి రావలసిందనీ, గడ్డంచేసు
కొనుటకు ఉపయోగించే సబ్బును ప్రశంసిస్తూ రెండు
వాక్యాలు ప్రాసిషంపవలసిందిగా ప్రార్థిస్తూ, 'పిచ్చికి దివ్యో
షధం' ను గురించి నా అనుభవాన్ని చెప్పవలసిందిగానూ
ప్రతినిత్యం ఎన్నోకోర్కెలు కోరుతూ ఎందరెందరో ఉత్తరాలు
ప్రాస్తూ ఉంటారు."

*

*

*

"తాతయ్యా, మీరు సమయం లేదంటూ ఎన్నో
అబద్ధాలు మాట్లాడుతూ ఉంటారు. మీకు సమయంలేదని
అన్నంత మాత్రాన ఎవరూ నమ్మరు. మళ్ళీ దేహం లభిం
చిన తరువాత 'అతడు' ఏంచేస్తున్నాడో ఇవాళ మీరు
చెప్పక తప్పదు "

"దేహం లభించగానే చాలా సంతోషిస్తూ అతడు
తపతప అడుగులు వేస్తూ అక్కడనుంచి వెళ్ళిపోయాడు."

"తపతప అడుగులు వేయటం ఎందుకు?"

"చాలా కాలానికి తిరిగి చెవులు లభించినందువల్ల తన
చెవులతో శబ్దాన్ని వినాలనే కోర్కెను చంపుకోలేకపోయాడు.
శ్యామాబజారు చౌక్ లోకి వెళ్ళి నిలబడి బ్రాములు, బస్సుల

కరోర ధన్యుల్ని మైమరచి వినేవాడు. మరొకప్పుడు అక్కడి నుంచి టిటాఘర్ జూట్ మిల్లు కాపలావానితో స్నేహం చేసి అతనిగదిలో చేరి జూట్ మిల్లు కూత వింటూ తునికిపాట్లు పడుతూ ఉండేవాడు దోనెనిండా రసగుల్లాలు. పొగచూరిన బంగాళాదుంపలు తీసుకొని బర్నకంపెనీవారి ఇనపకోట్టులో కూర్చొనితినటం ప్రారంభించేవాడు. ఆంగ్ల సైనికులు తుపాకిశిక్షణనుడమ్డమ్ శబ్దంవచ్చినప్పుడు అతడు అక్కడ చేరిటార్గెట్ అవతలకూర్చొని ఆ శబ్దాన్ని విని ఆనందించేవాడు. ఆనందంపట్టలేక తలను టార్గెట్ ఇవతలకు చాచి చూస్తున్నాడు. రయ్ మంటూ ఒక తుపాకి గుండు వచ్చి అతని తలలో దూరింది. అంతే.”

“అంతే ఏమిటి, తాతయ్యా?”

“అంతే అంటే కథ అంతటితో ముగిసింది అనే.”

“లేదు, లేదు. అలాజరగటానికి వీల్లేదు. మీరునాతో టక్కులు చెపుతున్నారు. ఈ విధంగా అన్ని కథలూ ముగించవచ్చును.”

“అవును, అలాగే జరుగుతుంది గదా!”

“అదే, అలాజరగటానికి వీల్లేదు. తరువాత ఏం జరిగిందో చెప్పు తాతయ్యా?”

“ఇంకా చెప్పేదేముంది? చనిపోయిన తరువాత చెప్పటానికే ముంటుంది?”

“చనిపోయిన తరువాత కథనే చెప్పు-”

“నువ్వు కథలో సావిత్రి వవుతున్నట్లు కన్పిస్తుంది.”

“ఆ విధంగా మీరు మాయమాటలు చెప్పి నన్ను మరిపించటానికి ప్రయత్నించవద్దు. తరువాత ఏం జరిగిందో చెప్పు తాతయ్యా!”

“సరే, అలాగే చెప్తున్నాను. చావటంకంటే పెద్ద తిట్టు లేదని ప్రజలు అంటూ వుంటారు చావటంకంటే మించిన తిట్టు ఉంది. ఇప్పుడు నేను దానిని గురించే చెప్తున్నాను. మిలటరీ డాక్టర్లు అక్కడే డేరాలో కూర్చోని ఉన్నాడు. ఆయన చాలా గొప్ప డాక్టర్లు ఒకమనిషి తలలో తుపాకి గుండు దూరి అతడు చనిపోయాడనే వార్త తెలియగానే ఆ డాక్టర్లు సంతోషంగా ‘హుర్రా’ అంటూ ఎగిరి గంతేశాడు.”

“ఆ డాక్టర్లకు అంత సంతోషం ఎందుకు?”

“మెదడును మార్చుటకు అవకాశం కలిగింది” అని ఆ డాక్టర్లు అన్నాడు.

“మెదడును ఎలా మార్చుస్తారు?”

“సైన్సులో ఉన్న గొప్పతనం అదే. జంతుప్రదర్శన శాలనుంచి డాక్టర్లు వెంటనే ఒక అడవి మనిషిని తెప్పించారు. తరువాత మన ‘అతడి’ తలమీద పైమూతను తెరిచి దానిలో అడవిమనిషి మెదడును నింపి మూతమూసి దాని చుట్టూ సీమ సున్నపు వలొస్త్రీ పట్టివేసి పదిహేను రోజులు తలకు కట్టుకట్టి ఉంచారు. తల మామూలుగా అతుక్కు పోయింది ‘అతడు’ మంచంమీది నుంచి లేచినది మొదలు చాలా గడవిడ ప్రారంభమయింది. ‘అతడు’ ఎదుట ఎవరు కనిపించినా సరే పల్కిలించి కిచకిచలాడేవాడు. అక్కడ పనిచేసే నర్సు భయపడి కన్నుమిన్నగానకుండా పారిపోయిందో, ఈనాటివరకు

ఆను జాడ తెలియలేదు. డాక్టరుగారు భల్లూకపుష్పతో
 'అతడి' రెండు చేతులు గట్టిగా పట్టుకొని "అల్లరిచేయకుండా
 కదలకుండా ఇక్కడే కూర్చో" అని గద్దించారు. 'అతడు'
 డాక్టరుగారి గద్దంపును గ్రహించాడు. కానీ, ఆ భాషను అర్థం
 చేసుకోలేకపోయాడు. 'అతడి'కి కుర్చీలో కూర్చోవటం ఇష్టం
 లేదు, ఎగిరిదూకి బల్లమీద కూర్చోవాలని కోర్కెగాడింది.
 కానీ, ఎగరటం అతనికి చేతకాలేదు. ఎగరటానీకి ప్రయ
 త్నించి దభీమని క్రిందపడిపోయేవాడు. గది తలుపులు తెరిచే
 ఉన్నాయి ఎదురుగా బయట ఒక రావిచెట్టుంది. అందరినీ
 తప్పించుకొని 'అతడు' రావిచెట్టువెళ్ళు పరుగెత్తాడు. ఒక్క
 దుముకులో ఏదో ఒక కొమ్మమీదికి చేరుకోవచ్చుగదా అని
 ఆశించాడు. ఎన్నిసార్లు ఎగిరినా ఏ కొమ్మమీదికీ చేరుకోలేక
 పోయాడు. ప్రతిసారి క్రింద పడిపోతూ ఉన్నాడు. తాను
 ఎందుకు ఎగరలేకపోతున్నాడో అతనికి అర్థం కాలేదు.
 కోపంతో పళ్ళుపటపటనూరసాగాడు. 'అతడు' ఎగరటంచూచి
 మెడికల్ కాలేజి విద్యార్థులు చుట్టూచేరి గలగలనవ్వసాగారు.
 'అతడు' వెళ్ళికిరించి వారివెంట పడేవాడు. ఒక ఆంగ్లేయుడు
 చెట్టుక్రింద కాళ్ళుచాచుకు కూర్చొని రొట్టి వెన్నతో అరటి
 పండుకలిపి ఆనందంగా తింటున్నాడు. అకస్మాత్తుగా మన
 'అతడు' అది చూచి దుముకుతూ ఆంగ్లేయబాలునివద్దకు వెళ్ళి
 గభాలున అరటిపండు లాక్కుని తినేశాడు. ఆ కుర్రాడు కోపం
 వచ్చి 'అతడి'ని కొట్టాలనిలేచాడు. కానీ, కొట్టలేకపోయాడు.
 చుట్టూచేరిన అతని మిత్రులు ఇరిచూచి పొట్ట చెక్కలయ్యేట్టు
 నవ్వసాగారు.

“తరువాత?”

“తరువాత, అతని గాఢ్యత ఎవరు వహించాలా అని అంగరూ ఆలోచనలో పడిపోయారు, ‘జంతుప్రదర్శనశాలకు పంపితే సరి’ అన్నారొకరు ‘అనాథ ఆశ్రమానికి పంపటం మంచిది’ అని సలహా చెప్పారు మరొకరు. ‘జంతుప్రదర్శన శాలలో మనుషుల్ని పెంచటం మా పనికాదు’ అన్నారు అక్కడి అధికారి. అనాథ ఆశ్రమపు సెక్రటరీగారు ‘కోతుల్ని పెంచటం మా ఆశ్రమ నియమాలకు విరుద్ధం’ అని తిరస్కరించారు.”

“అగాఢేం తాతయ్యా?”

“పాపక్లా, ఈ ప్రపంచంలో అన్నిటికీ అంతమందు ఉన్నది ఆగటమే.”

“వద్దు, ఇక్కడ ఆపవద్దు. అరటిపండు లాక్టోనితినటం అది అందరూ చేయవచ్చు.”

“సరే, రేపుచెపుతాను. ఇవాళ నాకు పనివుంది.”

“రేపు చెప్పేదేమిటో, తరువాత ఏం జరుగుతుందో కొద్దిగా చెప్పు తాతయ్యా!”

“అతనికి అంతకుముందే వివాహం నిశ్చయమైందని నీకు తెలుసుగదా! కానీ అతని మెదడు మారిపోయినవార్త అతని అత్తవారికి తెలియలేదు. ముహూర్తం వగైరా అన్నీ అంతకు ముందే నిశ్చయించారు వరుని మేనమామ పెద్దపెద్ద అరటి పళ్లు పెట్టి, ఏదోవిధంగా అతనిని శాంతింపజేసి పెళ్ళికుమార్తె ఇంటికే తీసుకు వెళ్ళాడు. అక్కడ జరిగిన అల్లరిని గురించి వర్ణించి చెప్పితే, అవును, కథ అంటే ఇది అని నువ్వు తప్ప

కుండా అంటావు తరువాత అతనిని చంపివేయవలసిన అవసరం ఉండదు. చావటంకంటే కూడా ఘోరం జరుగుతుంది.”

*

*

*

సాయంత్ర సమయాన నేను డాబ్బామీద కూర్చొని ఉన్నాను. దక్షిణపుగాలి చాలా హాయిగొలుపుతూ ఉంది. అప్పుడే శుక్లపక్షపు చవితి చంద్రుడు ఉదయిస్తున్నాడు. పాపక్క ఒక మందారమాల గుచ్చి గాజు పళ్ళెములో పెట్టి తెచ్చింది- కథ పూర్తవగానే ఆమె నాకు ఆమాలను బహూకరిస్తుంది.

ఇంతలో రొప్పుతూ రోజుతూ ఎక్కడినుంచో ‘అతడు’ అక్కడికి వచ్చాడు.

“వృద్ధసోదరా, నేను సహించినకొద్దీ నువ్వు మరీ మితి మీరుతున్నావు. ఇంతకుముందు గంజాయిదమ్ము పుత్తన్ దేహంలో ప్రవేశపెట్టినపుడు సహించాను. అలుసు కనిపెట్టి ఇప్పుడు కోతిమెదడును నా తలలోకి ఎక్కించావు. ఇది ఎంత మాత్రం నేను సహించను. దీని తరువాత నువ్వు నన్ను ఏ గబ్బిలంగానో, ఒల్లిగానో లేదా పేడపురుగుగానో చిత్రిస్తావు. నీకు అసాధ్యమంటూ ఏదీ లేదు. ఇవాళి నేను ఆఫీసుకు వెళ్ళి కుర్చీలో కూర్చోగానే ఎదురుగా బల్లమీద ఒక పాత్రలో అరటిపండ్లు కనిపించాయి. సహజంగా నాకు అరటిపండ్లంటే చాలా ఇష్టమే. కానీ ఇవాళ్టి నుంచి నేను పూర్తిగా అరటి పండ్లను తినటం మాని వేయాలిందే. పాపక్కా, దీని తరువాత మీ తాతయ్య నన్ను

బ్రహ్మరాక్షసునిగానో, కబంధుడిగానో చిత్రించి కథ ప్రారంభిస్తే దయచేసి అది ప్రతికలలో అచ్చుకాకుండా చూడవలసిన శాధ్యత నీదే. ఈ మధ్య పెండ్లికుమార్తె తండ్రి మా ఇంటికి వచ్చాడు. ఇంతకుముందు వారు పెళ్ళికుమార్తెకు ఎన్నభైతులాల బంగారం పెట్టాలని నిర్ణయించారు. కానీ ఇప్పుడు పదమూడు తులాలకు దగివచ్చాడు. మరికొంతకాలం ఆగితే నాకిక వివాహం చేసుకొనే అదృష్టమే కలగదని వారు అర్థం చేసుకున్నారు. సరే, నేనిక శలవు తీసుకుంటాను.”

10

ఆ రోజు సాయంత్రం నేను దక్షిణపువైపు వరండాలో కూర్చొని ఉన్నాను ఎదురుగా ఎత్తుగా ఉన్న దిరిసెన చెట్టు చాలా ఉన్నాయి. అవి ఏనాటివో, ఆకాశంలోని నక్షత్రాలను తమ చాటున దాచుకొని అవి మిణుగురుల కాంతితో వాటికి పైగ చేస్తున్నట్లున్నాయి.

నేను పాపక్క వైపుతిరిగి “ఇప్పుడు నువ్వు చాలా తెలివి మీరిపోయావు. బుద్ధి బాగా వికసించింది. అందుకని ఒకసారి నీ బాల్యాన్ని గుర్తుచేసి ఒకప్పుడు నువ్వు చాలా చిన్నదానవని చెప్పాలని ఆలోచిస్తున్నాను” అని అన్నాను.

పాపక్క నవ్వుతూ “ఇదే మీ విజయం. ఒకప్పుడు మీరుకూడా చిన్నపిల్ల లేగదా! అది గుర్తుచేయటానికి తగిన ఉపాయమేదీ నాకు కన్పించటంలేదు” అని అంది.

నేనూ పాపక్క మాటకు దీర్ఘంగా నిట్టూర్చి ఈరోజులు ఎవరి చేతుల్లోనూ లేవు. నేనూ ఒకప్పుడు చిన్నవాడినే. దీనికి

ఆకాశంలోని నక్షత్రాలు మాత్రమే సాక్ష్యం చెప్పగలవు. నా విషయం వదలివేద్దాం. ఇవాళ నీ చిన్ననాటి సంగతి ఒకటి చెపుతాను. అది నీకు నచ్చుతుందో లేదో నాకు తెలియదు; నాకుమాత్రం ఎంతో ఆనందంగా ఉంటుంది ”

“అయితే, చెప్పు తాతయ్యా!”

*

*

*

అది ఫాల్గుణమాస మనుకుంటాను. అంతకుముందు చాలా రోజుల్నుంచి నువ్వు చందమామవలె తెల్లగా మెరిసి పోయే బనియను ధరించిన చటర్జీ కుర్రవానివద్ద రామాయణ కథ వింటున్నావు. ఉదయం నేను టీ త్రాగుతూ పత్రిక చదువుతున్నాను. ఇంతలో నువ్వు ఇంతింత కళ్ళు చేసుకొని నా వద్దకు వచ్చావు. “ఏమమ్మా, ఏం జరిగింది!” అని అడిగాను నేను నిన్ను చూచి.

నువ్వు రొప్పుతూ “మరే, నన్ను అపహరించారు” అని చెప్పావు.

“అయితే, ఏదో ప్రళయమే జరిగింది ఎవరాపని చేశారు?” అని ప్రశ్నించాను నేను.

ఈ ప్రశ్నకు జవాబు అంతకుముందు ఆలోచించలేదు. రావణుడని నువ్వు జవాబు చెప్పవచ్చు. కానీ, అది నిజంగా ఉండదని నీకు సందేహం కలిగింది. అంతకు ముందు రోజునే యుద్ధంలో రావణుడు చనిపోయాడు. అతని తలలలో ఒక్కటి కూడా మిగలలేదు. మరేమీ ఉపాయం తోచక తటాలున

“మరెవరితోనూ చెప్పవద్దని అతడు నన్ను హెచ్చరించాడు” అని చెప్పావు.

“ఇది మరింత ఆపదే వచ్చిపడింది. అతడు ఎటునుంచి పారిపోయాడు?” అని అన్నాను నేను.

“అది ఇంతకు ముందెప్పుడూ చూడని కొత్తదేశం.”

“ఖాన్ దేశం కాదుగదా?”

“కాదు.”

“బులందేల్ ఖండంకూడా కాదా?”

“కాదు.”

“ఎలాంటి దేశం అది?”

“ఆ దేశంలో నదులున్నాయి, పెద్ద పెద్ద పర్వతాలున్నాయి. కొంత వెలుగూ ఉంది, కొంత చీకటి ఉంది.”

“అలాంటివి చాలా దేశాలలో ఉండేవేగదా! అక్కడ ముళ్ళ నాలుకలు చాచిన రాక్షసులు కన్పించారా?”

“అవును, కన్పించారు- ఒకసారి నాలుక బయటకు పెట్టి వెంటనే లోనికి ముడుచుకున్నాడు.”

“అతడు నిన్ను పూర్తిగా మోసం చేశాడు. లేకపోతే నేను అతడి జుట్టు ముడిని గట్టిగా పట్టుకునేవాడిని. అతడు నిన్ను ఎలాంటి వాహనంమీద తీసుకు వెళ్ళాడు? రథంలోనా?”

“కాదు.”

“గుర్రంమీదనా?”

“కాదు.”

“ఏనుగుమీద కూర్చోబెట్టి తీసుకు వెళ్ళాడా?”

“కాదు, కుందేలుమీద” అని వెంటనే నువ్వు జవాబు చెప్పావు. అప్పుడు నీ మనస్సులో ఆ జంతువే మెదులుతూ ఉంది. నీ పుట్టిన రోజు పండుగనాడు నాన్నగారు నీకు రెండు కుందేళ్ళను కానుకగా ఇచ్చారు.”

నువ్వు ముసి ముసి నవ్వులు నవ్వుతూ “అతడు ఎవరో చెప్పకో తాతయ్యా” అని అడిగావు.

“తప్పకుండా అది చందమామయ్య పనే” అని నేను జవాబు చెప్పాను.

“మీకెలా తెలిసింది?”

“అతనికి కూడా పూర్వం నుంచీ కుందేళ్ళను పెంచే అలవాటు ఉంది.”

“అతనికి ఆ కుందేలు ఎలా వచ్చింది?”

“మీ నాన్నగారు మాత్రం ఇవ్వలేదు.”

“మరెవరిచ్చారు?”

“బ్రహ్మదేవుని జంతుప్రదర్శనశాలలోనుంచి దొంగ తనంగా తెచ్చుకున్నాడు.”

“ఛీ, ఛీ!”

“చేసిందిపాడుపనే. అందుకే అతని శరీరం మీద కళంకం అంటుకుంది. బ్రహ్మదేవుడు అతనిని చాలా బాగా మోసగించాడు ”

“మంచి పని జరిగింది.”

“అతనికి తగిన శిక్ష లభించనే లేదు. మళ్ళీ నిన్ను దొంగిలించి తీసుకు వెళ్ళాడు. అతని కుందేలుకు నిన్ను కాబేజి ఆకులు తినిపించమని చెప్పాడా?”

ఈ మాట విని నీకు చాలా సంతోషం కలిగింది. నా తెలివిని పరీక్షించటానికి “తాతయ్యా, కుందేలు నన్ను తన వీపుమీద ఎలా ఎక్కించుకు వెళ్ళిందో చెప్పుచూద్దాం!” అని అడిగావు

“ఆ సమయంలో నువ్వు నిద్రపోయి ఉంటావు.”

“నిద్రపోయినప్పుడు మనిషి తేలికవుతాడా?”

“ఎందుకు కాలేదు! నువ్వు నిద్రలో ఎప్పుడూ ఎగర లేదా?”

“ఎగిరాను.”

“అలాంటప్పుడు కుందేలుకు కష్టమేముంది? కుందేలు కూడా అవసరం లేదు. అతడు తలుచుకుంటే అప్పుడు నిన్ను కప్పవీపుమీద ఎక్కించుకొని కోటముందు కాల్చిపదేశంలో కప్ప దొంగు తీయించేవాడు.”

“కప్ప! ఛీ! ఛీ! వింటుంటేనే అసహ్యంకలుగుతుంది.”

“భయపడాల్సిన పనిలేదు. చందమామ దేశంలో కప్పలు ఏమీ గడబిడచేయవు అసలు విషయం మరిచాను. దారిలో నీకు కప్పతాత కన్పించలేదా?”

“కన్పించాడు ”

“ఏం జరిగిందేమిటి?”

“సరిపెచ్చెట్టు మీదినుంచి దిగి ఎదురుగాపచ్చి నిలబడి ‘పాపక్కను దొంగిలించి తీసుకు పోతొందెవరు?’ అని గద్దించాడు. కప్పతాత మాట వినగానే కుందేలు వెనక్కి తిరిగి చూడకుండా పరుగెత్తింది. కప్పతాత దానిని పట్టుకోలేక పోయాడు- మరి దాని తరువాత?”

“నేని తరువాత?”

“కుందేలు నన్ను తీసుకు వెళ్ళిపోయింది. తరువాత ఏంజరిగిందో చెప్పు తాతయ్యా?”

“నేనేం చెప్పగలను? నువ్వే చెప్పాలి.”

“భలే నేను నిద్రపోయానుగదా, నాకేం తెలుసు?”

“అదే వచ్చిన చిక్కు. నిన్నెక్కడికి తీసుకు వెళ్ళారో నేను తెలుసుకోలేక పోతున్నాను. నిన్ను తీసుకు వచ్చుటకు వెళ్ళాలంటే మార్గమే తెలియదు. అతడు నిన్ను తీసుకు వెళ్ళు తున్నప్పుడు దారిలో గంటమోగిన ధ్వని వినిపించిందా?”

“అవును, గుర్తొచ్చింది టన్, టన్ అంటూ గంట ధ్వని వినిపించింది ”

“అంటే ఆ మార్గం సరాసరి గంటాకర్లుల పేటవైపు వెళ్ళిందన్నమాట ”

“గంటాకర్లులా! ఎలా ఉంటారు వాళ్ళు?”

“వాళ్ళ రెండు చెవులూ రెండు గంటలు, మీసాలు రెండూ రెండుసమ్మెటలు. తోకతో గట్టిగా ఈచెవుమీద ఒక సారి ఆ చెవుమీద ఒకసారి కొడుతూ ఉంటారు. మరొక జాతి గంటాకర్లులు ఉంటారు. వాళ్ళు చాలా క్రూరులు. వాళ్ళ చెవుల్లోనుంచి కంచుమోత వినపడుతూ ఉంటుంది.”

“వాళ్ళ గంటల ధ్వని మీ కెప్పుడైనా వినిపించిందా, తాతయ్యా?”

“ఎందుకు వినిపించలేదు. నిన్నరాత్రి పుస్తకం నేను చదువుతూ కూర్చున్నాను. ఇంతలో అకస్మాత్తుగా చీకట్లోగంటాకర్లులు వెళుతున్నట్లు వినిపించింది. వాళ్ళు పన్నెండుగంటలు

కొట్టేసరికి నేను భయంతో కూర్చోలేక పోయాను. వెంటనే పుస్తకాన్ని దూరంగా విసరివేసి మంచంమీద దిండులో ముఖం దాచుకొని పడుకున్నాను.”

“గంటాకర్ణులకు, కుందేలుకు స్నేహం ఉందా?”

“వాళ్ళకు చాలా స్నేహం. కుందేలు వాళ్ళగంటల ధ్వని వింటూ అటే నడుస్తుంది. సప్తర్షి పేటలో క్రీనీడ మార్గానే వెళుతుంది అది.”

“తరువాత?”

“తరువాత ఒక గంట మ్రోగుతుంది. రెండు మూడు నాలుగు, అయిదు గంటలు మ్రోగుతాయి. అంతటితో మార్గం ఆగిపోతుంది.”

“తరువాత?”

“తరువాత నిద్రా నశ్లిస్తానుకు అవతలవైపున ఉన్న వెలుగు దేశంలోకి అది వెళుతుంది. అప్పుడిక అది కన్పించదు ”

“అయితే, నేను ఆ దేశంలోకి చేరుకున్నానా?”

“ముమ్మాటికి చేరుకున్నావు.”

“అయితే, నేనిప్పుడు కుందేలు వీపుమీద లేనంటారా?”

“ఇప్పుడు గనుక ఉంటే దాని వీపు విరిగిపోతుంది.”

“అవును, ఆ సంగతే మర్చిపోయాను. ఇప్పుడు నేను బరువుగా ఉంటానుగదూ! తరువాత ఏంజరిగింది?”

“తరువాత నిన్నేదో ఒక విధంగా అక్కడినుంచి నేను తీసుకురాక తప్పదు.”

“తప్పకుండా తీసుకురావాలి. ఎలా తీసుకొస్తారు?”

“ఆ విషయమే ఆలోచిస్తున్నాను. ఏ రాజకుమారుడి నై నా శరణు వేడాలి ”

“రాజకుమారుడు ఎక్కడ కనిపిస్తాడు?”

“ఉన్నాడగదా, మన ఆ సుకుమార్ ”

ఇది వినగానే ఒక క్షణకాలం నీ ముఖం చాలా గంభీరంగా మారిపోయింది. నువ్వు కొంచెం కోపంగా “అతడంటే నీకు చాలా ప్రేమ. అతడు నీవద్ద పాఠం చదువుకుంటున్నాడగదూ, అందుకనే గణితంలో నా కంటే ఎక్కువ మార్కులు వస్తున్నాయి” అని అన్నావు.

అతనికి నీ కంటే ఎక్కువ మార్కులు రావటానికి ఇంతకంటే మరొక కారణంకూడా ఉంది. కానీ నేనికా విషయాన్ని చర్చించలేదు. “నేను ప్రేమించినా ప్రేమించక పోయినా అతడేగదా రాజకుమారుడు” అని అన్నాను నేను.

“మీకెలా తెలిసింది?”

“నాతో రాజ్ చేసుకొని అతడు ఆ పదవిని గట్టిగా నిలబెట్టుకున్నాడు,”

నువ్వు గట్టిగా ముఖించిట్టింది “ప్రపంచంలో అందరూ నీతో రాజ్ చేసుకొనే వాళ్ళే” అని అన్నావు.

“నన్నేం చేయమంటావో నువ్వే చెప్పు. వయస్సులో నేను అతనికంటే చాలా పెద్దవాడినని ఎంత చెప్పినా అతడు అంగీకరించనే లేదు.”

“అలాంటివాడినేగదా నువ్వు రాజకుమారుడు అని అంటున్నావు. అతనిని నేను జటాయువుగా కాదు సరిగదా సామా

నయమగు గద్దగాకూడా గుర్తించను బయలుదేరాడులే దొడ్డ రాజకుమారుడు!”

“శాంతించు, ప్రస్తుతం మనము చాలా ఆపదలో ఉన్నాము. నువ్వు ఎక్కడ ఉన్నావో ఏమీ తెలియనే లేదు కనుక ఈ సారికి అతనిని మన వనిని చేయనిద్దాం. ముందు బ్రతికి బయటపడాలిగదా! తరువాత అతనిని వారధికట్టిన ఉడతగా మార్చేస్తాను.”

“నన్ను తీసుకు వచ్చుటకు అతడెందుకు అంగీకరిస్తాడు? అతడు పరీక్ష చదువు చదువుతున్నాగదా?”

“అంగీకరిస్తాడని నాకు పూర్తిగా నమ్మకం ఉంది. నేను నిన్నగాక మొన్న శనివారం మధ్యాహ్నం మూడుగంటలకు అతని ఇంటికి వెళ్ళాను. ఎండ చాలా తీవ్రంగా ఉంది. తల్లికళ్ళలో కారంకొట్టి దాగా మీద తిరుగుతున్నాడు.”

“ఏమిటి సంగతులు?” అని అడిగాను నేను.

“అతడు తటాలున తలపై కెత్తి “నేను రాజకుమారుడను” అని అన్నాడు.

“రాజకుమారుడవైతే కత్తిఏది?”

“దీపావళినాడు కాల్చిన అవ్వాయి చువ్వాయ తాలూకు సగంకాలిన వెదురుపుల్లను నడుముబెట్టుకు వ్రేలాడ గట్టుకొన్నాడు దానివైపు సైగచేసి “ఇదుగో” అని అన్నాడు.

“కత్తిఉన్నది. మరి గుర్రంకూడా కావాలి గదా!” అని అన్నాను నేను.

“గుర్రపుశాలలో ఉంది” అన్నాడు వెంటనే.

ఈ మాట అంటూ అతడు దాగామీద ఒకమూలకు వెళ్ళాడు. తన మేనత్తగారి విరిగిపోయి అసహ్యంగా ఉన్న ఒక వాతగొడుగును బరబర ఇవతలికి ఈడ్చుకొచ్చాడు. రెండు కాళ్ళతో దానిని నొక్కిపట్టుకొని 'చల్ చల్' అంటూ దాగా మీద పరుగెత్తించ సాగాడు.

“అవును, మంచిగుర్రమే” అని అన్నాను నేను.

“ఇది పక్షిరాజు రూపం కూడా ధరించగల దు చూస్తారా?”

“తప్పకుండా చూద్దాం!”

వెంటనే అతడు గొడుగును తెరిచాడు. గొడుగులోపల గుర్రపుదాగా ఉండేమో తెరవగానే దాగా అంతా దాగా మీద పడిపోయింది.

“ఆహా, ఎంత అద్భుతం! గొప్పసంగతే! ఈ జన్మలో పక్షిరాజును చూడగలుతానని కలలోకూడా అనుకోలేదు.”

“తాతయ్యా, నేనిక ఇప్పుడు ఎగిరి వెళ్ళిపోతాను. మీరు గట్టిగా కళ్ళుమూసుకోవాలి. నేను ఆ మేఘాలలోనికి వెళ్ళటం మీకు స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది. అక్కడ చాలా చీకటిగా ఉంటుంది.”

“కళ్ళుమూసుకోవలసిన అవసరం లేదు. నేను అన్నీ స్పష్టంగా చూడగలుగుతున్నాను నువ్వు చాలా అద్భుతంగా ఎగురుతున్నావు సుమా! పక్షిరాజు రెక్కలు మేఘాలలో మాయమైపోయాయి.”

“తాతయ్యా, నా గుర్రానికి ఏదైనా మంచి పేరొకటి చెప్పండి.”

“ఛత్రపతి”

పేరు అతనికి నచ్చింది. అతడు గుర్రం వీశుమీద చేతితో తట్టతూ “ఛత్రపతి!” అని అన్నాడు.

గుర్రం పక్షాన కూడా అతడే “చిత్తం, ఏమి ఆజ్ఞ?” అని జవాబు చెప్పాడు.

తరువాత అతడు నా ముఖంలోకి చూస్తూ “నేను మాట్లాడానని మీరు ఆలోచిస్తున్నారా? కాదు, నేను మాట్లాడలేదు. గుర్రమే మాట్లాడింది” అని అన్నాడు.

“ఆ విషయం కూడా నాతో చెప్పాలా! నేనేమీ చెవిటివాడిని కాదుగదా!”

“ఛత్రపతి, ఏమీ పనిలేకుండా మెదలకుండా కూర్చో వటం నాకేమీ నచ్చటం లేదు” అని అన్నాడు రాజకుమారుడు.

“తమరు ఆజ్ఞాపించండి” అని అతడే జవాబు కూడా చెప్పాడు.

“ఏడుసముద్రాలు, పదమూడుద్వీపాలు దాటి వెళ్ళాలి.”

“సిద్ధంగా ఉన్నాను.”

నాకు ముఖ్యమైన పని ఉన్నందువల్ల అక్కడ ఎక్కువ సేపు ఉండలేక పోయాను. అతని ఆనందానికి అడ్డొస్తూ “రాజకుమారా, మీ పంతులుగారు క్రింద కూర్చోనివున్నారని వచ్చేటప్పుడు నేను వారిని చూచివచ్చాను. చాలా కోపంగా ఉన్నట్లు కనిపించారు” అని చెప్పక తప్పలేదు.

ఆ మాట వినేసరికి రాకుమారుని మనస్సు విలవిలలాడింది. గొడుగుమీద గట్టిగా ఒక చదుపు చరిచి “తక్షణం నన్నిక్కడినుంచి తీసుకు వెళ్ళలేవా?” అని అన్నాడు.

పాపం ఆ గుర్రం తరపున నేనే జవాబు చెప్పవలసి వచ్చింది- “చీకటి పడకముందు ఇది ఎగరలేదు. పగలు ఇది గొడుగువలె నటిస్తుంది. నువ్వు నిద్రపోగానే రెక్కలు విప్పి తుంది! నువ్విక వెళ్ళి చదువుకో. లేకపోతే చాలా బాధ పడాల్సి వస్తుంది.”

సుకుమార్ క్రింద ఉన్న మాష్టరు దగ్గరకు వెళ్ళాడు వెళుతూ వెళుతూ నాతో “ఇంకా విషయమంతా పూర్తి కాలేదు” అని చెప్పాడు.

“విషయాలు అంతంత మాత్రాన పూర్తవుతాయా! పూర్తయితే ఇక ఆనందమేముంటుంది!” అని నేను అన్నాను.

“అయిదుగంటలకు పాఠం అయిపోతుంది. తాతయ్యా, అప్పటికి నువ్వు తప్పకుండా రావాలి.”

“మూడవ వాచకంలోని పాఠం తరువాత రుచిమార్పు కోసం మంచి కథ వ్రాసినా కావాలి. నేను తప్పకుండా వస్తాను ”

11

సందుమలుపులో ట్రాముకోసం ఎదురు చూస్తున్న పంతులుగారు కనిపించారు. నేను సుకుమార్ ఇంటికి వెళ్ళే సరికి అయిదున్నర గంటలయింది. ఎదురుగా ఉన్న మూడం తస్తుల భవనంమీది నీరెండ పడుతూఉంది. సరాసరి డాబా మీదికి వెళ్ళాను. మెట్లద్వారం వద్దనే సుకుమార్ మెదల కుండా కూర్చున్నాడు. డాబామీద ఒకమూల అతని ఛత్ర పతి విశ్రాంతి తీసుకొంటుంది వెనుక మెట్లగుండా నేను పైకి

వచ్చినప్పటికీ నా అడుగుల చప్పుడు అతనికి వినిపించనేలేదు. కాస్తేవ గి నేను “రాజకుమారా,” అని అతనిని పిలచాను. అతడు స్వప్నలోకి నుంచి దిగివచ్చినట్లున్నాడు. త్రుళ్ళి పడ్డాడు.

“ఏదో దీర్ఘంగా అలోచిస్తూ కూర్చున్నావేమిటి?” అని అడిగాను నేను.

“చిలుక గోరువంకల సంభాషణ వింటున్నాను.”

“చిలుక గోరువంకలు నీ కెక్కడ దొరికాయి?”

“ఎదురుగా షర్వతంమీద అడవి కన్పిస్తుందా? కొమ్మ కొమ్మకూ పుష్పాలు విరగపూసాయి.

ఎర్రనివి, పసుపు పచ్చనివి, నీలవర్ణ మైనవి రంగురంగుల పుష్పాలు సాయంత్రపు రంగురంగుల మేఘాలవలె కన్పిస్తున్నాయి. అక్కడినుంచే చిలుక గోరువంకల మాటలు వినబడుతున్నాయి.”

“అవి నీకు కన్పిస్తున్నాయా ఏమిటి?”

“కన్పిస్తున్నాయి కొంతకన్పిస్తున్నావుంది. కొంతకప్పి నట్లూ ఉంది.”

“ఆ రెండిటికీ జరిగే సంభాషణ ఏమిటి?”

ఈ ప్రశ్నతో రాకుమారుని తల తిరిగి పోయింది అతడు నత్తులుకొడుతూ “అవి మాట్లాడునేదేమిటో మీరే చెప్పండి, తాతయ్యా!” అని అన్నాడు.

“స్పష్టంగా నే వివరించుతుందిగదా, అవి రెండూ చర్చించుకొంటున్నాయి.”

“ఏ విషయాన్ని గురించి చర్చిస్తున్నాయి?”

“‘జేనిక ఎగిరి వెళ్ళిపోతాను’ అంటుంది చిలుక, ‘ఎక్కడికి ఎగిరి వెళతావు?’ అని అడుగుతుంది గోరువంక. ‘ఎక్కడికీ’ అనే పేరుగల వస్తువే లేనప్పుడు ఎగురుతూ ఉండటమే చేయవలసిన పని’ అని జవాబు చెప్పింది చిలుక ‘నువ్వుకూడా నానెంట రారాదూ’ అనికూడా అడిగింది అది. ‘నాకు! ఈ అడవి అంతే చాల ఇష్టం. చెట్లకొమ్మలకు ఇక్కడ రకరకాల తలు అల్లుకొని ఉంటాయి. రేగు చెట్లమీద పండ్లున్నాయి ఇక్కడ బూరుగు పుష్పాలు విరిసిందినప్పుడు కాకులతో పోల్లాడి ఆ పుష్పాలలోని తేనె త్రాగటం ఎంతో ఆనందంగా ఉంటుంది. చీకటి పడేసరికి చెట్లమీద మిణుగురులు ఆకాశంలోని నక్షత్రాలవలె అందంగా ఉంటాయి. దట్టంగా మబ్బులు పట్టి వర్షం కురుస్తున్నప్పుడు కొబ్బరిచెట్లు మనోహరంగా తలలువూపుతూ ఉంటాయి నువ్వు ఎగిరే ఆ ఆకాశంలో ఏముంటుంది’ అని అడిగింది గోరువంక.

“నా ఆకాశంలో ఉదయం ఉంది, సాయంత్రం ఉంది. అర్ధరాత్రి సమయపు నక్షత్రాలున్నాయి. హాయిగొలిపే డిక్షణ వాయువు ఉంది. ఇంకా ఏమీ లేదు, ఏమీ లేదు ఏమీ లేదు” అని జవాబు చెప్పింది చిలుక.

“ఏమీ లేదు అంటే ఏమిటి తాతయ్యా?” అని అడిగాడు సుకుమార్.

“ఈ మాటే గోరువంక కూడా చిలుకను అడుగుతుంది.”

“చిలుక ఏమని జవాబు చెప్పింది?”

‘అది చెప్పేదేమంటే: ఆకాశంలో అన్నింటికంటే గొప్ప అమూల్య వస్తువు ‘ఏమీ లేదు’ అనేదే. ఆ ‘ఏమీ

లేదు' అనేదే తెల్లవారేసరికి నన్ను పిలుస్తూ వుంటుంది. దానికోసమేగదా నేనింతగా తపించిపోతూ ఉంటాను. ఇప్పుడు నేను అడవిలో గూడు అల్లుకుంటున్నాను 'ఏమీలేదు' అనే అది ఎప్పుడూ ఆడుతూనే ఉంటుంది. రంగులలో ఆట, నీలి రంగు ముంగిట, మాఘమాసపు చివరి రోజుల్లో ఆ 'ఏమీలేదు' అనేదాని ముసుగు కప్పుకొనే గుట్టలు గుట్టలుగా మామిడిపూత ఆహ్వాన ప్రతికలు వస్తూవుంటాయి. ఇక్కడికి వార్త అందితే చాలు తేనెటీగలు మహదానందంతో మైమరచి నాట్యం చేస్తాయి."

అమితోత్సాహంతో సుకుమార్ ఎగిరిలేచివిలబడ్డాడు. "అయితే నేను ఇప్పుడు మా పక్షిరాజమీద ఆ 'ఏమీలేదు' అనే మార్గానే వెళితాను" అని అన్నాడు.

"తప్పకుండా వెళ్ళు. పాపక్కను దొంగిలించుకుపోయిన ఘటన మొదటినుంచి చివరి వరకు 'ఏమీలేదు' అనే విశాల మైదానంలోనే జరిగింది."

సుకుమార్ పిడికిలిబిగించి "అక్కడి నుంచి ఆమెను నేను తీసుకు వస్తాను. ఎన్ని అవాంతరాలొచ్చినా తీసుకు వస్తాను" అని అన్నాడు.

*

*

*

"అర్థమవుతుందా పాపక్కా? - రాకుమారుడు సర్వసన్నద్ధుడై ఉన్నాడు. ఇక నిన్ను తీసుకు రావటమే ఆలస్యం. ఇంత వరకు దాశామీద అతని గుర్రం ఒకసారి రెక్కలు చాస్తూ మళ్ళీ మూసుకుంటూ ఉండి వుంటుంది."

నువ్వు గుసగుసలాడుతూ “నాకేమీ అవసరం లేదు”
అని అనేశావు.

“నువ్వేదేమిటి? ఇంత ఆడలో చిక్కుకున్న నిన్ను
ఉద్ధరించకుండా మేమందరం నిశ్చింతగా ఎలా ఉండగలుగు
తాము?” అని అన్నాను నేను.

“ఉద్ధరించటం అయిపోయింది.”

“ఏంజరిగింది?”

“విన్పించటంలేదా? ఇప్పుడే గంటాకర్ణుడు నన్ను
తీసుకువచ్చి ఇక్కడ వదిలివెళ్ళాడు.”

“ఇదెప్పుడు జరిగింది?”

“ఇప్పుడే, ఇంతకుముందు ‘టన్, టన్’ అంటూ
దొమ్మిది గంటలు కూడా కొట్టాడు.”

“ఆ గంటాకర్ణుడు ఏ జాతివాడు?”

“రక్తపిపాసగల క్రూరమైన జాతికి చెందినవాడే. ఇప్పు
డిక స్థూలుకు వెళ్ళేసమయం అసన్నమాతా ఉంది. అతని
ధ్వని చాలా అసహ్యంగా ఉంది తాతయ్యా?”

“పాపం, కథ లోకాలమరణం పొందింది. మరొక
రాకుమారుడు అన్వేషించి తీసుకురావటం సబబుగా ఉండేది.
గణితపహరణ ముగింపుమాత్రం కాదు. ‘స్కూలు ఎగతాళి’
అనే విశాల మైదానాన్ని దాటటానికి సాహసించటాన్ని
నువ్వు ఎంతమాత్రం సహించలేకపోయావు. లక్ష కీచురాళ్ళ
దళాన్ని సమకూర్చి మన చెరువు ఒడ్డున ఉన్న నీటి పాచి
అడవిలోనుంచి చందమామ దేశం వరకు నిలబెట్టాలని నాలో
నేను నిశ్చయించుకొన్నాను. అవి అక్కడ నువ్వు నిద్రిం

శయనాగారంలోకి జొరబడి నువ్వు నిద్రించే మంచంమీది
 దుప్పటిని పట్టుకొని లాగుతాయి. చందనామయ్య సైనికు
 లందరూ కునికిపాట్లు పడుతూ ఉంటారు అడ్వాన్సులు,
 జీతాలు గాగా ఇచ్చి దారిపొడుగునా మిణుగురు సైనికుల్ని
 నియమించాను. వెదురుబద్దల ఇరుకు సందులో నుంచి నిన్ను
 తీసుకువస్తున్నప్పుడు ఎందుటాకులు గలగలమంటూ చప్పుడు
 చేస్తాయి. కొబ్బరి చెట్ల ఆకులు గలగలలాడతాయి కమ్మని
 వాసనలు వెదజల్లే ఆవాల పొలాలు మీకుగా నువ్వు తిప్పు
 రనీ రేవుకు చేరుకుంటావు. నేను గంపనిండా పర్వతపు ముళ్ళ
 ధాన్యాన్ని నింపుకొని గంగానదిలో నివసించే తొండముగల
 మొసలిని పిలిచేవాడిని. నిన్ను దాని వీపుమీద కూర్చోబెట్టి
 తీసుకు వెళ్ళేవాడిని అది గలగల నీళ్ళను చీల్చుకుంటూ
 ముందుకు పోతూ ఉండే మూషజాముల రాత్రివేళ నాచు
 మొక్కలన్నీ లేచి ఒడ్డున నిలబడి 'ఏంజరిగింది, ఏంజరిగింద'
 అని అడుగుతూ ఉండేవి. 'మీ రెనరూ మాట్లాడవద్దు,
 ఏమీ జరగలేదు' అని నేను జవాబు చెప్పేవాడిని. ఈ
 యాత్రామార్గంలో గుడ్ల గూబలను, గబ్బిలాలను కూడా
 జాగ్రత్తగా కనిపెట్టి ఉండేందుకు ముందుగానే ఏర్పాట్లు
 చేశాను. తెల్ల వామనమున నాలుగున్నర గంటలకు పశ్చిమా
 కాశాన ఉదయతార కన్పించేది. తూర్పు ఆకాశపు కాంతి
 రేఖలో ఉదయపుచిటికెన వ్రేలి బంగారు ఉంగరంలో నుంచి
 వెలువడే కిరణాల సైగలుకన్పించేవి. నిద్రనుంచి హడావుడిగా
 లేచిన కాకులు చింత చెట్లమీద కూర్చోని "కా కా?" అని
 ప్రశ్నిస్తున్నాయి. 'ఏమీలేదు' అని జవాబు చెప్పేసరికి

క్షణంలో అన్నీ అదృశ్యమై పోతాయి. అప్పటికే నువ్వుకూడా నిద్రమేల్కొని లేచి మంచంమీద కూర్చుంటావు ”

*

*

*

వాపక్క చిరునవ్వు నవ్వుతూ ఇలా అంది- “ఇప్పుడు మీరు చెప్పిన నా చిన్ననాటి కథకు ఇన్ని చిలవలు పలవలు కల్పించి చెప్పటంవల్ల అంతగా ఏం ఆనందం కలిగింది మీకు? నాలో ఈర్ష్య ఉన్నదని చెప్పటానికి మీరు చాలా ఉత్సాహంగా చెప్పారు! మీరు విదేశాలనుంచి తెప్పించి పెంచిన మామిడిచెట్టు పండుకాయలన్నీ కోసి దొంగచాటుగా సుకుమార్ కు నేను ఇచ్చి వచ్చే విషయాన్ని మీ కథలో వదిలి వేశారు అతనికి మామిడి పళ్ళంటే చాలా ఇష్టం. దొంగిలించాననే చెబుపేరు నాది, కాయలుతీని ఆనందించేది సుకుమార్. గణితంలో అతడు నా కంటే చురుకైన వాడని అంగీకరిద్దాం ఒకసారి ఏజరిగిందో మీకు గుర్తున్నదా? ‘అవధానం’ అనేమాటకు అతనికి అర్థం తెలియలేదు. అప్పుడు నేను పలకమీద వ్రాసి చాటుగా అతనికి చూపించాను- ఈ విషయాలేవీ మీ కథలో రానేలేదు!”

“మనసులోని ఈర్ష్యవల్ల నువ్వు సుకుమార్ యువరాజు పదవి నలంకరించటానికి ఇష్టపడనందుకు కాదు నేను సంతోషించేది. నా యందు నీకున్న అనురాగంవల్లనే నువ్వు అతనిమీద ఈర్ష్యగా ఉంటున్నావు- నాకు ఆనందం కలిగిన కారణం అదే.”

“సరే, మీలో ఈ అహంకారం ఎప్పుడూ ఉండేదే. దానిని అలాగే ఉంచుకోండి. మీరు సృష్టించిన వూరూ పేరూ లేని ‘అతడు’ ప్రస్తుతం ఏమయ్యాడో చెప్పండి, తాతయ్యా!”

ఇప్పుడతడు చాలా వృద్ధుడైపోయాడు.”

“మంచిదేగదా!”

“ప్రస్తుతం అతని కాలమంతా ఆలోచనలతోనే గడిచి పోతూ ఉంది. అతని బుర్రలో అనేక దుష్టసమస్యలు తుమ్మగల గుంపువలె గూడు అల్లుకున్నాయి. చర్చలో ఇప్పుడు అతనిని జయించలేము.”

“అయితే, అతడు కూడా ప్రస్తుతం నా సమానాంతర రేఖ మీదే నడుస్తున్నాడన్నమాట!”

“అంతేకావచ్చును. కానీ ఇప్పుడతడు కథ ఆవరణ నుంచి నిష్క్రమించాడు. ఉండిఉండి పిడికిలి బిగిస్తాడు. గట్టిగా తల ఆడిస్తూ ‘కఠోరంగా మారాలి. కఠోరంగా మారాలి’ అని అరుస్తూ ఉంటాడు.”

“చెప్పనివ్వండి, మనకేంనష్టం. ఆకఠోరపు మూసలోనే కథ అల్లండి. త్రాగటానికి సాధ్యపడనప్పుడు నమిలి తింటూ ఉంటామే కాని త్రాగుటకు వీలులేదు గనుక వదిలివేయం గదా! అలాంటిదే నాకు నచ్చవచ్చునేమో!”

“నువ్వు నీ బుద్ధిబలంతో ‘అతడి’ని అదుపులో పెట్టలేవనే భయంవల్లనే ఇంతకాలం నేనతనిని మెడలకుండా కూర్చోబెట్టాను,”

“భలే, మీ భయం చూచి నాకు నిజంగా నవ్వు
స్తుంది, తాతయ్యా, నేనింకా చిన్నపిల్లనే అని మీ ఉద్దే
శ్యమా!”

“అదేంమాట పాపక్కా. నువ్వొకా చిన్నపిల్లవే అని
శత్రువులుకూడా నిన్ను నిందించలేకు అలాంటిది ఆ మాట
నేనెలా అంటాను?”

“అలాఅయితే అతనిని మీ దర్బారుకు పిలిపించండి.
అతడి ప్రస్తుత పరిస్థితి ఏమిటో చూద్దాం.”

“సరే, అలాగే చేద్దాం.”

12

నేను ఝగడూని పిలిచి “ఆ కోతి ఎక్కడ ఉన్నాడు?
ఎక్కడ ఉన్నాసరే, వెంటనే అతనిని పిలుచుకురా” అని
చెప్పాను.

ముళ్ళుగల గులాబిరంగు బాణాకర్రను టకటకలాడిస్తూ
‘అతడు’ రానేవచ్చాడు. బాగా ముతక పంచె ధరించాడు.
నడుముకు వెడల్పాటిదుప్పటి చుట్టాడు. పొడవుగా మోకాళ
వరకు వచ్చే లావుపాటి ఉన్ని మేజోళ్ళు తొడిగాడు. ఎర్ర
గళ్ళ పొడవైన కోటు వేసుకొని దానిమీద చేతులులేని ఆసు .
పచ్చరంగు చిన్నకోటు ధరించాడు. నెత్తిమీద రష్యన్
బొచ్చుటోపీ ఉంది. బహుశా వీటిని పాతసామాన్లు అమ్మే
చోట కొని వుంటాడు. అనుకోకుండా అప్పటికప్పుడు తగిలిన
దెబ్బకు నిదర్శనంగా ఎడమచేతి బొటన వ్రేలికి గుడ్డపీలిక
చుట్టిఉంది అతడు ధరించిన ఆ చెప్పుల ధ్వని సందుమూల

నుంచే విన్పిస్తూ ఉండేట్లుంది. డబ్బమైన కనబామ్మల క్రింద ఉన్న కళ్ళు రెండూ మంత్రించి నిలబెట్టిన రెండు బులెట్లవలె కన్పిస్తున్నాయి.

వచ్చిరావటమే ప్రారంభించాడు- “ఏమిటి సంగతి! దంతాల గట్టికోసం ఎందు బఠానీలు తింటూ కూర్చున్నాను. ఇంతలో ఝగడూ వచ్చి బయలుదేరేవరకు నన్ను వదలలేదు ‘బాబుగారి కళ్ళు నిప్పులవలె ఎర్రగా ఉన్నాయి డాక్టరును పిలవా లేమో’ అని చెప్పాడు అందుకని అటునుంచే పరుగు పరుగున గొల్లవాని ఇంటికి వెళ్ళి కుండనిండుగా గోమూత్రం తెచ్చాను. మాదిగవాని కత్తివరలో నుంచి ఒక్కొక్కచుక్క వేస్తే కళ్ళు శుభ్ర పడతాయి.”

“నా చుట్టూపట్ల నువ్వు ఎక్కడ ఉన్నాసరే, నువ్వు ఉన్నంతవరకు నా కళ్ళు ఎరుపు ఎంతమాత్రం తగ్గదు తెల్ల వారినది మొదలు మీ పేటలోని నీ ప్రియ శిష్యులందరూ ముండికేసి మా వాకిట కూర్చొని ఉన్నారు.”

“ఇందులో మీరు చలించునంత కారణం ఏముంది?”

“నువ్వు ఉండగా వేరే కారణమేదీ అవసరంలేదు. మీ శిష్యుడు కింసారి మున్నీ ఉన్నాడే వాడిముఖం చూడటమే పాపమనుకుంటారు ప్రజలు. అతడు ఈమధ్య మీ డాగామీద కూర్చొని చెవులు చిల్లులు పడేట్లు బిగ్గరగా వీరశంఖం పూరిస్తున్నాడట ఏమిటి? ఆ సందులో చెడిపోయిన వాళ్ళందరినీ గంజాయిదమ్ము ఆశపెట్టి గుంపుగా చేరుస్తున్నాడట - అంతటితో ఆగక అండరూ కలిసి అరవటం అభ్యాసం చేస్తున్నారట నిజమేనా? అది భరించలేక పేటలోనుంచి తామైనా

వెళ్ళిపోవాలి లేదా కంసారి మున్నీ సైన్యమేనా వెళ్ళిపోవాలని పేటలోని కెద్దమనుష్యులందరూ చెబుతున్నారు.”

మహదానందంలో ‘అతడు’ ఎగిరి గంతేసి, బిగ్గరగా అరుస్తూ “ఓ ఓచాలు, నిరూపించ గలిగాం!” అని అన్నాడు “ఏమిటా నిరూపించినది?”

“అపస్వరంలో కూడా దుర్భరమగు బలం ఉన్నట్లు నిరూపించాం అపస్వరంలో నుంచి అజేయమగు వేగం బయలుదేరింది. దానితో పేటలోని వారి నిద్రఎరిగిపోయింది. సుఖశాంతులు తోకముడిచి పారిపోయాయి. ఎటుచూచినా “పారిపోండి, పారిపోండి” అనే ధ్వనే వినిపిస్తుంది. ఇది ప్రచండమగు అసురిశక్తి ఒకేఒక్క వూపుతో స్వర్గంలోని సజ్జనులకు అర్థమయింది. ప్రశాంతంగా కూర్చోని అర్థనిమిలిత నేత్రాలతో అమృతం సేవిస్తున్నాడు గంధర్వగురువులు భుజాన తాంబూర పెట్టుకొని అతిజాగ్రత్తగా వసంతరాగాన్ని అలాపిస్తున్నారు. అపస్వరాలు కాళ్ళకుగజ్జెలుకట్టి లయబద్ధంగా అడుగులువేస్తూ నృత్యంచేస్తున్నారు ఇక ఇక్కడ మృత్యును వరించి నీలాంధకారంలోబడి చూడు యుగాలనుంచి అసురులు రసాతల గృహంలో కూర్చోని చీకట్లోవినిపించే దోమల సంగీతంవలె లయహీనంగా అపస్వరాన్ని నాధనచేస్తున్నారు. చివరికి ఒకనాడు శని, కలి ఇద్దరూ కలిసి సిగ్గులు ఇచ్చేశారు. అలాపన ననుసరించి లయబద్ధంగా వూగే తలలమీద, హుంకార క్రేంకారఝంకార ధృమకార దృమకార గడగడ గడత్తారఘోషపెడుతూ అపస్వరసంగీతనాధక అసుర సైన్యంవిరుచుకు పడింది తీవ్రమగు అపస్వర నూనె పకోడీల మంటకు

తెట్టుకోలేక 'తాతగారూ, తాతగారూ,' అంటూ అడుస్తూ బ్రహ్మదేవుని భవనంలోకి వెళ్ళి తిలదాచుకున్నారు. నీకు నేను చెప్పవలసిందేముంది. సమస్త శాస్త్రాలు నీకు తెలిసినవే!"

"తెలిసినవే కాదు, ఇవాళ నువ్వు చెపితే విని తెలుసు కున్నాను."

వృద్ధసోదరా, నీదంతా ఘోస్తకాలు చదివిన జ్ఞానం- జరుగుతున్న వాస్తవ విషయాలు నీ చెవిదాకా రావు. నేను స్మశానాలలోనూ గోరీలవద్దనూ తిరుగుతూ వుంటాను. కొన్ని నెలల పర్యంతం సాధకుల అరికాళ్ళకు విరేచన శక్తిగల ఆము దాన్ని మర్దనచేసి ఇలాంటి నిగూఢ తత్వాన్ని తెలుసు కొంటాను. మా ఉత్క-టదంతీ గురువుగారి గుహలాంటి నోటి నుంచి అపస్వర తత్వాన్ని గురించి చాలా సంగతులు తెలుసు కున్నాను."

"అపస్వర తత్వ జ్ఞానాన్ని నువ్వు చాలా త్వరగానే పొంది వుంటావని నేను గ్రహించాను."

"వృద్ధసోదరా, నేను గర్వపడే విషయం ఇదే. పురుషునిగా జన్మించినంత మాత్రాన ఎవరూ పురుషులు కాలేరు పురుషత్వ ప్రతిభ ఉండాలి అతనిలో. ఒకనాడు మా గురువు గారి అతి అపూర్వమగు విశ్రీముఖం నుంచి--"

"గురువుగారి ముఖాన్ని మేముశ్రీముఖంఅనిఅంటాము. నువ్వు విశ్రీముఖం అంటావేమిటి?"

"గురువుగారి ఆజ్ఞ. శ్రీముఖం అనే శబ్దం స్త్రీలు మాట్లాడేదని వారి ఉద్దేశ్యం. విశ్రీముఖం అనేశబ్దంలోనే పురు

షుని గౌరవం అంతా వ్యక్తమవుతుంది. అతనిబలంతో కర్మణలో తేను, విప్లవకర్మణలో ఉంది మీరు అంగీకరిస్తారా లేదా?”

“అంగీకరించక తప్పని పరిస్థితిలో పడిన దురదృష్ట వంతుడు అంగీకరించక తప్పదుగదా!”

“మధురరసంవల్ల మీ పూగిసలాట శాగా బలపడింది. కఠోరసత్యం మీకు రుచించదు. మీలోని ఆ బలహీనతను మొదలంటా పెరిగించి పారేయాలి. మీలోవున్న బలహీనత వల్లనే సురుచి అని అందమైన పేర్లుపెట్టుకుంటారు. ‘విశ్రీ’ అనే శబ్దాన్ని భరించే శక్తికూడా మీలో ఉండదు.”

“బలహీనత అనేది బలమైనదానికంటెకూడా లోతుగా పాశుకాని ఎక్కువ దృఢంగా ఉంటుంది. అందుకని దానిని పెరిగించి వేయటం చాలా కష్టమైనది. సరే, విశ్రీ తత్వాన్ని గురించి మీ గురువుగారు చెప్పినది చెపుతున్నావుగదా, తరువాత చెప్పు!”

“గురువుగారు ఒకేసారి ఆదిపర్వంనుంచి వ్యాఖ్యానం ప్రారంభించారు. మానవ సృష్టి ప్రారంభంలోనే చతుర్ముఖుడు గిడ్డము మీసాలు తీసివేసిన తన ముందు ముఖాలు రెండిటినుంచి సున్నితమైన స్వరాలు పలికించాడు. కోమల మగు ఋషభంనుంచి మధుర ప్రవాహపు ఆనందకరమగు గమకం నుంచి రానురాను నిషాదం వరకు జారిపడ్డాయి. ఆ సుకుమార స్వర తరంగము ప్రభాత కాలపు అరుణవర్ణ మేఘాల మీద ప్రతిఫలించి తీయని గాలుల వూయలలో హాయిగా వూగసాగింది. ఆ అలలలో ఊగుచున్న సృత్య ఛంద

స్సులో రూపాన్ని పొంది కన్పించినదే శ్రీ. స్వర్గంలో వరుణదేవుని భార్య శంఖం పూరించింది.”

“వరుణదేవుని భార్య ఎందువల్ల?”

“ఆమె జలదేవతగదా! శ్రీజాతి విశుద్ధజలమువంటి వారు. వారిలో కఠిన్యమనేదే ఉండదు. చంచలమైనవాళ్ళు చలింపచేస్తారు భూమి పుట్టటానికి ముందు ప్రారంభంలో అంతా మహాజలరాశి గదా! ఆ నీటిలో నీటికాకుల వీపుమీద కూర్చొని శ్రీలు నావికులపాటలు పాడుతూ విహరించేవారు.”

“చాలా బాగుంది! అయితే, అప్పటికే నీటికాకుల సృష్టిజరిగిందన్నమాట?”

“నిస్సందేహంగా. పక్షుల కంఠాలనుంచే మొట్ట మొదట స్వరసాధన ప్రారంభమయింది. బలహీనతకు, మాధుర్యానికి అవిచ్ఛిన్న సంబంధం ఉంది. ఈ తత్త్వపు మొదటి పరీక్ష ఆ బలహీన జీవుల కంఠాలద్వారాను, రెక్కల ద్వారాను జరిగింది. మీకు కోపం రాదంటే మరొక సంగతి చెబుతాను.”

“కోపంరాకుండా ఉండాలని ప్రయత్నిస్తాను.”

“యుగాంతరమందు సృష్టికర్త మానవ సమాజంలో బలహీనతనే మహిమాన్వితమైనదిగా నిరూపించు పనిలో కవులను సృష్టించినప్పుడు ఈ పక్షులను చూచేవారికి వాటి నమూనాలో కవుల్ని సృష్టించాలనే ఆలోచన కలిగింది సాహిత్య సభల పద్ధతిలోనే ఆ రోజున సృష్టికర్త సభామండప కార్యక్రమమంతా జరిగింది. సృష్టికర్త స్వయంగా అధ్యక్షపీఠనుంచి కవులను ఆహ్వానించి వారితో ‘మీరు మనోలోకంలో

శూన్యంలో ఎగురుతూ ఉండండి. క్షణక్షణం కారణం లేకుండానే ఛందస్సులో పాటలు పాడుతూ ఉండండి. దానివల్ల బలిష్ఠమైనది, కఠోరమైనది కరుణతో కరిగి శిథిలమైపోతుంది. దీని కవిస్రమాట్, తెలిసిందా ; నేటివరకు నువ్వు ఆ మార్గంలోనే నడుస్తున్నావు ”

“ఈ రూపం మారనంతవరకు అలాగే నడవక తప్పదు.”

“ఆధునికయుగం ఎండి గట్టిపడుతూ ఉంది. మైనంలాంటి మత్తనిరూపాలు ఇప్పుడు లేవు. మనోహరమగు బలహీనత వల్ల పృథ్వి అతలంలో నిమగ్నమై ఉన్నప్పుడు, స్త్రీ దేవత నీటిలో నివసిస్తూ కమలపుష్పముల పూయలలో పూగుతూ ఉండేది - ఇప్పుడు ఆ రోజులు తిరిగిరావు.”

“సృష్టి ఆ సుకుమార ఛందస్సులోకి వచ్చి ఎందుకు ఆగిపోయింది ?”

“రెండు మూడు యుగాలు గడిచి గడవకముందే ధరణీదేవత చతుర్ముఖునికి తన కష్టగాధను వివరిస్తూ విజ్ఞాపన పత్రం పంపుకొంది.” లలనామణుల ఈ లకారాధిక్యతగల లాలిత్యాన్ని భరించలేకుండా ఉన్నాను. స్త్రీలు తమకుతామె కరుణాభరిత కిల్లోలములతో ‘మా కేమీ నచ్చటంలేదు’ అని ఘోషిస్తున్నారు. ‘మీకు నచ్చనిదేమిటి?’ అని ఊర్ధ్వలోకం నుంచి ప్రశ్న వినిపించింది. సుకుమార సుందరీమణులు ‘ఏమిటో చెప్పలేము’ అని జవాబు చెప్పారు. ‘మీకు ఇప్పుడు కావలసిందేమిటి?’ అని మళ్ళీ ప్రశ్నించారు. ‘మాకు కావలసిందేమిటో, అది కూడా తెలుసుకోలేక

పోతున్నాం' అని చెప్పారు. అని ధరణీదేవత చతుర్ముఖునితో మొరపెట్టుకుంది.

“మొత్తం పేటనంతా ఎడిరించే గయ్యాళిస్త్రీల అభిప్రాయం అందులో వ్యక్తం కాలేదా? అది చెప్పిన వాళ్ళందరూ మంచి వాళ్ళేనా ఏమిటి?”

“కలహానికి తగిన కారణం ఏదీ కన్పించనందువల్ల వాళ్ళ బాణాల టంకారం అతలంలో మునిగివుంది. చీపురు కట్టలకు పనితెగలక దుబ్బలుదుబ్బలుగా పరిగిపోతున్నాయి”

“ఇలాంటి ఘోర దుర్వార్త విని బ్రహ్మదేవుడు చాలా సిగ్గుపడి ఉండాలి.”

“నిజంగానే చాలా సిగ్గుపడ్డాడు సిగ్గుతో నాలుగు తలలు వంచుకున్నాడు. కొటి యోజనముల దూరం వ్యాపించిన రాజహంస రెక్కలమీద బ్రహ్మ నిశ్చేష్టుడై కూర్చున్నాడు. ఇక ఇక్కడ అదికాలపు లోకవిదితమగు పరమనాధ్వి, అడనీటి కాకి వరికు. పరిశుభ్రతలో బ్రహ్మదేవుని రాజహంసను మించిపోవాలనే సాధనలో వెన్నుసార్లు నీటిలో మునిగి ముక్కులతో మాటిమాటికి పొడచుకొని తమ రెక్కలను ఎండిపోయిన కొమ్మలవలె చేసుకున్నాయి - చివరికి అవి కూడా బ్రహ్మదేవునితో “ఎక్కడ చూచినా పరిశుభ్రతే ఉన్నప్పుడు శుభ్రతలో ఉండే ఆత్మంత ప్రధానమైన ఆనందం లభించదు గదా, ఇతరుల దోషాలను ఎత్తిచూపించటం, వారి మీద నాలుగురాళ్లు వేయటం మొదలగునవి ఏవీ చేయలేము అలాంటప్పుడు పరిశుద్ధతత్వంలోని ఆనందం ఏముంటుంది? ఓ, సృష్టికర్తా, మాకు

మాలిన్యం చాలా అవసరం. చాలా ఎక్కువ పరిమాణంలో, అతి త్వరగా వేగంగా మాలిన్యాన్ని మాకు అందించండి” అంటూ ప్రార్థించాయి. వాటి ప్రార్థన వినగానే బ్రహ్మ దేవుడు ఎగిరి గంతేసి ‘పొరచాటే జరిగింది. ఇప్పుడైనా దానిని సుస్కరించాలి’ అని అనుకున్నాడు అమ్మగారోయ్, బ్రహ్మదేవుని కంఠస్వరం ఎంత భయంకరంగా ఉంది ! అకస్మాత్తుగా మర్గాదేవి మహాసింహం శివుని మహావృషభం మీదికి దుమికినప్పుడు ఈ రెండింటి భయంకర గర్జనలవల్ల ద్యులోకంలోని నీలమణి గోడ పగిలిపోయింది ఆ ధ్వని విని ఆనందించటానికి విష్ణులోకం నుంచి నారదమహర్షి పరుగు పరుగున అక్కడికి వచ్చాడు. అతడు తన తాంబూరబుర్ర వీపుతట్టి “అమ్మాయి, భావిలోకపు అపస్వర ప్రపంచ ఆది మంత్రాన్ని ఇప్పటినుంచే వింటూ ఉండు అనసరమైనప్పుడు ఇట్లు పడగొట్టటానికి కూడా ఉపయోగపడుతుంది” అని చెప్పాడు.”

విక్షుబ్ధ బ్రహ్మదేవుని నాల్గు కంఠములనుండి ఏకనాదంగా వెలువడిన స్వరానికి దిగ్గజములు కూడా తొండములు పైకెత్తి ఘోరకారము చేశాయి. ఆ భయంకర శబ్దవేగానికి దిక్పాలకుల భార్యల జట్టుముడులు విడిపోయాయి. విడిపోయిన వారి జట్టు తాకిడికి ఆకాశము గట్టిపడింది నల్లని తెగ చాప నెత్తుకొని వ్యోమ తరుణియముని స్మశానము వైపు పరుగెత్తినట్లుగా ఉంది ఆకాశం.”

“ఏమి జరిగినా, సృష్టికర్త పురుషుడే గదా !”

“వారి పౌరుషం తగ్గలేదు. గడ్డము నూనాలు పెరిగి ఉన్న వెనుకవైపు రెండు ముఖాల ముక్కు-పుటాలు ఎగిరిపడు తున్నాయి. ఆ నాలుగు ముక్కు-పుటాలనుంచి ఒక్క-మ్మడిగా ఆకాశాన్ని పూగించివేసే తుఫాను వీచింది. ఈ బ్రహ్మాండ ములో మొట్టమొదట అజేయమైన శక్తిగల అపస్వర ప్రవాహానికే విముక్తి లభించింది. గోం-గోం-గాఁ-గాఁ- భడభడ్ గడగడ్, ఘడఘడ్ ఘహంగ్, గంధర్వులందరూ తాంబూరలు భుజాన పెట్టుకొని ఇంద్రులొకానికి వెనుక వైపున ఉన్న ఆవరణలోకి వరిపోయారు. స్నానంచేసిన తరువాత శచీదేవి అక్కడ పూలమొక్కల నీడలో జుట్టు ఆరబెట్టుకుంటూ ఉంటుంది. ధరణీదేవత భయకంపితురాలై ఇష్టమంత్రము జపిస్తూ ‘పొరపాటు జరగలేదు కదా!’ అని ఆలోచించసాగింది. తరువాత ఆ అపస్వర తువాను విసుర్లనుంచి ఫిరంగిగుళ్ళవలె పురుషులు బయటపడసాగారు. ‘ఏం, సోదరా, మాట్లాడకుండా కూర్చున్నావేమిటి! నేను చెప్పేమాటలు అర్థం చేసుకొంటున్నావా?’

“అర్థం చేసుకొంటున్నాను. సరాసరి తుపాకి గుళ్ళవలె మనసులో జొరబడి అర్థమవుతూనే ఉన్నాయి.”

“సృష్టియొక్క అత్యంత ప్రధాన పర్వములో అపస్వరానిదే రాజ్యమనే విషయం అర్థమయింది గదా?”

“వివరంగా చెప్పరాదా?”

“ద్రవరూపంలో ఉన్న జలరాశి యొక్క కోమలత్వపు దుర్భర ఏకాధిపత్యాన్ని త్రోసిరాజని, కొమ్మలతో గుచ్చెత్తి, కాలితో తన్ని పిడికిళ్ళతోకొట్టి, చెండదెబ్బలు

చరిచి, నెట్టుకుంటూ అక్కడక్కడా భూమి తన రాలి తలను
పైకెత్తింది భూలోక చరిత్రలో దీనినే అన్నిటికంటే గొప్ప
పర్వంగా భావిస్తారు అవునా కాదా చెప్పండి?”

“ఎందుకు అంగీకరించదు!”

“ఇంతకాలానికి భూమిమీద బ్రహ్మదేవుని పౌరుషం
వ్యక్తమయింది. సృష్టియొక్క కఠోర భూమిమీద పురుషుని
చేవాలు పడింది ప్రారంభంలోనే ఎంతటి భీభత్సమల్ల యుద్ధం
జరిగింది! ఒకప్పుడు అగ్నిలో దగ్ధం కావటం. మరొకప్పుడు
మంచులో కూసుకుపోవటం, వేరొకప్పుడు భూకంపపు వత్తి
డితో పృథ్వి నోరుతెరుకొని వైద్యుని చేదుతిట్లవలె గానిలో
నుంచి పర్వతాలను వెలిగిక్కటమూ- వీటిలో స్త్రీ సంబంధ
మైన దేమీలేదు ఇది అంగీకరిస్తావా లేదా?”

“అంగీకరిస్తాను!”

“నీటిలో కలధ్వని జనించేది, వాయువులో మురళీ
రవం వినిపించేది, సోం-సోం-సోం; కానీ గతిదప్పిన భూమి
ఆహ్వానించినప్పుడు భరతముని సంగీత శాస్త్రమును మట్టగించి
వేసి పీడా వదిలిస్తుంది. అదేమిటి, మీ ముఖం అలాడండేం,
నామాటలు మీకు రుచిస్తున్నట్లులేదు మీరు ఆలోచిస్తున్న
దేమిటో చెప్పండి!”

“కళ అనేది మాత్రమే అతిప్రాచీన సత్యమని నేను
ఆలోచిస్తున్నాను. దానినే ‘ట్రెడిషన్’ అంటారు. నువ్వు
చెప్పే అపస్వర ధ్వని కళను సత్యమని నిరూపించగలవా?”

“మహాచక్కగా నిరూపించగలను. మీ స్వరకళయొక్క
మూల చారిత్రక సత్యము స్త్రీ దేవత వాద్యయంత్రంలో

ఉంది. అపస్వర పుట్టుకను గురించి మీరు పరిశోధన చేయాలనుకుంటే పౌరాణిక స్త్రీ శాఖను చాటి సరాసరి పురుష దేవుడు జటాధారి ద్వారం వరకు వెళ్ళాలి కైలాసములో వీణ చట్టవిరుద్ధమైనది. అక్కడ నాట్యం చేయటానికి ఊర్వశి బజానా కూడా తీసుకోలేదు. అక్కడ లయ విరుద్ధమగు తాండవ నృత్యం జరుగుతుంది. నంది గండు తుమ్మెదలు రణనినాదమునకు కొమ్ముబూరలు పూచుతూ ఉంటాయి. దేవతలు స్వయంగా నోటితో బమ్బమ్ వాయిద్యాలు, డుగ్ డుగాడుగ్ అంటూ డమకుకము వాయిస్తూవుంటారు. కైలాసములోని గాతిగుట్టలన్నీ క్రిందికి దిగబడిపోతాయి. మహా అపస్వరపు అతిప్రాచీన పుట్టుక చరిత్ర ఇప్పుడు స్పష్టంగా అర్థమయిందా మీకు."

"అర్థమయింది."

"మరొకవిషయం మీరు గుర్తుంచుకోవాలి. స్వర ఓటమి, అపస్వర విజయము, దీని ఆధారంగానే పురాణములలో దక్షయజ్ఞకథను రచించారు. ఒకానొకప్పుడు దేవతాగణము యజ్ఞసభలో సమావేశమయింది. అందరూ రెండు చెవులకు కుండలాలు, బాహువులకు దండ కడియాలు, మెడలో మణిమాలలు ధరించారు. మహాసౌందర్యము! ఋషులు మునుల శరీరములనుండి కాంతి వెలువడుతూ ఉంది. వారి కంఠాలనుంచి అనింద్య సుందర స్వరంలో మధురమైన సామగానం వెలువడుతూ ఉంది. ఇంతలో అకస్మాత్తుగా విశ్రీ విరూపుని అపస్వర దళం అక్కడికి వచ్చిపడింది. శుచి సౌందర్యాల అందమంతా క్షణంలో చిన్నాభిన్నమైపోయింది. విశ్రీ

ఎదుట సుశ్రీ అపజయం. అపస్వర శక్తి ముందు స్వరశక్తి
 ఓడిపోయింది- ఈ విషయాన్ని పురాణాలలో మహదానం
 దంగా కీర్తించారు. మహా అట్టహాసంగా దానిని వర్ణించారు.
 'అనందమంగళం' లోని ప్రతిభాటలోనూ ఇది కనిపిస్తునే
 ఉంటుంది చూశారా, అపస్వర కళకు శాస్త్రసమ్మతమైన
 సత్యం ఇదే. మరొక నిదర్శనం - ముందుగా మనం బొజ్జ
 గణనాధుని పూజ చేస్తూ ఉంటాము అది కూడా నేత్రా
 నందం కల్గించే దుర్బల లలిత కళకు విరుద్ధంగా గొప్ప
 'ప్రాప్టెస్'. వర్తమాన యుగంలో గణనాధుని తొండమునే
 పొగ గొట్టము రూపంలో సృష్టిచేసి వాశ్చర్య వ్యాపార
 యజ్ఞశాలలో బ్రూం ధ్వనిని కల్గిస్తున్నాడు. గణనాయకుల
 యొక్క కుత్సిత అపస్వర బలంవల్ల వారు సిద్ధిలాభం పొందుట
 లేదా? మీరే ఆలోచించండి."

"ఆలోచిస్తాను."

"అప్పుడు మరొక విషయాన్ని తప్పకుండా ఆలోచిం
 చండి. అపస్వర మహత్యం కఠినమైన స్థలంలోనే ఉంది.
 సింహంగానీ, పులిగానీ లేదా వృషభమే కావచ్చు వాటితో
 సగర్వంగా వీరపురుషుల్ని పోల్చవచ్చు ఇలాంటివాళ్ళెప్పుడూ
 గురువులవద్ద స్వరసాధన చేయలేదు. ఈ విషయంలో మీకే
 దైనా సందేహం ఉన్నదా?"

"ఏమీ సందేహంలేదు."

"మీకు అంతవరకు అవసరంలేదు. భూమి మీద
 అధమ పశువు గార్దభము ఉన్నదికదా, అది బలహీనమైనదే
 కావచ్చు. కానీ ఎన్నడూ అది సరస్వతీదేవి కొలువులో

సాధన చేయనేలేదు- ఈ విషయం దాని శత్రువులు, మిత్రులు అందరూ అంగీకరించేదే.”

“అవును, అంగీకరిస్తారు.”

“గుర్రము మనిషియొక్క పెంపుడు జంతువుగదా, గట్టిగా తన్నగల గిట్టలున్నప్పటికీ అది కొరడా దెబ్బలు తిన లేక చస్తుంది. గుర్రాల శాలలో తన్నగా నిలబడి అది ఝిం ఝిటఖామాచి రాగం ఆలాపించాలి అవి చిం హిం హిం- చిం హిం హిం అంటూ నురుగులు కక్కుతూ అర్ధానుస్వార బిందువును వర్ణించవచ్చు. కానీ అపస్వర అనునాసికాన్ని గౌరవించటం మర్చిపోవు. మరి గజ రాజు? వారిని గురించి చెప్పకోవటమే మహా గొప్పసంగతి ఆనిశంకరునినద్ద పొందిన ఈ స్థల చరములలో కోకిల కంఠం ఒకటైనా చూపించ గలవా? అందాకా ఎందుకు, మీ పెంపుడు కుక్క బుల్ డాగ్ విషయం చూడండి. అది తన చీత్కారముతో పేటలోని వారికి నిద్రాభంగం కల్గిస్తూ ఉంటుంది బ్రహ్మదేవుడు దాని మీద దయతలచిగానీ, లేదా ఎగతాళికోసమో దానికిమురళీ రవంలాంటి కంఠస్వరాన్ని ఇచ్చిఉంటే అది అలాంటి మధుర మగు అసహ్య కంఠస్వరం లభించినందుకు ఏ కారు క్రిందనో పడి ప్రాణ త్యాగంచేసి ఉండేదని నేను పందెంవేసి చెప్ప గలను. ఒక విషయం అడుగుతాను, నిజం చెప్పండి- బలివ్వ టానికి తీసుకువెళ్ళే మేక కర్కశంగా ‘బ్యా బ్యా’ అనకుండా రామనామ సంకీర్తన వినిపించేట్లయితే దానిని మీరు జగ న్మాత ఆలయంనుంచి బయటకు తెస్తారా లేదా?”

“బయటకే తీసుకువస్తాం.”

“అయితే, మేము ఎంత గొప్ప ప్రతాన్ని పూనామో దాని సార్థకత ఏమిటో మీరు గ్రహించే ఉంటారు. మేము అపస్వరమంత్రదీక్ష పొందిన కఠినస్థల శాస్త్రేయ సంతానము. సగము చచ్చినట్లు పడియున్న దేశమునకు చికిత్సలో చరమ ముష్టి యోగాన్ని ప్రయోగించ దలచాము జాగృతిని, బలాన్ని కోరుతున్నాం. పేటలో జాగృతికలిగింది. దానికి నిదర్శనంగా నా శిష్యుగణము వీపులమీద ఇరుగు పొరుగుల బలము దమ దమ ఘోషతో భయంకరముగా కనిపిస్తూనే ఉంది. బ్రిటిష్ సామ్రాజ్య సంరక్షకులు సైతం చలించారు, అధికారులు ఆందోళన చెందసాగారు.”

“మీ గురువుగారు ఏమంటారు?”

“నాకు మహదానందంలో నిమగ్నమై ఉన్నారు. సమస్త జగత్తులో అపస్వరపు నూత్నశక్తి ఆరంభమైనట్లు వారు దివ్యదృష్టితో చూస్తూనే ఉన్నారు. సభ్యజాతులన్నీ నేను ‘అపస్వరమే వాస్తవమనిదానిలోనే పొరుషమునిండివున్నదనీ, స్త్రీసహజమగు స్వరస్వభావమే సభ్యతనుబలహీనపర్చినదనీ ఆంగీకరిస్తున్నాయి. దేశపద్ధతులలో ఆరోహణ మెట్లుకుండా అపస్వర తత్త్వం ప్రతిపాదించే ఉంది. దీనిని మీరు గమనించలేదా?”

“గమనించే అవకాశం మాత్రం ఎక్కడ లభించింది? వీపుమీద దమదమ గుద్దులతాళం పడుతుందిగదా!”

“ఇటు లయవిరుద్ధ పంచవింశతిక సాహిత్యశిరోభాగాన ఎక్కి కూర్చుంది. ఆనందించు సోదరా, ఆనందించు. వారిని వెంటబడి తరుముకొని వస్తున్నామని హెచ్చరించు.”

“అడంతా నేను చూస్తూనే ఉన్నాను. వెంబడించటంలో మనదేశం ఎప్పుడూ వెనకబడలేదు.”

“ఇటు గురువుగారి ఆదేశానుసారంగా మేము అషస్వర మంత్రసాధనకు మహా కోలాహల సంఘాన్ని స్థాపించాము మా సంఘంలో ఒక కవిగారు కూడా వచ్చి చెరారు. వారి ముఖాన్ని చూడగానే నవయుగం మా ఎదుట సాక్షాత్కరించినట్లే భావించుకున్నాము. అతని కవిత్యాన్ని వినేసరికి మా కున్న భ్రమ తొలగి అతడు నీకు తెగిన శిష్యుడని తేలిపోయింది. ఛందోరీతుల్ని తుత్తునియలు చేయవలసిందిగా మేము అతనితో అనేకసార్లు చెప్పాము. ‘అర్థ మనర్థ చింతయు నిత్యమ్’ అని చెప్పాము. శబ్దాలయొక్క అర్థాన్ని గౌరవించటంవల్ల బానిసబుద్ధి మాత్రమే అలనడుతుందని కూడా నచ్చచెప్పాము. ఏమీ ఫలితం కన్పించలేదు, పాపం అతని దోషమేమీ లేదు. ముచ్చెమటలు పోసేట్లు శ్రమపడినా సభ్యకావ్య ధోరణిని అతడు అధిగమించ లేక పోయాడు. అతనిని పరీక్ష అధీనంలో అలా వదలివేశాం. మా సంఘ సమావేశంలో అతడు మొట్టమొదట చదివిన గేయాన్ని విస్పించమంటారా? పాడలేనుగనుక మామూల్లా చదువుతాను.”

“అందుకనే నిన్ను నేను ఇంట్లోకి అడుగు పెట్టనివ్వటానికి సాహసించలేను.”

“అయితే, సావధానంగా వినండి.”

“ఇది మన పేట కోలాహల సంఘమురా,

ఇక్కడ ‘ఆఁ ఆఁ ఆఁ’ అని రాగాలు వద్దురా!

ఓ గాయక సోదరులారా నమస్కారమయ్యా,

పాదపూజ చేస్తాము - మా మాట అలకించండయా!

సా-రే-గా-మోపా-ధా-నీసా-

రాగ-రాగిణి, అన్నా చెల్లెలు,

కోమలమూ కఠోరములకు

సమమూ బేసమములకు

యుద్ధము రగిలెను భయంకరముగా!

సితారా తంత్రులు తెగి,

తబలా తప్పెట చర్మం పగిలి

లయ తప్పెను మృదంగ శబ్దం!

కోలాహలము హెచ్చి కల్లోలమైనది!

పెచ్చుపెరిగెను హెచ్చుగా మోసాలు,

గొంతుచించుకుని జనులు గోలచేశారు!

ఇది నీ సంఘం, ఇది నీ లక్ష్యం,

లయవిరుద్ధ అపస్వర నృత్యం

ధాఁ ధాఁ ధాఁ లేవరా!

॥ఇది॥

కోలాహలసంఘం గౌరవసభ్యులందరూ అనేకరాగాలలో

“ఇంకానా ఇకపై సాగదు! ఇంకా ఇంతవరకుకులమతాలమోహం

వదలలేదు శుద్ధాశుద్ధమనే విచక్షణ రోగం తగ్గలేదు, నాడి

మందంగా ఉంది. మాకు ఛందస్సువద్దు, మాకు ఛందోవిరుద్ధం

కావాలి. ఎవర్నీ ఏనియమాన్ని లెక్కచేయనిస్వచ్ఛందముక్త

ఛందస్సు కావాలి మాకు” అని గోలగా అరవసాగారు.

మరొకసారి ప్రయత్నించి చూడమని కవిగారికి అవకాశాన్ని

చ్చాము.

“మరొకసారి నడుం బిగించి ప్రయత్నించి చూడు
సుతైతో కొట్టి దేశవాసుల చెవుల్లోకి గట్టిగా నీ అపస్వర
మంత్రాన్ని ప్రవేశపెట్టు గట్టిగా తన్ని బలప్రయోగంద్వారా
అధికారం చలాయించటమే నేను ప్రపంచమంతటా అమ
లులో ఉండనే సంగతి గుర్తుంచుకో మన భారతదేశం ఎంత
కాలం ఇలా నిద్రాణమై ఉంటుంది?” అని నేను కవితో
చెప్పాను.

పాపం, కవి హృదయం మెలితిగి పోసాగింది మెలి
తిరిగిన హృదయావేదనతో “వీల్లేదు. వీల్లేదు! భారతదేశం
నిద్రపోదు!” అని అరిచాడు కలాన్ని పంటితో నొక్కి పెట్టు
కొని ధనామని పరుగున వెళ్ళి బల్లమీద కూర్చున్నాడు.
సిద్ధివినాయకునికి నమస్కరించి ఈ విధంగా ప్రార్థించాడు:-
“ఓ సిద్ధివినాయకా, మీరు మీ కళానధువును అంతఃపురం
లోకి పంపివేయండి మీ తొండముతో నా బుద్ధిని గట్టిగా
మోడుతూ ఉండండి, నా మాతృభాషలో భూకంపం
ప్రారంభం కావాలి. నా కలములో నుండి భగభగమండే
అగ్నిధారలు వర్షించాలి. కర్ణకఠోర కావ్యగానపు పిడుగు
పాటకు దేశంలోని ఆ గాల గోపాలం మేల్కొనాలి!”

తరువాత పది పదిహేను నిమిషాలకు కవిగారు సత్య
దృష్టిలోకి తిరిగివచ్చారు. చీత్కార స్వరంతో చమత్కార
చరణాలు వ్రాయనారంభించాడు. కళ్ళు రెండూ ఎర్రబడ్డాయి.
ముఖం రౌద్రాకారం దాల్చింది. చెదిరిన జుట్టు అప్పటి కవి
గారి రూపం చూడముచ్చటగా ఉంది. అప్పుడు అతడు
వ్రాసిన పాట ఇది:-

కొట్టు, కొట్టు, జట్టు కట్టరా,
మట్టిబుర్ర ఉండనీకురా!

మొండెములను కూల్చరా,

తలలు పగుల గొట్టరా,

నళ్ళు విరగ గొట్టరా!

దేశానికి పుష్టిరా, రారా!

దుడ్డుకర్ర పట్టిలేవరా!

గట్టిగా సమష్టిగా రారా!

పిడిగుద్దు నేర్వరా,

దొక్క పగుల కొట్టరా!

పన్ను, కన్ను, ముక్కు చెవి

అదరగొట్టి చదును చేయరా!

దేశానికి పుష్టిరా,

నవ్వబోకురా, నలగగొట్టరా!

హరహరా శివశివా

కుప్పిగంతు లేయరా,

అరచి గోలచేయరా,

జట్టుకట్టి, పట్టుబట్టి

మట్టిగించి వేయరా!

వేణువును విరగొట్టు

చీత్కారము పెట్టు

వెలుగును మట్టుపెట్టు

అంధకారాన్ని తెచ్చిపెట్టు

పూలమొక్కల్ని పెకలించు

లతలన్నిటినీ నేలగూల్చు
లోకాన్ని కానన మొనర్చు
సౌందర్యాన్ని అంతమొందించు

ఆ పాటవిని నా మతిపోయింది. “చాలు, చాలు, పాటచాలించు. జయదేవుని భూతం ఇంకా ఇంతవరకు నెత్తి మీద ఎక్కి సర్కసు ఫీట్లు చేస్తూనేఉంది. నీరస కవిత్వపు నియమాలు ఇంకా వదలినట్లు లేదు. గయలో దానిపీడ వదిలించుకో దలచినట్లయితే లోకలితో దానినెత్తిన నాలుగు బాదు. పిండి పిండిగా దంచి దానిని నామరూపాలు లేకుండాచేసి దానిమీద ఇంత ద్రావకం కూడా చల్లు” అని నేను కవిగారితో చెప్పాను.

కవిగారు నాకు నమస్కరించి “అయ్యా, అది నా వల్ల కాదు. ఇందులో చాకు మీ సహాయం చాలా అవసరం” అని అన్నాడు.

“‘స్రప్తేతభూమి’ మొదలగు కొత్తమాటలు నీ గేయంలో దొర్లినందుకు చాలా సంతోషిస్తున్నాను. ముందు ముందు చాలా అభివృద్ధిలోకి రాగలవనే ఆశ కూడా కలుగుతుంది. ‘డిక్ష్ నరీలో’ నుంచి ఆ శబ్దాన్నే నువ్వు చించుకున్నావు. దాని అర్థంకాస్తా భూమి అడుగున ఉండిపోయింది. ధ్వనిరణ విగ్రహం కొమ్మ ఆధారంగా మాత్రమే నిలచివుంది. నేను పీటన్నింటినీ ఎలా ఛిన్నాభిన్నం చేసి నిరాశ్రయంగా చేస్తానో చూడు- అప్పుడు సాక్షాత్కరించే స్వరూపం ఎలా ఉంటుందో కూడా గమనించు-”

అరెరే లేరా రారా!

వదరుబోతా, గడసరివాడా!

గండరి గండా రారా!

బడబడ బడబడ

పట్టికుడ్వరా!

గిర గిర గిర గిర

కర్రతిప్పరా

బాణాకర్ర

ధనా ధన్!

బిర బిర బిర బిర

రయమున రారా!

రామచంద్రుడా!

గోపీకృష్ణా,

గంగాధరుడా

పీతాంబరుడా

మొకట సుబ్బా

తడతడ తడాతడ్, తడతడ తడాతడ్

ఖట ఖట మచ మచ

ఫడఫడ ఫడాఫడ్

హోహో హూహూ హోహో

రారా వీరా లేరా రారా!

“వృద్ధసోదరా, దీనిలో నేను కవితాన్ని ఎక్కడా
అనుకరించ లేదు. అలా అని నువ్వు నా కొక సర్టిఫికేట్టు
ఇవ్వాలి.”

“దానిదేముంది, సంతోషంగా ఇస్తాను.”

“నువ్వీ నవయుగాన్ని గురించి ఒక మహాకావ్యం వ్రాయాలి, సోదరా!”

“వ్రాయగలిగితే తప్పకుండా వ్రాస్తాను. విషయం ఏమిటి?”

“అపస్వరహిడింబ దిగ్విజయం”

“ఎలా ఉందిది?” అని పాపక్కను అడిగాను.

“నాకు ఇదంతా చాలా గొడవగా ఉంది” అని జవాబు చెప్పింది పాపక్క.

“అంటే?”

“అంటే, సురాసురుల యుద్ధంలో అసురుల విజయం నాకు అంత చెడుగా ఎందుకు కన్పించలేదా అనే ఆలోచిస్తున్నాను. ఆ పల్లెటూరి విశ్రీ తరపునే మాట్లాడాలని కుతూహలంగా ఉంది.”

“అవును, అలాగే ఉంటుంది. నువ్వు స్త్రీ జాతికి చెందిన దానవు కావటమే అందుకు కారణం. అన్యాయాలు భరించే మోజు తగ్గలేదు. కొట్టగలిగిన శక్తిని ప్రత్యక్షంగా చూచి దెబ్బలు తినటంలోనే మీ స్త్రీ జాతి ఆనందం పొందుతుంది.”

“నేనిప్పుడు క్రూరమగు అలాంటి ఆక్రమణ ఇష్టమూ కాదా అనేది చెప్పలేను. కానీ భీభత్సాకృతిలో పిడికిలి బిగించి నిలిచే పౌరుషం నాకు ‘సబ్ లైమ్’ గా అనిపిస్తుంది.”

“అయితే, నా అభిప్రాయం కూడా విను. దుశ్శాసనుని గర్వము పౌరుషం కాదు. పైగా ఇందుకు పూర్తిగా

విరుద్ధమైనది నేటి వరకు పురుషుడే సౌందర్యాన్ని సృష్టించాడు. అపస్వరంలో యుద్ధించేశాడు. ప్రపంచంలో ఇవాళ అందుకు ఎన్నోనిదర్శనాలు ప్రతిచోట కనిపిస్తూనే వున్నాయి.

13

నేను తనను అవమానించానని పాపక్క భావించింది. సాయంత్రమయింది. ఆమె నా దగ్గరే పడక కుర్చీలో కూర్చోని ఉంది. ముఖం అటుకేసి త్రిప్పి “నా పేరుమీద మీరు ఇష్టం వచ్చినట్లు ఎప్పుడూ ఏవో కుర్రతనపు చేష్టలు చేస్తున్నారుగదా, దీనివల్ల మీకు ఆనందంగా ఉంటుందా?” అని అడిగింది.

ప్రస్తుతం ఆమె మాటలు విని నవ్వుటానికి కూడా సాహసించలేక పోతున్నాను. నేను చిన్నపిల్లవానివలె ముఖం ముడుచుకొని ఆమెతో ఇలా అన్నాను - “నీ వయస్సులో ఉన్న వాళ్ళకు అనుభజ్జులవలె పెద్దపెద్ద కబుర్లు చెప్పాలని పిస్తూ ఉంటుంది. నా వయస్సులోని వాళ్ళకు ఎముకల్లోని మూలుగు ఇంకా లేతగానే కనిపిస్తూ ఉంటుంది. అందుకని అవకాశం చిక్కిందంటే ఆనందం లేక పోయినప్పటికీ చిన్న తనం కబుర్లే నిల్పిస్తూ ఉంటాను.”

“కేవలము ఈ ఉద్దేశ్యముతోనే మొదటినుంచి చివరి వరకు బాల్యచేష్టలే చేస్తూవస్తే అలాంటప్పుడు అసలు బాల్యంలోని ఆనందం ఏముంటుంది? చిన్నతనంలోనే లోలోపల ముదిమి కూడా వచ్చేస్తుంది.”

“పాపక్కా, ఈ సారి నువ్వు ఒకమాటలాంటి మాట చెప్పావు. చిన్నపిల్లవాని దేహంలో కూడా గట్టి ఎముకలు ఉంటాయి. ఆ విషయాన్ని నేను మర్చిపోయా ననుకొంటున్నావా?”

“మీ వాగుడు వింటూంటే నేను చిన్నదానినిగా ఉన్నప్పుడు ఎగతాళిచేసి ఆనందించ కలిగింది ఇక మరేదీ లేనేలేదా అనిపిస్తూ ఉంది ”

“ఏదైనా ఒక ఉదాహరణ చెప్పు ”

“కావాలంటే మా మాస్టరుగారినే తీసుకోండి. వారు అద్భుతమైన మనిషి. ఆ అద్భుతంలో మరేమీ క ల్పింపజేయకాదు ”

“ఏదీ, వారి విషయం మరికొంత వివరంగా చెప్పు.”

“వారు క్లాసులో కూర్చుంటే తానక్కడలేనట్లే శూన్యంలోఉన్నట్లే ఉండేవారు. ఇవాల్టికీ వారి ముఖం నా కళ్ళముందు మెదులుతూనే ఉంది పుస్తకాలన్నీ వారికి కంఠస్థమైనట్లే ఉండేవారు. పైవంక చూస్తూ పాఠం చెప్పుకు పోయేవారు. అప్పటికప్పుడు ఆ మాటలన్నీ ఆకాశంనుంచి ఊడిపడుతున్నాయా అన్నట్లుండేది వారి మాటలు వింటే. మేము క్లాసులో ఉండి శ్రద్ధగా చదువుకోగల శక్తి మాలో పూర్తిగా ఉన్నదనే వారి ఉద్దేశ్యం ”

“అంటే మీ ముఖ భావం గ్రహించే అవకాశం వారి కెప్పుడూ కలుగలేదా?”

“అందుకు వారెప్పుడూ ప్రయత్నించనూ లేదు. ఒక సారి శలవురోజున మాట్లాడాలనే వారింటికి వెళ్ళాను. నేను

లోపలికి ప్రవేశించగానే వారు గాబగపడుతూ, అంటే నన్నొక చెడ్డస్త్రీగా భావించి గబగబ మంచం మీదినుంచి లేచి నిలబడ్డారు.”

“అలాచన లేకుండా మరీ అంత పొరపాటు చేయటం వానికి అలవాటేగదా!”

“అవును! అలవాటే. అందుకని మీ గడ్డాన్ని చూచి ఖాంజేఖాన్ నవాబుగారి ప్రవేటు శక్రటరీ అని మాత్రం ఎప్పుడూ పొరపాటు పడలేదుగదా! నేను నవ్వులాటగా చెప్పటంలేదు. వారు మీ మిత్రులేగదా, -వారి విషయం మీరే చెప్పండి”

“అతనికి శత్రువు లేవరూ లేదు? కానీ అతని మిత్రులలో తెలివైనవాడిని నేనొక్కడినే. అతని వెర్రిబుర్రను గురించి ప్రజలు చర్చిస్తూ ఉంటే ఆశ్చర్యంతో గుడ్లప్పగించి విగటా ఉండేవాడు. ఒకనాడు అతడు నా వద్దకు వచ్చి “ఏమయ్యా, మిత్రమా, నేను క్లాసులో పాఠం చెపుతున్నప్పుడు క్లాసువంక చూడనని అందరూ అంటున్నారేమిటి?” అని అడిగాడు.

“నీ మిత్రులు నువ్వు చెప్పే విద్యలో లోపాలు పట్టుకోలేక నీ బుద్ధి దోషాన్ని పట్టుకొంటున్నారు చదువు చెప్పటంలో నువ్వేమీ తప్పులు చెప్పవట, కానీ ‘చదువు చెపుతున్నాను’ అనే విషయమే మర్చిపోతావని వాళ్ళంటారు-” అని చెప్పాను నేను.

“చదువు చెపుతున్నాను అనే విషయాన్ని మర్చిపోకుండా నేను ఆసలు చదువు చెప్పలేను. అది కేవలం మాస్టరు

గిరీ చేసినట్లే అవుతుంది. చదువు చెప్పటం పూర్తిగా జీర్ణం చుకుపోయింది. దానిని గురించి ఇప్పుడిక విచారమేమీ లేదు.”

“జలచరాలు నీటిలో ఈదుతూ ఉంటే మనకు ఆ సంగతి తెలియనే తెలియదు, కానీ స్థలచరాలు ఈదుతూ ఉంటే స్పష్టంగా కనిపిస్తూనే ఉంటుంది. నువ్వు చదువుల సరే వరంలో నీటిలోపల నివసించే పెద్దచేపవు.”

నేను విద్యార్థుల ముఖాలవంక చూస్తూవుంటే క్లాసు వైపు చూచేదెట్లా?”

“నువ్వు చెప్పే ఆ క్లాసు ఎక్కడ ఉంది?”

“ఎక్కడా లేదు, అంచాకనే ఏమీ జాడపడను. విద్యార్థులు- విద్యార్థినుల యందే నా దృష్టిని నిలిపితే క్లాసులోని ఆత్మాభిరుషుడు నా దృష్టిపథం నుంచి తప్పుకొంటాడు.”

“అయితే, ‘ఆత్మారామ్ బాబా చదువు’ అనేదే నువ్వు మాట్లాడతావా?”

“నేను చదువెక్కడ చెపుతున్నాను? నా ఆత్మారామునిని అక్కడ పికార్లు చేయిస్తాను.”

“దాని పద్ధతి ఏమిటి?”

“గంగానది ప్రవహించే పద్ధతి ఏమిటో దాని పద్ధతి కూడా అలాంటిదే. ఆ నదికి కుడిఎడమల మైదానాలు, పంట చేలు, స్మశానాలు, పట్టణాలు అనేకం ఉంటాయి. గంగా మాతె అడుగడుగునా ఎక్కడ ఏమున్నాయి, వాటి సంగతి ఏమిటి అంటూ ఆలోచిస్తూ కూర్చుంటే సగర పుత్రులు ఈనాటికి కూడా తరించే వారేకాదు. ఎవరికి ఎంత ప్రాప్తమో అంతే జరుగుతుందని కూర్చోకుండా సృష్టికర్తను ఎదిరించి

అంతకంటె ఎక్కువ కావాలని చేసే ప్రయత్నం దానివల్ల అగి పోతుంది. నేను మేఘంవలె శూన్యంలో చదువు చెప్పటం సాగిస్తూ ఉంటాను వర్షం కురుస్తూ ఉంటుంది. ఆయా పొలాల సారాన్నిబట్టి పంటలు పండుతాయి. అసంభవ విషయాలు పట్టుకొని నేనెప్పుడూ కుస్తీపట్లు పట్టను. దీనివల్ల నూ ప్రధానోపాధ్యాయునికి చాలా కోపం వస్తుంది చదువువలెనే ప్రధానోపాధ్యాయుడు కూడా పరమ సత్యమని భావించటం గొప్ప పొరపాటే కాగలదు.”

అందుకు పాపక్క ఇలా అంది- “విద్యార్థుల మనసులలో అనేక సందేహాలు ఉండేవి దానిని ఉద్దేశించి మాస్టరు గారు ఒకనాడు “ఇక్కడ మీ ఎదుట ఉన్న మాస్టరును ‘లేడు’గా చేశాను. దీనివల్ల మీరు మానసికంగా అభివృద్ధి సాధించగలుగుతారు” అని చెప్పారు. మరొకనాడు వారు మాస్టరు గారిలో నేను క్లాసిక్ నైతే సిద్ధుబాబు ‘రొమాంటిక్ వాడి’ అని అన్నారు. మాస్టరుగారు చెప్పింది మేమెవరూ అర్థం చేసుకోలేదని వేరుగా చెప్పనవసరం లేదనుకుంటాను.”

“మీ మాస్టరుగారు క్లాసునంతా పైకెత్తి నట్లుంది. మరి సిద్ధిబాబు ఒక్కొక్కవిద్యార్థిని తన భుజాలమీద ఎక్కించుకొని గోతులు వగైరాలు దాటించేవారన్నమాట. అర్థమయిందా?”

“లేదు, అర్థం చేసుకోవలసిన అవసరం లేదు. మీరు ఆ మాస్టరుగారిని గురించి వివరంగా చెప్పండి. వినటానికి చాలా ఆనందంగా ఉంది.”

“అతనిని అర్థం చేసుకోవటం కష్టంగనుక నాకు కూడా
అనందంగానే ఉంది ఒకనాడు అతడు రాజరికములేని
రాజ్యము చాలా గొప్పదని ఎవరో చైనా తత్వవేత్త చెప్పా
డంటూ నాతో అన్నాడు ”

ఆ మాట విని పాపక్క చాలా గర్వంగా “అయితే,
మా క్లాసు అన్ని క్లాసులలోనూ గొప్పదనటంలో ఏమీ
సందేహం లేదు” అని అంది.

“మీ మంద బుద్ధిని స్పష్టంగా చూడగల నిదర్శనాలు
కన్పించినప్పటికీ మాస్టరుగారు దానిని గమనించనట్లుండటమే
అందుకు కారణం కావచ్చు” అన్నాడు నేను

పాపక్క తలవదిలిస్తూ “మీరు ఎగతాళి చేస్తున్నారా
లేక తిడుతున్నారా?” అని అంది

“నేను అప్పుడప్పుడూ నీ వెనుక నుంచి వెళుతూ జుట్టు
పట్టుకొని లాగుతూ ఉంటానుగదా, ఇది అలాంటి స్నిగ్ధజాతికి
చెందిన ఎగతాళి. దీనిలో ‘కై సన్ బలాయీ’ అంటే ‘అద్య
యుద్ధం త్వయామయా’ అనేఅభివ్యక్తి లేదు ”

“మాస్టరుగారి ఏర్పాట్లు బాగానేఉండేవి ‘మిమ్మల్ని
గురించి మీరే జాగ్రత్త వహించుకోవాలి. మీ గురించి
జాగ్రత్తతీసుకోవటంనాపనికాదు’ అనివారుఅంటూఉండేవారు.
కోజూ జరిగే చదువుకు ఫలితం పొందవలసిన బాధ్యతమాడే;
మార్కులు ఎలా వేసుకోవాలో తెలిసేది కాదు.”

“దానివల్ల కలిగిన ఫలితం ఏమిటి?”

“మార్కులు చాలా తక్కువ వేసుకొనే వాళ్ళం.”

“ఎక్కువ వేసుకోవటానికి ఎప్పుడూ ప్రయత్నించలేదా?”

“బయట వాళ్ళెవరైనా వేస్తే ఎక్కువ మార్కులు వేయించుకోవాలనే ఆశ ఉంటుంది. కానీ మనల్ని మనమే మోసగించుకోవటం మూర్ఖత్వమే అవుతుంది. అదీగాక వారెప్పుడూ మా మార్కుల్ని కూడా చూసేవారు కాదు. అందువల్ల మేము అలాంటి ప్రయత్నం అసలే చేయలేము.”

“తరువాత?”

“ప్రతిమూడు నెలలకు ఒకసారి మార్కులు హెచ్చుతున్నాయో తగ్గుతున్నాయో లెక్క వేసిచూసుకొనేవాళ్ళం.”

“మీ హైస్కూలు మరి అంత సత్యయుగం నాటిదా, అత్యంత హైలో ఉండేదా? మోసంగా మార్కులు ఎక్కువ వేసుకొనే వారెవరూ ఉండేవారు కాదన్నమాట?”

“మాస్టరుగారు నేటికీ చలించే వారు కాదు. ప్రపంచంలో ఒక తరహా జవాలు కర్తవ్యమార్గం నుంచి తప్పించుకుంటూ ఉంటారు. కానీ, తమ జవాబుదారీ తమమీద ఉన్న వాళ్ళయినా కనీసం పనినుండి తప్పించుకుంటూ ఉంటారు. మా శిక్షకూడా ఈ తరహాకు చెందినదేకాని మరొకటి కాదు. ఒకనాడు హాజరువేసే సమయంలో నేను మా ప్రియసఖికి పరసెంటేజి తగ్గుతుందనే భయంవల్ల అబద్ధం చెప్పాను. ‘అప విత్రం జరిగింది. ప్రాయశ్చిత్తం చేసుకోవాలి’ అని అన్నారు వారు. తరువాత అది జరిగిందా లేదా అనే విషయంకూడా వారు తెలుసుకోలేదు.”

“మరి నువ్వు ప్రాయశ్చిత్తం చేసుకొన్నావా?”

“తప్పకుండా, చేసుకొన్నాను.”

“అంటే, నీపాడరు డబ్బాను ఆ ప్రియసఖికి దానంగా ఇచ్చి వేశావా?”

“నే నెప్పుడూ పాడగు ఉపయోగించను.”

“ఇప్పుడున్న నీ ముఖం రంగు సహజమైనదేనని చెప్పాలని నీ ఉద్దేశ్యమా?”

“మీరు ఏదైనా అనుకోండి, మీ వద్ద ఎరువు తీసుకొన్నది మాత్రం కాదు. మీ ముఖం రంగుతో పోల్చి చూస్తే అర్థమవుతుంది.

“ఛీ, ఛీ! నా విషయంలో నీ దృష్టికి ఏదైనా భేదబుద్ధి కన్పిస్తే అది మన వంశాన్నే నిందించినట్లవుతుంది మనిద్దరం ఒకే వర్గానికి చెందిన వాళ్ళం— కనుక ఇక్కడ వర్ణభేదానికి తావేలేదు. మన చుట్టుపట్ల ఎవరైనా కవిగారు ఉంటే నీ దేహకాంతి బ్రహ్మదేవుని నవ్వులోనుంచి వెలువడిందని వర్ణించి ఉండేవారు.”

“మరి మీ రంగు వారి పరిహాసం నుంచి వెలువడి ఉంటుంది ”

“దీనినే అన్యోన్యస్తుతి అంటారు. అంటే మ్యూచుయల్ ఎడ్మిరేషన్. బ్రహ్మదేవుని నవ్వు రెండు రకాలైనది ఒకటి దంత్యము, రెండోది మూర్ధన్యము రెండో తరహాకు చెందిన ఆ మూర్ధన్యం నుంచే నా దేహకాంతి వచ్చింది—దానినే ఇంగ్లీషులో ‘విట్’ అంటారు.”

“అదిసరే; మిమ్మల్ని మీరు పొగుడుకోవటం ప్రారంభిస్తే దానికి ఇక అగతు ఉండదు.”

“అదేగదా నాలో ఉన్న ప్రధానమైన గుణం. తనను తాను తెలుసుకొన్న అసాధారణ వ్యక్తులలో నేనొకడిని”

“నోరు తెరిచారంటే ఇక దానికి విసుగూ విరామం ఉండదు, దయచేసి ఆపండి. మనం మాస్టరుగారిని గురించి మాట్లాడుతూ ఉన్నాము. మధ్యలో మీ స్వవిషయం ప్రారంభించారు”

“ఇందులో తప్పేముంది? విషయం మంచిది కావాలి, అంటే ఆసక్తి కలిగించేలాగా ఉండాలి.”

“ఇవన్నీ నిత్యం వింటున్న విషయాలేగదా! వీటిని ప్రత్యేకంగా చెప్పుకోవలసిన అవసరమేముంది పైగా, ఇటువంటి విషయాలను మర్చిపోవటం మంచిది.”

“అయితే, మాస్టరుగారిని గురించి ఒక కొత్తవిషయం చెబుతాను. విషయం వ్రాసుకోదగినది, శ్రద్ధగా విను. ఒక నాడు మాస్టరు చాలామంది మిత్రుల్ని తన ఇంటికి విందుకు పిలిచారు. ఈ విషయం అసలు వారికి గుర్తున్నదో లేదో తెలుకోవాలని ఉదయం నిద్రలేవగానే వారింటికి వెళ్ళాను. అప్పుడు నొకరు కన్నయాకు వారికీ జరిగిన సంభాషణ చెబుతాను విను.”

“కాళీపూజ కావటంవల్ల బజారులో చేపలధర చాలా హెచ్చుగా ఉంది. అందుకని ఎండ్రకాయలు తెచ్చాను” అని కన్నయా చెబుతున్నాడు మాస్టరుగారితో.

“అతని మాటలువిని మాస్టరుగారు చింతిస్తూ “ఎండ్రకాయల్ని ఏంచేస్తావు?” అని అడిగారు.

“ఎండకాయల్ని సొరకాయ కలిపి పులుసుచేస్తే చాలా రుచిగా ఉంటుంది” అన్నాడు కన్వయా.

“మాస్టరుగారూ, పెద్దపెద్ద చేపలంటే మీకు చాలా ఇష్టమా?” అని అడిగాను నేను.

“ఇష్టమే” అన్నాడు మాస్టరుగారు.

“అయితే, మీ ఇష్టాన్ని చంపుకోవాలి.”

“ఎందుకని? ఇష్టం అనేది ఎప్పుడూ ఉంటూనే వుంటుంది. కానీ దానిని ఇప్పుడు ఎండకాయల లైనుమీదికి వంటింగు చేస్తాను.”

“ఆ విషయంలో మీకు చాలా శ్రమపడాల్సి ఉంటుందేమో!”

“అదేమీ ఉండదు. ఇంతకుముందుకూడా నేను అనేక సార్లు ఎండకాయల పులుసు తిన్నాను అయితే, అప్పుడు దానిమీద అంతగా దృష్టి వుంచలేదు. వాటి పేరు చెపితేనే కన్వయాకు నోరూరుతుంది. అతని కోర్కె ననుసరించి ఇష్టం చేసుకొని నేనుకూడా ఎండకాయల పులుసునే తింటాను. అప్పుడు రుచిగానే ఉంటుంది. ఎండకాయల పులుసు అనే మాట క్రింద ఎర్రపెన్నిలుతో అండర్లైను చేసినట్లు చెప్పటంవల్ల ఆ మాటను కంఠస్థం చేయటానికి నాకు అవకాశం లభించింది.”

తరువాత మాస్టరుగారు కన్వయాను చూచి “మరి ఆ రెండు కట్టలు ఏమిటి?” అని అడిగారు.

“మునగకాయలు” అని చెప్పాడు కన్వయా.

మాస్టరుగారు సగర్వంగా నా వైపు చూచి
 “చూచారా! ఇతడు బజారుకు వెళ్ళినప్పుడు ఇవాళ సారకాయ
 తెస్తాడేమో అనుకొన్నాను, కానీ అతడు బజారునుంచి
 మునగకాయలు తెచ్చాడు. ముందు చెప్పకుండా ఉండటంలో
 ఉన్న సౌకర్యం ఇదే” అని అన్నారు.

“మునగకాయలు తేకుండా ఇతడు పొట్లకాయలు తెస్తే
 ఏమనేవారు” అని అడిగాను నేను.

అందుకు మాస్టరుగారు చెప్పిన జవాబు ఇది-
 “అలాంటప్పుడు ఒక ఊణం ఆలోచించాల్సి వచ్చేది. ఆ
 వస్తువు పేరులో కూడా ఒకవిధమైన ప్రభావం ఉంటుంది.
 పొట్లకాయ అనే శబ్దం అంత ఆసక్తి కలిగించేదిగా లేదు,
 కానీ, కన్ఠయా గనుక వాటిలో మంచివి ఏదీ తీసుకువస్తే
 ఆసక్తి కలిగించుకో వచ్చును. ‘ఎలాఉంటుందో చూద్దాం’
 అని జీవితంలో మొట్టమొదటిసారిగా ఆలోచించే అవకాశ
 మైనా కలిగేది. ‘చెడుగా మాత్రం లేదు’ అని అనుకోవటం
 కూడా జరగవచ్చును. పొట్లకాయ అనే పదార్థానికి వ్యతి
 రేకంగాఉన్న అంధవైరాగ్యంతో లగిపోవటంవల్ల తిరుపదార్థాల
 సంఖ్య మరొకటికీ పెరిగేది. కావ్యాలలో జరిగేది కూడా
 ఇదేగదా, కవులు వాటిలో తమ అభిరుచుల్ని జొప్పించి మన
 అభిరుచుల్ని పెంపొందిస్తారు ‘సృష్టి’ కి అండర్లైన్ చేస్తూ
 ఉండటమే గదా వారి పని.”

“మీ అభిరుచుల్ని అభివృద్ధి చేయటంలో కన్ఠయాకు
 ఇంకా చాలా బాధ్యత ఉండి వుంటుంది?”

“అది నిజమే! అతడే గనుక లేకపోతే నేను తిండిని గురించి కూరల్ని గురించి పట్టించుకొనేవాడనుగాదు. శబ్దమే నన్ను పడత్రోస్తూ ఉంటుంది. ప్రపంచంలో సంస్కార విముక్తే అధికార వ్యాప్తి,”

“ఈ మహత్కార్యంలో కన్ఘాయా మీకు సహాయ పడుతూ ఉంటాడన్న మాట?”

“అది అంగీకరించక తప్పదు, మిత్రమా! ప్రతినిత్యము అతని కోర్కె సహకారంతో నా కోర్కెలోని అజ్ఞానం విడిపోతూ ఉంటుంది. నేను ఒక్కడినే ఉంటే ఇలా జరిగేది కాదు.”

“అర్థమయింది, కానీ కన్ఘాయా కోర్కెల హద్దు-”

“అవును, అతని కోర్కెలుకూడా అభివృద్ధిచెందాయి. అతడు తూర్పు బెంగాలునుంచి వచ్చాడు. బటానీ పప్పును గురించి అతడు ఎప్పుడూ విని కూడా ఉండడు. కానీ, ఇప్పుడతడు ఇంగువ తిరుగపోతతో బటానీపప్పు వండుతాడు, అమి తానందంగా తింటూ వుంటాడు.”

ఇంతలో కన్ఘాయా మళ్ళీ అక్కడికి వచ్చాడు. “మిత్రో ఒక విషయం చెప్పనేలేదు, పెరుగు తీసుకురాలేదు రాత్రిపూట పెరుగు తినకూడదని డాక్టరుగారు చెప్పారు” అని అన్నాడు.

“పెరుగుధర పెరిగిపోయింది” అని చెప్పితే కోపం వస్తుందేమోననిమధ్య డాక్టరుగారిని సృష్టించవలసి వచ్చింది. ఓదార్చినట్లుగా అతడు “కొంచెం అల్లంవేసి ‘లైట్’ టీ

తయారు చేస్తాను, చలికాలంలో రాత్రులందు మంచి పని చేస్తుంది” అని చెప్పాడు.

“ఏమండీ, మాస్టరుగారూ, అల్లపు టీ అందరికీ ఇస్తారా?” అని అడిగాను నేను.

“అందరి విషయం నేనెలా చెప్పగలను? త్రాగేవాళ్ళు త్రాగుతారు. వారికి లాభం కలిగితే కలగవచ్చును. త్రాగని వారికి దానివల్ల అపకారం కూడా ఉండదు.”

“చైనా తత్వవేత్త చెప్పినట్లు మీ సంసారంలో యజమాని ఎవరూ లేరా?” అని ప్రశ్నించాను నేను.

“లేదు.”

“అలాంటప్పుడు నౌకరుమాత్రం ఎందుకు?”

“యజమాని అనేవాడే లేనప్పుడు నౌకరు అనేవాడు ఉండనే ఉండడు.”

“మీ ఇంట్లో యజమాని నౌకరు భేదం లేకుండా కలిసిపోయి సంయుక్త పదార్థంగా తయారయినట్లుండే?”

మాస్టరుగారు నవ్వుతూ “ఆక్సిజను, హైడ్రోజను కలిసేసరికి వాటిలోని దహన స్వభావం పోయి నీరుగా మారతాయి” అని అన్నారు.

“మిత్రమా, మీరు గనుక వివాహం చేసుకొంటే చైనా సిద్ధాంతం ఈ పేటవదలి పారిపోతుంది. ‘గృహిణి ఉండి కూడా లేవు’ అనేలాంటి ప్రాముఖ్యత లేని వస్తువుకాదు. ముఖంనిండా ముసుగు కప్పకొన్నప్పటికీ ఆమె అత్యంత స్పష్టంగా మీ ఇంట్లో ఉంటుంది. ఆమె రాజ్యంలో రాజు పదవి ఆమె కిటాక్షము మీదనే వూయల లూగుతూ

ఉంటుంది. ఒకప్పుడు వీపుమీద, మరొకప్పుడు రొమ్ముమీద అనుక్షణం దెబ్బ తగులుతూనే ఉంటుంది.”

“అలాఅయితే, భర్త అనే రాములవారు రిటరన్ టెక్స్-ట్టుకూడా కొనకుండా ముసల్మాను వీరుడేరాలోకి పారిపోతాడు. ఈస్టరన్ బెంగాల్ రైల్వేమార్గాన భార్యాత్వము తిన్నగా పుట్టింటికి అంతర్ధానమవుతుంది.”

మాస్టరుగారు అప్పుడప్పుడూ నవ్వుచేసి మాటలు చెబుతూ ఉండేవారు. కానీ వారెప్పుడూ నవ్వేవారు కాదు.

*

*

*

“తాతయ్యా, మా మాస్టరుగారిని గురించి కథ వ్రాయాలంటే ఎలా వ్రాస్తారు!” అని పాపక్క నన్ను అడిగింది.

“అలాంటప్పుడు ఆ కథ ఏ పదిలక్షల సంవత్సరాల తరువాతనో జరిగినట్లు చెప్పాలి.”

“అంటే మీరు విచిత్రమైన కథలు వ్రాస్తారనిఅర్థమా? దానిలో ఆధునిక కాలానికి సంబంధించిన దేమీఉండదనే గదా! ఆధునికులు మిమ్మల్ని అవునని కాదని విమర్శించే అవకాశం లేకుండా తప్పించుకోవాలని మీ అభిప్రాయం కావచ్చును.”

“సాహిత్యవేత్త లెవరూ విమర్శలకు భయపడరు. అసలు విషయమేమంటే మరొక యుగానికిగాని నా కథలు రాణించవు. ఎందుకనో చెబుతాను విను. ఇనుము, రాయి మొదలగు బరువైన మోటువస్తువులే భూమి పుట్టిన ప్రారంభ

యుగంనాటి సామాగ్రి. చాలా కాలం వరకు నాటికి ఒక
 రూపం కల్పించే ప్రయత్నం సాగింది అనేకయుగాల వరకు
 ఈ పృథ్వి అసహ్యంగా అతికఠోరంగా ఉండేది. చివరకు
 మెత్తని మట్టి పృథ్విని శ్యామల వర్ణంతో కప్పివేసి సృష్టికర్త
 మర్యాదను కాపాడింది. అప్పుడు ఈ భూమి మీద మాంసము
 ఎముకలబరువుతో స్తూపాకార జీవజంతువులు అనతిరించాయి.
 లావాటి చర్మము నాలుగైదు వందల మణుగుల బరువైన
 అసహ్యకరమగు తోకలతో తిరుగుతూ ఉండే జంతువులు!
 నిజంగా అవి చూడదగిన జంతువులే! కానీ, ఆ దైత్యాకార
 జంతువులు సృష్టికర్తకు నచ్చలేదు. తిరువాత మళ్ళీ అనేక
 యుగాలవరకు కఠిన పరీక్ష జరుగుతూనేఉంది చివరికి మనస్సు
 కలిగిన మానవుడు అవతిరించాడు. తోకచిన్నదయింది, శరీర
 పరిమాణం కూడా తగ్గింది, కఠిన చర్మము మెత్తగామారి
 శరీరమయింది. క్రమంగా కొమ్ములు పోయాయి, తోకలేదు,
 గిట్టలులేవు. వాడియైన గోళ్ళులేవు, నాలుగు కాళ్ళకు బదులు
 రెండేకాళ్ళు వచ్చాయి. సృష్టిని క్రమంగా సూక్ష్మంగా
 తయారుచేయటానికి సృష్టికర్త అనుక్షణం మెరుగులు
 దిద్దుతూ వచ్చాడనేది అర్థంచేసుకొన్నావుగదా! స్థూలమూ
 సూక్ష్మములతో మానవ శరీరం నిర్మితమయింది. మనస్సుకు
 శరీరానికి అనుక్షణం సంఘర్షణ జరుగుతూనే ఉంటుంది. 'ఇది
 కూడా కుదరలేదు' అంటూ బ్రహ్మ తల అడ్డంగా త్రిప్పాడు.
 ఆ లక్షణాలనుబట్టి ఇదికూడా నిలవదేమో అనిపిస్తుంది; కానీ,
 ఇప్పుడు మనిషి ఆశ్చర్యకరమగు ఆధునిక విజ్ఞాన సాధనాల
 ద్వారా తనను తానే చక్కదిద్దు కొంటాడు. మళ్ళీ కొన్ని

లక్షల సంవత్సరాలు ఇలా గడిచిపోతాయి. శరీరం అంతరించి మనస్సు ఏకేశ్వరరూపం ధరిస్తుంది. ఆవిశుద్ధ మనోయుగంలో శూన్యశరీర కక్ష్యలో మీ మాస్టరుగారు కూర్చోనిఉన్నారు. 'మనస్సు మీద మనస్సు పరిచి విద్యార్థులలో నిన్ను ఏకం చేసుకో' అనేదే వారు చదువుచెప్పే సిద్ధాంతం. బయటి శాధలనేవేమీ లేవనే అనుకో. ఒకసారి నువ్వు ఆ దృశ్యాన్ని పూహించుకొని చూడు ఎలాఉంటుందో?"

"సూలమైన బుద్ధివల్ల కూడా ఏమీ శాధ ఉండదా?"

"అది లేకపోతే బుద్ధిఅనేదే నిరర్థకమవుతుంది. మంచి చెడు, తెలివైనవాడు తెలివితక్కువవాడు అనే భేదం ఉండేదే గదా! స్వభావంకూడా రకరకాలుగా ఉంటుంది. భావాలలో విచిత్రత ఉంటుంది. కోర్కెలు స్వతంత్రంగా ఉంటాయి. ఆ అనేకమందిలో ప్రవేశించ గలనాడే ఇప్పుడిక మంచి మాస్టరు. చదువు మనసులలోనే సాగుతూ ఉంటుంది."

"తాతయ్యా, ఆ స్కూలు ఎక్కడ ఉన్నదో నేను ఊహించలేక పోతున్నాను."

"ప్రపంచంలో మూడు గృహాలున్నాయి: ఒకటి సాగరగర్భంలో ఉంది. రెండోది సూక్ష్మమగు వాయువు వెలుతురుగల ఆకాశంలోనూ ఉంది. మూడవది రాబోయే యుగం కోసం కాలీగా ఉంది."

"ఆ గాలి వెలుతురులోనే మీ క్లాసు జరుగుతూఉంది. కానీ, అక్కడ విద్యార్థుల ముఖాలు ఎలా వున్నాయి?"

"అది చెప్పటం కష్టమే. వారికి ఒక ఆకారమనేది ఉన్నది. కానీ, ఆకారానికి ఆధారం లేదు."

“అంటే, వారు రకరకాల రంగుల వెలుగుతో తనూ రయారన్నమాట.”

“అంతే కావచ్చును. ఆ రోజున మీ పైనసమాప్తురు ‘జగత్తులోని సూక్ష్మకాంతి కణమే బహురూపాలు పొంది స్థూలరూపంలో ఆకారాన్ని ధరించింది’ అని చెప్పాడుగదా! మీ రందరూ తరగతిలో వెలుతురు చేసుకొని కూర్చున్నప్పుడే వెలుగు తన ఆదిమ సూక్ష్మరూపంలో ప్రత్యక్షమవుతుంది ముఖాలకు క్రీము పులుముకొనే అమ్మాయిలందరూ ఆ రోజున పూర్తిగా మారిపోతారు.”

“మారిపోవచ్చునేమిటి, - వెలుగు వస్తుందిగదా!”

“మార్పు అంటే వెలుగు రావటమే.”

“నేను ఏ రంగు వెలుగు నవుతాను, తాతయ్యా?”

“బంగారురంగు.”

“మరినువ్వో?”

“నేను విశుద్ధ ‘రేడియమ్’ గా మారిపోతాను.”

“ఆరోజున వెలుగుకు వెలుగుకు మధ్య యుద్ధం జరగదు కదా? ఎలక్ట్రానికొసం దెబ్బలాటలు, దొమ్మిలుజరగవా?”

“నవ్వు నన్ను ఆలోచనలో పడేశావు. ‘లీగ్ ఆఫ్ లైట్స్’ స్థాపన అవసరమయేల్లు కనిపిస్తుంది. ఎలక్ట్రానికొసం యుద్ధాలు జరుగుతున్నట్లు ఇప్పటినుంచే వదంతులు వినిపిస్తున్నాయి.”

“మంచిదేకదా, తాతయ్యా! నీ భాషలో అద్భుతమైన వీరరస కావ్యాలకు మంచి సామాగ్రి లభిస్తుంది. - మరచాను, భాష వుంటుందా?”

“శబ్దరూపంలోని భాష శుద్ధమగు భావ భాషగా పరిణతి పొందుతుంది. వ్యాకరణం కంఠస్థం చేయవలసిన అవసరం వుండదు.”

“మరిపాటలో?”

“పాటలు రంగులతో స్నేహించేస్తాయి. అప్పుడది అంత సరళంగా వుండదు. సంగీతం అప్పుడు ప్రకాశిస్తూ వుంటుంది. ఆకాశం చుట్టూ కాంతిని వెదజల్లుతూ వుంటుంది.”

“అప్పుడు నీగద్యకావ్యాలు ఏమవుతాయి, తాతయ్యా?”

“నాటిలోనికి బంగారు ఎలక్ట్రానులు, ఇనుప ఎలక్ట్రానులు వచ్చి కలుస్తాయి.”

“కానీ, అప్పటి నాయనమ్మలకు నచ్చవేమో?”

“ఆ నాటి ఆధునిక మనుమరాండ్రకు మాత్రం తప్పక నచ్చుతుందనే నమ్మకం నాకుంది.”

“అలా అయితే నేనా కాంతియుగంలో మీ మనమరాలిగా జన్మిస్తాను. ఈ జన్మలో దేహంతో జన్మించాను గనుక ధైర్యంగా వుండండి: నేనిక సినిమాకు వెళ్ళొస్తాను.”

“ఏ సినిమాకు?”

“నీత వనవాసం.”

14

మర్నాడు వుదయం నాస్తాచేసే సమయానికి నేను చెప్పిన ప్రకారం పాపక్క మట్టిపాత్రలో నానబెట్టిన శనగలు బెల్లము తీసుకొచ్చింది. ప్రస్తుత నవీన యుగంలో పూర్వ

కాలంనాటి గొడీయ ఆహార పద్ధతిని పునరుద్ధరించాలని ప్రయత్నిస్తున్నాను.

“టీతాగవచ్చునా?” అని అడిగింది పాపక్క

“వద్దు, భిక్షారకాయల రసం కావాలి” అన్నాను నేను.

“ఇవాళ మీ ముఖం అదోమాదిరిగా వున్నట్లుంది. ఏదైనా పీడకల వచ్చిందా ఏం?”

“కలలు నీడలు మనస్సు మీద నుంచే రాకపోకలు సాగిస్తూ వుంటాయి. స్వప్నమూ అదృశ్యమవుతుంది. దాని నీడ జాడ కూడా కనిపించదు. ఇవాళ నీ చిన్నతనపు విషయం ఒకటి మాటిమాటికి గుర్తొస్తూ ఉంది, చెప్పాలనే కోర్కెగా ఉంది.”

“ఏమిటో చెప్పండి.”

“ఆ రోజున నేను వ్రాతపని ముగించుకొని వసారాలో కూర్చోని ఉన్నాను. నవ్వు, సుకుమార్ కూడా అక్కడే వున్నారు. సాయంత్రమయింది వీధిదీపాలు వెలిగాయి. నేను సత్యయుగాన్ని గురించి అనేక సంగతులు కల్పించి చెబుతున్నాను”

“కల్పించి చెబుతున్నారా! అంటే, మీరు దానిని అసత్యయుగం చేసివేస్తున్నారన్నమాట?”

“దానిని అసత్యమని అనరు. సూర్యకిరణాలు దిగం తాన్ని దాటి వెళ్ళిపోతాయి. అప్పుడవి కనిపించనంత మాత్రాన వాటిని విధ్య అని చెప్పలేము. అదికూడా వెలుగే చరిత్రలోని ఆ దిగంతానికి అవతల కాంతిలోనే మానవుని సత్యయుగ సృష్టిఉంది.”

“వివరంగా చెప్పనవసరంలేదు. తరువాత ఏంజరిగిందో చెప్పండి.”

“సత్యయుగంలో మనుష్యులు భుక్తకాలు చదివిగానీ, వార్తలు వినిగానీ తెలుసుకొనేవారుకాదు. తాము దానిలో లీనమై దానిని గురించి తెలుసుకోవటం ఆనాటి పద్ధతి అని నేను మీతో చెపుతున్నాను.”

“అంటే ఏమిటో నాకు స్పష్టంగా అర్థంకాలేదు.”

“శ్రద్ధగా విను. నన్ను నువ్వు ఎరుగుదువనేగదా నీ ఉద్దేశ్యం?”

“ఉద్దేశ్యమేగాదు, గట్టిగా నమ్ముతున్నాను.”

“కానీ నన్ను నువ్వు ఎరుగుదువనే దానిలోనే నన్ను నువ్వేమీ ఎరగవని తెలియదా? నన్ను తెలుసుకోవాలని అనుకోగానే ‘నువ్వు’ లోలోపల ‘నేను’ కాగలిగినప్పుడే నువ్వు నన్ను తెలుసుకొన్నది నిజంగా తెలుసుకోవటం మవుతుంది.”

“అంటే, మనకేమీ తెలియదనేగదా మీరు చెప్పదలచినది?”

“అంతే, మనకేమీ తెలియదు. అందరమూ కలిసి తెలుసు అని అనుకొన్నాం. ఆ అనుకొన్నదాని ఆధారంతోనే మన పనులన్నీ సాగిపోతున్నాయి.”

“పనులన్నీ సవ్యంగానే జరుగుతున్నాయిగదా?”

“జరుగుతున్నాయి, గానీ ఇది సత్యయుగంలో మాదిరి జరగటంకాదు. ఆ విషయమే నేను ఆశ్చర్యమైన మీతో చెపుతున్నాను- సత్యయుగపు మనిషి చూడటాన్ని తెలుసుకోవటం అనేవాడు కాదు. స్పర్శను కూడా అతడు తెలుసు

కోవటంగా భావించేవాడు కాదు. దానిలో తానూ లీనమై మాత్రమే అతడు తెలుసుకొనేవాడు.”

స్త్రీల మనస్సు ప్రత్యక్షంగా కనిపించే దానినే నమ్ముతుంది అందువల్ల నేను చెప్పేది పాపక్కను అవాస్తవంగా కన్పిస్తాయేమో, ఆమెకు నచ్చవేమోనని ఆలోచిస్తున్నాను. కానీ ఆమె చాలా ఉత్సాహం చూపుతున్నట్లే కనిపించింది.

“చాలా ఆసక్తిగానే ఉంది” అని అంది పాపక్క.

తరువాత ఆమె మరింత ఉత్సాహంగా “అదిసరే, తాతయ్యా, ఆధునిక విజ్ఞానం చాలా గొప్ప గొప్ప పనులు సాధిస్తుందిగదా; చనిపోయిన మనిషి పాటను వినిపిస్తూ ఉంది, సీసముతో బంగారం చేస్తున్నారని కూడా వింటున్నాను— ఇదేవిధంగా మనం కోరినప్పుడు ఇతరుల మనసులో లీనమై పోగలటం కూడా సాధించగలరేమో!”

“అసంభవ మేమీకాదు. కానీ అప్పుడు నువ్వేమి చేస్తావు? మనసులో ఏమీదాచుకోలేవు.”

“అది చాలా విచిత్ర విషయమే! ప్రతి మనిషికి ఏదో ఒక రహస్యం ఉంటుందిగదా!”

“దాచుకొంటారు గనుక దాచుకొనే విషయాలు ఉంటాయి. దాచుకొనేవి ఎవరికీ ఏమీ లేనప్పుడు అందరూ అందరి విషయాలు తెలుసుకొని వ్యవహరిస్తారు.”

“సిగ్గుపడే విషయాలు కొన్ని వుంటాయిగదా!”

“సిగ్గుపడే విషయాలన్నీ బహిరంగంగా జరిగితే ఇక సిగ్గు అనేది మాత్రం ఎక్కడుంటుంది?”

“సరే, నా విషయం ఏదో చెపుతున్నామిగదూ, అదే మిటి?”

“ఆ రోజున నువ్వా సత్యయుగంలో జన్మిస్తే నిన్ను ఏ రూపంలో చూచుకోవా లనుకొంటున్నావు అని అడిగాను నిన్ను. అందుకు జవాబుగా నువ్వు వెంటనే “కాబూలీ పిల్లివలె” అని చెప్పావు”

ఈ మాటవిని పాపక్కకు కోపం వచ్చింది- నేనలా ఎంతమాత్రం అని ఉండను. నువ్వు కల్పించి చెపుతున్నావు” అని అంది.

“నేను చెప్పే సత్యయుగం నేను కల్పించిందికావచ్చు, కానీ నీ నోటనుంచి వచ్చినమాట నువ్వన్నదేకదా. నాలాంటి మాటకారి కూడా వెంటనే అలాంటి జవాబు చెప్పలేడు.”

“ఆ జవాబు విని నేను తెలివితక్కువదాసినని మీరు అలోచించారా?”

“కాబూలీ పిల్లిని సంపాదించే మార్గం ఏదీ కన్పించక పోయేసరికి నీకు అదంటే చాలా ఆసక్తి కలుగుతుందని అలోచించాను. పిల్లులు మొదలగు జంతువులంటే మీ నాన్నగారికి సరిపడని కారణంవల్ల అది నీకు మర్లభమైనది గనుక నీ మనస్సు అటు ఆకర్షించబడుతూ ఉండేది. సత్యయుగంలో పిల్లులు కొనటానికి దొరకవుగనుక కావాలంటే తామే పిల్లి కావాలని కోరుకోవచ్చును.”

“మనిషిని, పిల్లి నై పోతాను! దానివల్ల కలిగిన లాభం ఏమిటి? దానికంటే పిల్లిని కొనుక్కోవటం మంచిది, కొనలేక పోయినా మంచిదే.”

“ఇదుగో చూడు, మనం సత్యయుగాన్ని గురించి మాట్లాడుతున్నాం దానిని గురించి నీకు ఒక నిశ్చితాభిప్రాయమే లేదు. సత్యయుగపు పాపక్క నా ప్రదేశాన్ని పిల్లివరకు వెంచుతుంది. ప్రదేశం లోపించదు. నువ్వు ‘నువ్వు’ గానూ ఉంటావు, ‘పిల్లి’ గానూ ఉంటావు.”

“మీరు చెప్పే ఇలాంటి మాటలన్నింటికీ ఏమీ అర్థం ఉండదు.”

“సత్యయుగపు భాషలో దీనికి అర్థాలు ఉన్నాయి ఆ రోజున మీ మాస్టరు ప్రథమ నాథుడు కాంతిలోని అణుపరమాణువర్షంవలెనే, కణవర్షముడుంటుంది, నదీప్రవాహమూ ఉంటుంది. ‘ఇదై నా కావచ్చు లేదా అదై నా కావచ్చును’ అని మనం మన సాధారణమగు తెలిపే తేటలతో అర్థంచేసుకొంటాము. కానీ విజ్ఞాని బుద్ధి ఒకేసారి రెండు వస్తువుల్ని అంగీకరిస్తుంది. అదేవిధంగా నువ్వు ఏకకాలంలో పాపక్క గానూ ఉంటావు, పిల్లిగానూ వుంటావు. ఇది సత్యయుగపు విషయం.”

“తాతయ్యా, వయస్సు పెరుగుతున్నకొద్దీ మీ మాటలు మీ కవిత్వం వలెనే మరి అర్థంకాకుండా తయారవుతున్నాయి.”

“చివరికి పూర్తిగా గంభీర నిశ్శబ్దం ఆవరిస్తుంది. దానికి పూర్వలక్షణాలు ఇవే ”

ఆ రోజున ‘కాబూలీ పిల్లి’ విషయం తరువాత అంతటితో సంభాషణ ఆగిపోయిందా?”

“లేదు, తరువాత కూడా సంభాషణ జరిగింది. సుకుమార్ ఒక మూల కూర్చోని ఉన్నాడు. అతడు ఏదో కిలను గురించి చెప్పినట్లుగా మనవైపు తిరిగి “సత్యయుగంలో నేను టేకిచెట్టు కావాలని కోర్కెగా ఉంది” అని అన్నాడు.

సుకుమార్ ను ఉత్సాహపరిచే అవకాశం లభిస్తే నువ్వు చాలా సంతోషించే దానివి కానీ, అతడు టేకిచెట్టు కావాలనుకొంటున్నాడనే మాట విని ఎంత నవ్వావో చెప్పలేను. దానితో అతడు సిగ్గుపడిపోయాడు. అందుకని నేను అతని పక్షం వహించి ఇలా అన్నాను: “దక్షిణపు గాలి ఎటు నుంచివీచింది, చెట్లన్నీ పుష్పాలతో నిండివున్నాయి. వాటిలో మాయామంత్రంలాంటి అదృశ్య ప్రవాహ మేదో ఉంది, అందానికి అందం- మైమరపించే సువాసన! ఇలాంటి సమయాల్లో మనసులోని ఆవేశాన్ని వ్యక్తంచేయాలనే కోర్కెను అణచుకోవటం సాధ్యం కాదు. చెట్టుకానిదే వసంతానం దాన్ని అనుభవించటం సాధ్యంకాదు.”

నా మాటలు విని సుకుమార్ కు ఉత్సాహం కలిగింది. “నా పడక గదికి ఎదురుగా ఒక టేకిచెట్టు ఉంది. నేను మంచం మీద పడుకొని దాని శిరోభాగం వైపు చూస్తూ వుంటాను. అది స్వప్నలోకంలో విహరిస్తుందా అన్నట్లు కనిపిస్తూ ఉంటుంది” అని అన్నాడు సుకుమార్.

టేకిచెట్టు స్వప్నలోకంలో విహరిస్తుంది ఈ మాట విని నువ్వు ‘ఏం తెలివి తక్కువ మాటలివి?’ అని అనాలను

కొంటున్నట్లు కన్పించావు, కానీ, నేను మధ్యలో కల్గించు
కొని “ఓకిచెట్టు జీవితమంతా పూర్తిగా స్వప్నమే. అది
స్వప్నంలోనుంచి వచ్చింది. బీజము నుంచి అంకురంగా, అంకు
రంనుంచి వృక్షంగా తయారయింది. గాని ఆకులు స్వప్నంలో
మాట్లాడే మాటలవంటివి” అని అన్నాను.

నేను సుకుమార్ వైపుతిరిగి “ఆ రోజు ఉదయమే వర్షం
కురుస్తూ ఉంది. నువ్వు ఉత్తరపు వైపు వరండాలో మెదల
కుండా నిలబడి ఉన్నావు నువ్వు అక్కడ నిలబడి ఏమి ఆలో
చిస్తున్నావు?” అని అడిగాను.

“ఏమి ఆలోచిస్తున్నానో తెలియదు” అని అన్నాడు
సుకుమార్.

“మేఘాలతో నిండిన ఆకాశంవలె ఆ తెలియదనే
ఆలోచనతోనే నీ మనస్సంతా నిండివుంది. చెట్లు నిశ్చలంగా
నిలబడి ఉంటాయి. వాటిలోకూడా ఒక విధమైన తెలియదనే
భావమే ఉంటుంది, వాటిలోని ఈ భావమే వర్షములో
మేఘాలక్రింద వ్యాపిస్తుంది, శీతాకాలంలో ఉదయపు
ఎండలో ప్రకాశిస్తుంది. ఆ తెలియని భావపు భాషలో చెట్లు
మీది లేతచిగుళ్ళు మాట్లాడుకొంటాయి వాటి పూతలో
మధుర సంగీతం వినిపిస్తుంది” అన్నాను నేను.

ఆ మాటలు విన్నప్పుడు అతని కన్నుల్లో కన్పించిన
కాంతి సాకీనాటికీ గుర్తుంది.

“నేను వృక్షమును కాగలిగితే నా శరీర మంతటినుంచి
లేత చిగుళ్ళ సంభాషణ జరజర ఆకాశంలోని మేఘాలవైపు
సాగిపోతుంది” అని అన్నాడు సుకుమార్.

సుకుమార్ ది పై చేయి కానటం నువ్వు గమనించావు.
వెంటనే అతనిని నేపథ్యంలోకి నెట్టివేస్తూ నువ్వు రంగంమీదికి
వచ్చావు

“తాతయ్యా, ఒక వేళ ఇప్పుడు సత్యయుగంవస్తే
అందులో మీరు ఏమి కావాలని కోరుకొంటారు” అనే
ప్రశ్నతో సంభాషణ ప్రారంభించావు.

ఇంతకుముందు మనిద్దరిమధ్య జీవచరిత్రలోని ప్రథమ
అధ్యాయంలోని ప్రాణులని గురించి చర్చజరిగినందువల్ల ఆ
కాలపు జంతువులలో దేనిపేరైనా చెపుతానేమోనని నువ్వు
ఆలోచించావు. ఆనాటి ప్రాణులను గురించి తెలుసుకోవాలనే
ఆసక్తి నాలోఉన్నట్లు నువ్వు నా మాటలవల్ల గ్రహించావు
అందువల్ల నేను ‘ఆ కాలపు నాలుగుదంతాలుగల భయంకర
మైన ఏనుగును కావాలను కొంటున్నాను’ అని జవాబు
చెపితే నువ్వు చాలా సంకోషించేదానివి, నువ్వు ‘కాబూలీ
పిల్లి’ కాగోరిన దానికంటే ఇది గొప్పదేమీ కాదు, నేను
కూడా నీ పక్షాన చేరినట్లు భావించే దానివి. మరొకప్పుడైతే
నేను అలాంటి జవాబే చెప్పి ఉండేవాడినేమో! కానీ, సుకు
మార్ మాటలు నామనస్సును మరోవైపుకు ఆకర్షించాయి

“అవునవును, నాకు తెలుసు, సుకుమార్ ఆలోచనలు
మీ ఆలోచనలూ ఒకటే” అని నువ్వు అన్నావు.

“అవును, అతడు బాలుడు, నేనూ ఒకప్పుడు బాలు
డనే. నా చిన్నతనంలోని ఆలోచనలవలెనే అతడూ ఆలో

చిస్తున్నాడు అప్పుడు నువ్వు కుండ, చట్టి మొదలగు పాత్ర సామాగ్రితో భవిష్యత్తులోని సంసారస్వప్నం చూచి సంతోషిస్తున్నావు. నేను దూరంగా నిలబడే ఆ ఆటలు చూచేవాడిని. నువ్వు ఆటలోని నీ ముద్దుల కుమారుని ఎత్తుకొని ఆడిస్తూ మురిసి పోతున్నావు, అందులో నాకేమీ ఆనందం కన్పించలేదు ”

“ఆ విషయాన్ని వదిలివేయండి. ఆ రోజున మీరేమి కావాలని కోరుకొన్నారో అది చెప్పండి” అని అడిగింది పాపక్క.

“నేను దూరదూరంవరకు వ్యాపించిన ఒక దృశ్యంగా కావాలని కోరుకొన్నాను. ఉదయ కాలపు మొదటి జామునైతే, మాఘమాసం అంతంలో గాలి హడావిడి హెచ్చుతుంది. ముసలి రావిచెట్టు పిల్లలవలె చలించి పోతుంది నదీ ప్రవాహంలో కల్తవరం సాగుతూ ఉంటుంది. మిట్టపల్లాల భూమిమీద వరుసగా ఉన్న వృక్షసమూహం మసకమసకగా కన్పిస్తూ ఉంటుంది. వాటన్నిటి వెనుక అనంతాకాశం, ఆ ఆకాశంలో ఒక విధమైన దూరభావం గోచరిస్తుంది చాలా దూరం అవతలనుంచి గంటలధ్వని గాలితో కలిసి రానురాను క్షీణస్వరంలో విన్పిస్తున్నట్లుగా ఉంటుంది. ఆ ధ్వని ‘సమయం గడిచిపోతుంది’ అనే తన మాటను ఎండలో కలిపి వేస్తున్నట్లుంది.”

ఒక చెట్టు కాగోరటంకంటే నది కాగోరటం, ఆకాశంలోపాటు ఒక సమగ్ర భూమి దృశ్యాన్ని కాగోరినట్లు పూహించుకోవటం నీకు చాలానచ్చినట్లు కన్పించింది.

“చెట్లు మొక్కలు, నది ఆకాశం అన్నిటిమీద వ్యాపించి మీరు వాటిలో లీనమైపోయారు అని పూహిస్తేనే చాలా ఆనందం కలుగుతుంది. అది సరేగానీ, ఏనాటికైనా సత్య యుగం వస్తుందంటారా?” అన్నాడు సుకుమార్.

“అది రానంతవరకు చిత్రాలు, కవిత్వము ఉండనే ఉంటాయి. తనను తాను మరేదో కావాలనుకోటానికి ఇదొక్కటే గొప్పమార్గం.”

“మీరు ఇప్పుడు చెప్పిన విధంగా మీరు ఏదైనా చిత్రాన్ని వ్రాశారా?” అని అడిగాడు సుకుమార్.

“అవును, చిత్రించాను.”

“నేను కూడా చిత్రిస్తాను.”

“అతడు నాతో పోటీపడటం చూచి “నువ్వు చిత్రించ గలవా?” అని అడిగావు నువ్వు.

“తప్పకుండా చిత్రించగలవు చిత్రించేశావుగదా! నీ చిత్రాన్ని నేను తీసుకొని నా చిత్రాన్ని నీకిస్తాను” అన్నాను నేను.

ఆ రోజున సంభాషణ అంతటితో ఆగిపోయింది.

*

*

*

ఆ విషయాన్ని గురించి తరువాత జరిగినది కూడా చెబుతున్నాను. నువ్వు పావురాలకు మేతపెట్టటానికి వెళ్ళి పోయావు సుకుమార్ మాత్రం అక్కడే కూర్చుని ఏదో ఆలోచిస్తున్నాడు. నేను అతనిని చూచి “ఏమిటో ఆలోచిస్తున్నావు, నాతో కూడా చెప్పరాదా!” అని అన్నాను.

“మీరు చెప్పండి చూద్దాం” అన్నాడు అతడు.

“మరింకా ఏదైతే గాగుంటుందా అని ఆలోచిస్తున్నావు మొదటిరోజు వర్షంతో తడిసిన ఆకాశం కాగోరుతున్నావేమో, పూజాశలవులకు తెరచాప నెత్తుకొనిపోయే నావ కాగోరుతూ ఉంటావు! ఈ విషయంలో నా జీవితంలో జరిగిన ఒక సంగతి చెపుతాను విను. ధీమాను నే నెంత ప్రేమించేవాడినో నీకు తెలుసు. అతనికి చాలా జబ్బుచేసినట్లు అకస్మాత్తుగా బులిగ్రాం వచ్చింది నేను అతనిని చూడటానికి ఆ రోజు సాయంత్రమే మున్నీగంజ్ కు బయలుదేరాను. ఆ రోజున ఎండ చాలా తీవ్రంగా ఉంది దారిలో దూరాన ఎక్కడో ఒకకుక్క ఆర్తనాదం వినిపించింది. అది వినగానే మనస్సు వికలమై పోయింది. మూఢోజామున కూడా ఎండ తీవ్రత తగ్గలేదు, చెట్లనీడ వసారాలో పడుతూ ఉంది. పేటలోని గొల్లస్త్రీవచ్చి “అబ్బాయిగారి ఆరోగ్యం ఎలాఉంది?” అని అడిగింది. “జ్వరం కొద్దిగా తగ్గింది, తలనొప్పి ఎక్కువగా ఉంది” అని జవాబు చెప్పాను నేను అక్కడ అతనికి శుశూష చేస్తున్నవారిలో కొందరికి విశ్రాంతి లభించింది. ఇద్దరు డాక్టర్లు రోగి గదిలో నుంచి బయటకువచ్చి ఏదో గుసగుసలాడుతున్నారు. ఆశాచిహ్నలేమీ లేవని అర్థం చేసుకొన్నాను. మెదలకుండా కూర్చోని ఆలోచించసాగాను! విని చేయగలిగింది మాత్రం ఏముంది! సాయంత్రమయింది ఎదు

రుగా ఉన్న వేపచెట్టు నెత్తిమీద ఒక నక్షత్రం కనిపించింది, దూరాన రోడ్డుమీద జనపనార తెచ్చే బళ్ళచప్పుడు ఇప్పుడు వినిపించటం లేదు. ఆకాశమంతా దుఃఖింపల్ల స్పృహ తప్పు తున్నట్లుగా ఉంది. ఎందుకనో ఏమో నాలో నేను ఇలా అనుకోసాగాను: 'షచ్చిమ ఆకాశం నుంచి రాత్రి స్వరూపిణియగు శాంతిన్నహభావంతో, నల్లగా, నిశ్శబ్దంగా వస్తూవుంది ప్రతి రోజూ ఆమె వస్తూనే వుంటుంది. కానీ ఇవాళ ఒక ప్రత్యేక రూపంలో, ప్రత్యేక స్పర్శతో వచ్చింది.' నేను కళ్ళుమూసుకొన్నాను. నెమ్మదిగా వచ్చే ఆ రాత్రియొక్క ప్రవేశము నా శరీరంలో సమస్త అవయవాలను, మనస్సును కప్పివేసి నట్లుంది. మళ్ళీ నాలో నేను ఇలా అనుకొన్నాను: 'ఓ శాంతి ఓరాత్రీ, నువ్వు నా అక్కవు నువ్వు అనాది కాలపు అక్కవు. దినాంతమందున్న ద్వారం చెంత నిలబడి నువ్వు నీ పిరికి సోదరుని నీ హృదయం వద్దకు చేర్చుకో. అతనిలో నగులు జ్వాల పూర్తిగా శాంతించాలి'- రెండుజాములు గడిచాయి; రోగి తలవైపు నుంచి ఒక శోకం వినిపించింది. నిశబ్దాన్ని చీల్చుకొంటూ డాక్టర్లబండి వెళ్ళిపోయింది. ఆ రోజు తనివిదీరా నేను రాత్రియొక్క స్వరూపాన్ని చూశాను. ధ్యాననిమగ్నమగు నిశీధి ఆవరణలో తన స్వతంత్రాన్ని విలీనం చేయు భూమాతవలె నేను కూడా ఆ రాత్రిలో లీనమై పోయాను."

సుకుమార్ మనస్సులో ఏమి ఆలోచించాడో ఏమో గాని అకస్మాత్తుగా అతడు వ్యాకులతతో ఇలా అన్నాడు,

“కానీ, మీ ఆ అక్క నన్ను అంధకారంలో నుంచి అలా
మెదలకుండా తీసుకువెళ్ళను. పూజ శలవులలో ఉదయం పది
గంటలయినప్పుడు ఎవరూ స్త్రాలుకు వెళ్ళనవసరం లేదు; ఆ
రోజున పిల్లలందరూ రథం ఎక్కుట మైదానంలో చేరి బంతి,
చెడుగుడి ఆడుతూ ఉంటారు శలవురోజున ఆటకు వెళ్ళినట్లే
నేను తీవ్రమైన ఎండలో ఒకస్కాత్తుగా ఆకాశంలో అదృశ్యమై
పోతాను.”

తరువాత నేనేమీ మాట్లాడలేదు.

“నిన్నటినుంచి మీరు ఎప్పుడుబడితే అప్పుడు సుకు
మార్ ను గురించిన విషయా లే చెబుతున్నారు. చిన్నతనంలో
మేమిద్దరం మిమ్మల్ని ఎవరు ఎక్కువగా ప్రేమిస్తున్నాము
అనే విషయాన్ని గురించి తగాదా పడుతూ ఉండేవాళ్ళం.
ఇప్పటికీ అలాగే ఉన్నామని మీరు అనుకొంటున్నారా?”
అని అడిగింది పాపక్క.

“అగి కూడా కొంతఉంటే ఉండనూ వచ్చు. మిగిలి
వున్నదానిని కాస్తా అరగదీసి శుభ్రం చేయటానికే మాటి
మాటికి నేమీ ఆ విషయమే మాట్లాడుతున్నాను. మరొక
కారణం కూడా వుంది.”

“ఏమిటో ఆ కారణం చెప్పండి.”

“కొద్దిరోజుల క్రితం సుకుమార్ తండ్రి డాక్టరు
నితాయి చంద్రుడు ఇక్కడికి వచ్చివెళ్ళాడు. నా వద్ద శలవు
తీసుకు వెళ్ళటానికే వచ్చాడు.”

“శలవు తీసుకు వెళ్ళటానికా, ఎందుకు?”

“నీతో చెప్పాలను కొంటున్నానే కానీ చెప్పలేక పోయాను. ఇవాళ చెపుతాను విను.”

సుకుమార్ ‘లా’ చదవాలని నితాయించండ్రుని అభిలాష, నందలాల్ బాబువద్ద చిత్రకళ నేర్చుకోవాలని సుకుమార్ ఆశయం.

“చిత్రకళవల్ల చేతినిండా పని ఉంటుందే కాని కడుపు నిండా తిండి దొరకదు” అని అన్నాడు నితాయి చండ్రుడు.

“నా ఆకలి తిండితోకంటే చిత్రకళతోనే తీరుతుంది” అని జవాబు చెప్పాడు సుకుమార్.

అతని జవాబుకు నితాయి చండ్రునికి కోపంవచ్చింది. “తేలికగా ఆకలి తీరుతూ వుంది గనుక నీ కింకా ఆ విషయం అర్థమయ్యే అవసరం రాలేదు” అని అన్నారు.

సుకుమార్ కు తండ్రి మాటలు కష్టం కలిగించాయి. కానీ, అతడు నవ్వుతూ “అదీ నిజమే, అదికూడా ఆలోచించ వలసిన నిషయమే” అన్నాడు.

అది విని అతడు ‘లా’ చదవటానికి అంగీకరించాడనే అనుకొన్నాడు నితాయి చండ్రుడు. సుకుమార్ కు తాతయ్య ఉన్నాడు. అతడొక వైరివాడు. సుకుమార్ స్వభావంకూడా తాతయ్య స్వభావాన్నే పోలివుంటుంది. తాతయ్య పోలికలున్నాయని కూడా అంటారు. ప్రాణస్నేహితులకువలె వాళ్ళి

ద్వయా చాలా అన్యోన్యంగా ఉండేవారు. ఇద్దరూ కలిసి ఆలోచించారు. సుకుమార్ కు తాతయ్య దబ్బిచ్చాడు. అతడు విదేశాలకు ఎప్పుడు వెళ్ళినదీ ఎవరికీ తెలియదు. తండ్రికి ఒక ఉత్తరం వ్రాసిపెట్టాడు: “నేను చిత్రకళ నేర్చుకోవటం మీకు ఇష్టంలేదు. నేను నేర్చుకోను. నేను డబ్బు సంపాదించే విద్య నేర్చుకోవాలని మీరు ఆశించారు. అది నేర్చుకొనుటకే నేను విదేశాలకు వెళుతున్నాను. విద్య పూర్తయిన తరువాత మీ ఆశీర్వాదం పొందటానికి వస్తాను.”

అతడు ఏ విద్య నేర్చుకోవాలని వెళుతున్నాడో ఎవరితోనూ చెప్పలేదు. అతని డస్కులో ఒక డైరీ కనిపించింది. దాని మూలంగా అతడు విమానం నడిపే విద్య నేర్చుకొనుటకు విదేశాలకు వెళ్ళినట్లు తెలిసింది. డైరీలోకొంత భాగాన్ని నేను ప్రాసుకొన్నాను. ఆదేమంటే,-

“నా చిత్రపతి పక్షిరాజుమీద ఎక్క పాపక్కను చంద్రలోకం నుంచి తీసుకొని వచ్చుటకు మా డాక్టర్ మీద ఇటునుంచి అటూ, అటునుంచి ఇటూ ప్రయాణం చేసిన సంగతి నా కింకా బాగా గుర్తుంది. ఇప్పుడు యంత్రమున్న పక్షిరాజును వశపర్చుకొనుటకు వెళుతున్నాను. విదేశాలలో చంద్రలోకానికి వెళ్ళే ప్రయత్నాలుకూడా జరుగుతున్నాయి. అవకాశంగనుక లభిస్తే నేను కూడా యాత్రికులలో నా పేరిస్తాను. ప్రస్తుతం ఆకాశమార్గాన భూప్రదక్షిణం చేయటం

నేర్చుకొంటాను. ఒకనాడు నేను పాప తాతగారిని చూచి
 ఒక చిత్రం వాస్తే అది చూచి పాప నవ్వింది. ఆనాటి నుంచి
 ఏకదీక్షగా పది సంవత్సరాలు చిత్రాలు వ్రాశాను కానీ ఎవ
 రికి చూపించలేదు. ఈ మధ్య వ్రాసిన రెండు చిత్రాలు
 మాత్రం వదలి వెళుతున్నాను. వాటిని పాప తాతగారికి
 ఇవ్వండి. వాటిలో ఒకజలస్థల ఆకాశాల స్నేహతవ్వయం అనే
 విషయాన్ని గురించి. రెండోది మా తాతగారి చిత్రం. పాప
 తాతగారు వీటిని ఆమెకు చూపించి ఆమె తన నవ్వును ఉప
 సంహరించుకొనునట్లు చేయాలి. అలా జరిగితే సరే, లేనట్లు
 యితే ఈ చిత్రాలను చించి పారేయండి. నేనిప్పుడు చేయు
 ప్రయాణంలో చంద్రలోకానికి చేరకముందే పక్షిరాజు
 రెక్కలు తెగిపోవటం జరిగినా జరగవచ్చును. అలా గమక జరి
 గితే, ఒక లిప్తలో నేను సత్యలోకానికి చేరుకొంటాను. నేను
 జీవించినాక ఉండే, ఆకాశపు అంచుల్ని దాటే విద్యలో
 నైపుణ్యాన్ని పొందగలిగితే, ఏదో ఒకరోజున ఆకాశమార్గాన
 పాపను ప్రయాణం చేయించాలని మనసులో చాలా
 కోర్కెగా ఉంది. సత్యయుగంలో కోర్కె, జరగటమూ
 రెండూ ఒకేసారి ఉన్నాయేమో! ధ్యానయోగంలో కోర్కెనే
 జరిగినదిగా భావించటానికి ప్రయత్నిస్తాను. చిన్నతనం నుంచి
 కారణం లేకుండానే ఆకాశంలోకి చూచే అలవాటు ఉండేది
 నాకు. ఈ ఆకాశం అనేక లక్షల యుగాల పృథ్వియొక్క
 కోటానుకోట్ల కోర్కెలతో నిండి ఉంది. దానిలో లీనమై

ఉన్న కోర్కెలు విశ్వసృష్టికి ఎందుకు ఉపయోగిస్తాయో ఎవరికి తెలుసు! నేనివాళ ఎగరటానికి వెళ్ళే ఆ ఆకాశంలోనే నా కోర్కెల్ని కూడా విహరించ నివ్వండి.”

పాపక్క వ్యాకుల పడుతూ లేచినిలబడి “ప్రస్తుతం అతని సంగతులేమిటి?” అని అడిగింది.

“అదే, ఏమీ తెలియటం లేదు. అందుకనే అతని తండ్రి అతనిజాడ తెలుసుకొనేందుకు విదేశాలకు బయలుదేరి వెళ్ళాడు.”

పాపక్క ముఖం వెలవెల బోయింది ఆమె మెల్లగా అడుగులువేస్తూ అక్కడినుంచి వెళ్ళిపోయింది. తన గదిలోకి వెళ్ళి తలుపులు మూసివేసింది.

సుకుమార్ వ్రాసిన రెండు చిత్రాలు పాపక్క తన పెట్టెలో దాచుకొన్నదని నాకు తెలుసు.

నేను కళ్ళజోడు తుడుచుకొంటూ సుకుమార్ ఇంటి వేపు వెళ్ళాను. దాబామీనికి వెళ్ళిచూచాను. విరిగిపోయిన గొడుగు ఇప్పుడు అక్కడ లేదు. సగంకాలిన అవ్వాయ చువ్వాయ వెదురుపుల్ల కూడా అక్కడ కనిపించలేదు.

పంచాయతీ
వేమన గ్రంథాలయం,
తెలంగాలు :: కృష్ణా జిల్లా.

RG1

TPA 101 B196

464

BL

మనసు ఫౌండేషన్

పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	IPL A1013 196
పుస్తకం పేరు	తెలంగాణ
తారీఖు	05-10-24
ముందు లెక్క	Yes
వెనుక లెక్క	Yes
మొత్తం పేజీలు	197
నిర్దేశిత పేజీలు	NO
భాగం పేజీలు	C1, 192, Bc1
లేని పేజీలు	NO
తయారు చేసినది	ASWANI
పేజీలు విడదీసినది	శ్రీరామ్య
స్కాన్ చేసినది	రాజీవ్
పరీక్ష చేసినది	sandhya
పేజీలు పరిశీలించినది	
లైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
స్కాన్ చేయబడినది	
తప్పులు	NO
పరిస్థితి	good